

1 § Anmälan om sammansatt konstitutions- och utrikesutskott (KUU)

Från sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet hade följande promemoria inkommit:

Sammansatt konstitutions- och utrikesutskott

3 bil.

Konstitutions- och utrikesutskotten har enligt 4 kap. 8 § riksdagsordningen i separata beslut, av utrikesutskottet den 20 mars 2007 (bil. 1) och av konstitutionsutskottet den 22 mars 2007 (bil. 2), överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda avsnitt 4 Reflektionsperioden och det konstitutionella fördraget i skrivelse 2006/07:85 Årsboken om EU Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2006 jämte eventuella motioner i motsvarande del.

Till deputerade i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade protokollsutdrag upptagna riksdagsledamöterna (bil. 2 och 3).

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet (KUU), har vid konstituerande sammanträde denna dag utsett följande presidium:

Göran Lennmarker (m), ordförande

Berit Andnor (s), vice ordförande

Stockholm den 27 mars 2007

Bertil Wennberg

/Thomas Hörberg

Bilaga 1 hade följande lydelse:

Utrikesutskottet

Utdrag ur protokoll 2006/07:19

2007-03-20

§ 4 Sammansatt konstitutions- och utrikesutskott

I enlighet med 4 kap. 8 § riksdagsordningen beslutar utrikesutskottet, under förutsättning att konstitutionsutskottet beslutar på samma sätt, att gemensamt med konstitutionsutskottet bereda avsnitt 4 Reflektionsperioden och det konstitutionella fördraget i skrivelse 2006/07:85 Årsbo-

ken om EU Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2006 jämte eventuella motioner i motsvarande del genom deputerade i sammansatt utskott.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

— — —

Vid protokollet:
Hannah Wennberg

Justerat:
Göran Lennmarker

Rätt utdraget intygar:
Hannah Wennberg

Exp. 2007-03-21

Bilaga 2 hade följande lydelse:

*Konstitutionsutskottet
Utdrag ur protokoll 2006/07:22
Torsdagen den 22 mars 2007*

— — —

§ 3 Sammansättning av konstitutions- och utrikesutskottet (KUU)

Utskottet beslutade i enlighet med 5 kap. 8 § riksdagsordningen att gemensamt med utrikesutskottet bereda avsnitt 4 Reflektionsperioden och det konstitutionella fördraget i skrivelse 2006/07:85 Årsboken om EU Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2006 jämte eventuella motioner i motsvarande del genom deputerade i sammansatt utskott.

Som deputerade till sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet (KUU) valdes från konstitutionsutskottet

Deputerade
Berit Andnor (s)
Morgan Johansson (s)
Helene Petersson i Stockaryd (s)
Per Bill (m)
Henrik von Sydow (m)
Ingvar Svensson (kd)
Annie Johansson (c)
Pernilla Zethraeus (v)
Max Andersson (mp)

Suppleanter för deputerade
Billy Gustafsson (s)
Phia Andersson (s)
Sinikka Bohlin (s)
Eva Bengtson Skogsberg (m)
Björn Leivik (m)
Anna Bergkvist (m)
Stefan Tornberg (c)
Mauricio Rojas (fp)

Prot. 2006/07:84
29 mars

Konstituerande sammanträde äger rum till tisdagen den 27 mars 2007
12.30.

— — —

Vid protokollet:
Kerstin Siverby

Justerat:
Berit Andnor

Rätt utdraget intygar:
Kerstin Siverby

Exp. 2007-03-27
UU, KK

Bilaga 3 hade följande lydelse:

Utrikesutskottet
Utdrag ur protokoll 2006/07:20
2007-03-22

— — —

§ 3 Nomineringar till sammansatt konstitutions- och utrikesutskott
Utskottet väljer följande deputerade och suppleanter för dessa att ingå
i det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet.

Deputerade
Göran Lennmarker (m)
Urban Ahlin (s)
Kenneth G Forslund (s)
Björn Hamilton (m)
Kerstin Lundgren (c)
Walburga Habsburg Douglas (m)
Susanne Eberstein (s)
Carl B Hamilton (fp)

Suppleanter
Veronica Palm (s)
Carina Hägg (s)
Christian Holm (m)
Kerstin Engle (s)
Holger Gustafsson (kd)
Bodil Ceballos (mp)
Mats Sander (m)
Kalle Larsson (v)
Else-Marie Lindgren (kd)
Sinikka Bohlin (s)

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

— — —

Vid protokollet:
Hannah Wennberg

Justerat:
Göran Lennmarker

Rätt utdraget intygar:
Hanna Wennberg

Exp. 2007-03-23

Promemorian lades till handlingarna.

2 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU)

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande promemoria inkommit:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott

1 bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt riksdagsordningen 4 kap. 8 § i separata beslut av den 20 och den 27 mars 2007 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda proposition 2006/07:72 *Fortsatt svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon*, samt en kommande proposition om väpnad svensk styrka i utlandet.

Till deputerade i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde den 22 mars utsett följande presidium:

Urban Ahlin (s), ordförande

Rolf Gunnarsson (m), vice ordförande

Stockholm den 27 mars 2007

Thomas Hörberg

Kanslichef utrikesutskottet

Ingemar Wahlberg

Kanslichef försvarsutskottet

Prot. 2006/07:84
29 mars

Bilagan hade följande lydelse:

Ledamöter och suppleanter i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU)

Ur utrikesutskottet

Ledamöter

Urban Ahlin (s)

Veronica Palm (s)

Carina Hägg (s)

Göran Lennmarker (m)

Ewa Björling (m)

Björn Hamilton (m)

Kerstin Lundgren (c)

Holger Gustafsson (kd)

Hans Linde (v)

Suppleanter

Kent Härstedt (s)

Kenneth G Forslund (s)

Kerstin Engle (s)

Walburga Habsburg Douglas (m)

Christian Holm (m)

Birgitta Ohlsson (fp)

Lars Lindén (kd)

Bodil Ceballos (mp)

Ur försvarsutskottet

Ledamöter

Ulrica Messing (s)

Peter Jonsson (s)

Åsa Lindestam (s)

Rolf Gunnarsson (m)

Karin Enström (m)

Suppleanter

Michael Hagberg (s)
Mats Berglind (s)
Inger Jarl Beck (s)
Isabella Jernbeck (m)
Rolf K Nilsson (m)
Patrik Forslund (m)
Staffan Danielsson (c)
Rosita Runegrund (kd)
Gunilla Wahlén (v)

Promemorian lades till handlingarna.

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:430

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:430 Orsaker till de stora skillnaderna i migrationsdomstolarnas dömande
av Kalle Larsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 23 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 23 mars 2007

Justitiedepartementet

Tobias Billström

4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM60 Koldioxidutsläpp från personbilar och lätta lastbilar
KOM(2007)19 till miljö- och jordbruksutskottet

2006/07:FPM61 Snabbare tillträde till spektrum genom ökad flexibilitet
KOM(2007)50 till trafikutskottet

2006/07:FPM62 Förenklade direktiv och förordningar för mjölk och mejeri
KOM(2007)58 till miljö- och jordbruksutskottet

2006/07:FPM63 Omvandling av Europakonventionen till ett rådsbeslut
KOM(2006)817 till justitieutskottet

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2006/07:64 till försvarsutskottet

2006/07:98 till civilutskottet

2006/07:99 och 105 till skatteutskottet

Motioner

2006/07:Fö2–Fö4 till försvarsutskottet

2006/07:So16 till socialutskottet

2006/07:U3 till utrikesutskottet

6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 mars

JuU6 Polisfrågor

Punkt 8 (Polisens kostnader för evenemangsbevakning)

1. utskottet

2. res. 5 (mp)

Votering:

264 för utskottet

17 för res. 5

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 s, 78 m, 23 c, 23 fp, 19 kd, 18 v

För res. 5: 17 mp

Frånvarande: 27 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 11 (Polisutbildningens akademisering)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v)

Votering:

160 för utskottet

121 för res. 8

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 23 c, 23 fp, 19 kd, 17 mp

För res. 8: 103 s, 18 v

Frånvarande: 27 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU13 Begreppet nettoomsättning i bokföringslagen och årsredovisningslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU14 Skadestånd och bodelning
Kammaren biföll utskottets förslag.

CU15 Förenklat utmättningsförfarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

CU21 Arvsrättsliga frågor

Punkterna 1–3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 4 (Sambos arvsrätt)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

261 för utskottet

20 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 78 m, 23 c, 23 fp, 19 kd, 17 mp

För res. 1: 2 s, 18 v

Frånvarande: 27 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 5 (Registrering av testamenten)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

138 för res. 2

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 23 c, 23 fp, 19 kd

För res. 2: 103 s, 18 v, 17 mp

Frånvarande: 27 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

SoU9 Registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

263 för utskottet

18 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 s, 78 m, 23 c, 23 fp, 19 kd, 17 mp

För res. 1: 18 v

Frånvarande: 27 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 2 (Förslag till lag om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn)

Prot. 2006/07:84
29 mars

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

248 för utskottet

18 för res. 2

15 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 78 m, 23 c, 23 fp, 19 kd, 3 v

För res. 2: 1 s, 17 mp

Avstod: 15 v

Frånvarande: 27 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU5 Vissa mineralpolitiska frågor

Punkt 1 (Uranbrytning i Sverige)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

243 för utskottet

35 för res. 1

1 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 78 m, 22 c, 23 fp, 19 kd

För res. 1: 18 v, 17 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 28 s, 19 m, 7 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 2 (Euratomfördraget)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

243 för utskottet

34 för res. 2

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 78 m, 22 c, 22 fp, 19 kd

För res. 2: 17 v, 17 mp

Frånvarande: 28 s, 19 m, 7 c, 6 fp, 5 kd, 5 v, 2 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU6 Vissa näringspolitiska frågor

Punkt 3 (Kapitalförsörjning)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

24 för res. 1

17 för res. 2

235 avstod

73 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 5 (Social ekonomi)

1. utskottet

2. res. 3 (s, mp)

Votering:

142 för utskottet

119 för res. 3

18 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 23 c, 23 fp, 18 kd

För res. 3: 103 s, 16 mp

Avstod: 18 v

Frånvarande: 27 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 6 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 10 (Miljöteknikföretagande)

1. utskottet

2. res. 7 (v)

Votering:

260 för utskottet

19 för res. 7

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 78 m, 23 c, 23 fp, 19 kd, 17 mp

För res. 7: 2 s, 17 v

Frånvarande: 28 s, 19 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 5 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2006/07:FiU15

Sekretess i försäkringsbolag om medicinsk genetik (prop. 2006/07:41).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

8 § Bilskrotningsfonden, m.m.

*Bilskrotningsfonden,
m.m.*

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU8

Bilskrotningsfonden, m.m. (prop. 2006/07:40).

Anf. 1 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Vi ska nu debattera det betänkande som bland annat behandlar regeringens proposition om bilskrotningsfonden. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om bilskrotningsfonden och att det nuvarande systemet med skrotningsavgifter och skrotningspremier upphör samt att bilskrotningsfonden avvecklas. Även en del avfalls- och kretsloppsfrågor, som bland annat innefattar producentansvar, återvinning, kommunal avfallshantering, farligt avfall, förbränning och nedskräpning, finns med i betänkandet. Jag återkommer till dessa, men jag börjar med bilskrotningsfrågorna.

Att både bilar som fungerar och uttjänta bilar innehåller miljöfarliga ämnen och komponenter är naturligtvis känt av alla och envar. Trots det kan vi se att bilar lämnas på vägar, på parkeringsplatser och ute i naturen. Det förekommer också att bilar, trots att de inte är avsedda att användas längre, blir stående hos bilägaren i stället för att lämnas till en auktoriserad bilskrotare. Det verkar alltså som om inte alla vet, eller kanske inte bryr sig om, att det enligt miljöbalken är förbjudet att skräpa ned utomhus.

Bilar som blir stående rostar och kan på sikt läcka miljöfarliga ämnen. När producentansvaret nu utvidgas finns det därför anledning att även utöka och tydliggöra producenternas ansvar för att därigenom öka förutsättningarna för att en uttjänt bil lämnas till skrotning i stället för att den överges eller blir stående. Det är därför oerhört viktigt att den förordning om producentansvar som regeringen avser att meddela kommer att vara tydlig så att de uttjänta bilarna omhändertas. Vi kommer från Socialdemokraternas sida att följa frågan.

Vi tycker att det är bra att de återstående medlen i bilskrotningsfonden kommer att användas för skrotning av äldre bilar som saknar katalysator. Antalet bilar i trafik som saknar katalysator uppgår till ca 390 000. I bilskrotningsfonden fanns 273 miljoner kronor i november 2006. Nu är det förstås inte så enkelt att man bara kan dividera fondens medel med antalet bilar, för medel ska enligt förslaget också kunna gå till kommunernas kampanjer och till bortforslandet av bilar. Jag kan säga att detta

oroar oss socialdemokrater en aning. Frågan är om medlen räcker för att få in alla dessa bilar. Det skulle vara intressant att höra vad debattörerna från regeringspartierna säger om detta. Har ni några funderingar? Känner även ni en viss oro? Kommer ni att återkomma till riksdagen med frågan? När, i så fall?

Jag vill i sammanhanget också säga att förslaget om bilskrotning i stort sett var färdigberett av s-regeringen. Därför är det lätt för oss att ställa oss bakom huvuddragen, och vi har alltså inga motioner eller reservationer i frågan.

Det har vi emellertid när det gäller avfallsfrågor som helhet. Det rör sig om flera frågor. Till exempel tycker vi att producentansvaret för källsorterat återvinningsmaterial, såsom returpapper, måste skärpas. Hämtning och återvinning av returpapper och annat returhushållsavfall fungerar inte bra i storstadsregionerna. Hushållen får själva transportera sitt returhushållsavfall över långa avstånd till olika uppsamlingsställen. Så står det i reservationen, men jag kan tillägga att jag hört, och även sett, att så också kan vara fallet på landsbygden.

Enligt förordningen om producentansvar för returpapper ska ett insamlingssystem anses som lämpligt om det är lättillgängligt, underlättar för den som har returpapper att lämna ifrån sig detta och i övrigt ger god service åt dem som lämnar returpapper till systemet. Vi vet att bedömningen av insamlingssystemets lämplighet sker i samråd med kommunerna men att förordningen inte alltid uppfylls. Hur tänker majoriteten gå vidare med den frågan?

Det är oerhört viktigt att kunna bli av med sitt avfall på ett enkelt och korrekt sätt, och det är därför önskvärt att den fastighetsnära insamlingen utvecklas. I dag ligger ofta ett alltför stort ansvar på konsumenterna. Trots hushållens återvinning ökar den totala mängden avfall, eller för att vara korrekt: De tre senaste åren har mängden varit konstant. Sedan 1994 har den dock ökat. Deponeringen har under samma tid minskat med 70 procent. Styrmedel som bidragit till detta är exempelvis deponiskatt och förbud mot att deponera organiskt avfall. Är styrmedel av den karaktären något som majoriteten kan tänka sig även i fortsättningen? Budskapen från de olika partierna i regeringen har ju skiftat när det gäller behovet av lagstiftning, miljöavgifter och skatter.

Fru talman! Jag ser det som positivt att regeringen kommer att fortsätta det viktiga arbete som vi socialdemokrater påbörjade genom att visa att det går att bryta sambandet mellan tillväxt och miljöförstörande verksamhet. Det går att göra. Det vet vi genom att vi minskat utsläppen av växthusgaser samtidigt som vi haft en hög tillväxt. Mitt råd är att vara öppen för alla typer av lösningar – lagstiftning, skatteväxling, avgifter – men naturligtvis även ge stimulans i form av medel till forskning, stöd till miljöprojekt med mera.

Viktigt är naturligtvis också att frågor som hör hemma på EU-nivå aktivt drivs där, till exempel pantsystem på glasflaskor och burkar. Vi hoppas dock att regeringen inte väntar på att hela EU ska hitta ett system utan driver ett samarbete, exempelvis som försöksprojekt, mellan ett antal länder i närområdet för att lite snabbare kunna hitta ett bra system.

Jag har många frågor efter att ha läst betänkandet. Alla förslag från såväl majoriteten som från oppositionen hänvisas till utredningar. Det skulle ändå vara intressant att höra något om den tillsatta utredningen om producentansvar som utgår från materialströmmar. Hur går tankarna beträffande det systemet? När det gäller att skära ned de administrativa bördorna med 25 procent, som man kan läsa om i betänkandet, undrar jag om det finns en risk att det drabbar miljön och konsumenterna på ett negativt sätt. Kommer konsekvensanalyser att presenteras?

Socialdemokraterna står bakom alla reservationer där vi finns med, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till den om nedskräpning av marina miljöer, nr 13. Jan-Olof Larsson återkommer senare till motivationen.

I detta anförande instämde Monica Green (s).

Anf. 2 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1 i betänkandet. Jag står naturligtvis bakom övriga vänsterpartireservationer i ärendet men avstår av praktiska skäl från att yrka bifall till dessa i dag.

Regeringen föreslår i betänkandet att nuvarande systemets skrotningsavgifter och skrotningspremier upphör och att bilskrotningsfonden avvecklas. Förslaget tydliggör producentansvaret, vilket vi tycker är bra. Det saknas dock kompletterande och mer långsiktiga åtgärder för att framtida uttjänta bilar verkligen ska lämnas till bilskrotning och inte i naturen eller på annan olämplig plats.

I Vänsterpartiets reservation säger vi därför att regeringen ska utreda om det är möjligt att inrätta ett pantsystem för bilar samt ändra avställningstiden för fordon. Dessa två förslag kan bidra till att uttjänta bilar även i framtiden lämnas till skrotning och därmed inte påverkar miljön negativt. Bakgrunden till detta är att regeringen höjde skrotningspremien 2001 för att på så sätt stimulera till att fler bilar skulle lämnas in till bilskrotningsföretag. Den åtgärden fick dock begränsad effekt eftersom skrotningsföretagen samtidigt höjde sina mottagningsavgifter, vilket ledde till att bilägarna i praktiken inte fick någon ökad summa pengar i handen vid skrotningen.

Regeringen hänvisar till att den höjda premien inte ledde till att fler bilar lämnades till bilskrot och menar att det inte fungerade. Vi delar inte denna bedömning. Vi tror att en avveckling av fonden måste kompletteras med någon form av ekonomiskt styrmedel så att bilägarna lämnar sina bilar till skrotning.

Ett sätt är att införa ett pantsystem som skulle kunna fungera på samma sätt som inom glasåtervinningen. Det betyder att den förste ägaren påförs en extra avgift, en pant, i samband med köp av bil. Panten följer bilen tills den siste ägaren inlöser den vid skrotningen. Värdet av panten följer på så sätt med genom hela kedjan. Om panten uppgår till ett relativt betydande belopp, till exempel 5 000 kronor, får bilägaren ett kraftigt incitament att inte bara låta bilen stå eller göra sig av med den på olämpligt sätt.

Prot. 2006/07:84
29 mars

*Bilskrotningsfonden,
m.m.*

En bil får i dag ställas av på obegränsad tid. Bilägaren betalar under avställningstiden varken fordonsskatt eller trafikförsäkring; endast en avgift på 35 kronor per år utgår. Det är ingen betungande utgift, utan man kan ha sin bil stående avställd under lång tid. Skrotbilar innehåller farliga delar och vätskor, vilket gör att en skrotbil klassas som farligt avfall. Mot bakgrund av att en skrotbil kan påverka miljön och människors hälsa tycker vi att dagens regelsystem måste ändras. Med undantag för veterankar är det inte rimligt att en bil kan vara avställd hur länge som helst. Vi tycker att en rimlig tidshorisont kan vara två år.

En kombination av ett pantsystem och en lagändring om begränsad avställningstid skulle stimulera den siste ägaren att verkligen lämna in sin bil till skroten.

Fru talman! Utskottet hade på förmiddagen ett intressant seminarium med rubriken "Livet efter klimathotet – hur kan vi förändra utan att försämma?", där vi fick träffa forskare från Vetenskapsrådet. Vi diskuterade bland annat piskor och morötter i klimat- och miljöarbetet. Forskarna förordar pantsystem, som är ett bra sätt att ändra beteendet och få en långsiktig förändring hos människor. Vi fick på seminariet alltså ytterligare ett argument för vår reservation.

Fru talman! I övrigt behandlas i betänkandet även andra avfalls- och kretsloppsfrågor. Jag vill i enlighet med vår reservation 4 understryka vikten av att kommuner och näringsliv underlättar för invånarna att öka kretsloppsgraden i avfallshanteringen. Återvinningssystemen måste utvecklas, inte minst för att underlätta för rörelsehindrade och icke bilburna. Vänsterpartiet vill även att handeln med avfall över kommungränser förhindras i enlighet med vår reservation 9.

I vår reservation 10 begär vi att berörda regionala och nationella myndigheter förbättrar reningseffekten och slamhanteringen och påskyndar utvecklingen med slutna VA-system, så att kretsloppen kan slutas mellan stad och land. Näring från åkermark hamnar antingen i vattendrag, i sjöar och till slut i havet, eller i slammet som bildas i reningsverket – slam som bara till viss del går tillbaka till jordbruksmarken. Ett annat problem i sammanhanget är att enskilda anläggningar ofta saknar tillräcklig rening. Det är först när alla dessa anläggningar är åtgärdade som det är möjligt att restaurera sjöar och havsvikar. På sikt har det naturligtvis stor betydelse för hela Östersjöns restaurering.

För att förbättra situationen måste reningsverken öka reningsgraden, slammet tas om hand på ett mer kretsloppsbaserat sätt och utvecklingen av mer slutna VA-system påskyndas. Därför föreslog vi att berörda nationella myndigheter får uppdraget att verka för att förbättra reningseffekten och slamhanteringen och påskynda utvecklingen av mer slutna VA-system.

Anf. 3 TINA EHN (mp):

Fru talman! Vi ska debattera betänkandet 2006/07: MJU8, som handlar om bilskrotningsfonden med mera. Det som kallas "med mera" är väl alla motionsförslag från den allmänna motionstiden. Det finns flera intressanta förslag.

Bilskrotningslagen som kom till 1975 innebar att vi i Sverige skulle införa ett system för att omhänderta de uttjänta bilarna samt att endast auktoriserade bilskrotare skulle få skrota bilarna. Man kan utfärda ett

intyg, och fordonet kan avregistreras och föras ut ur vägtrafikregistret. När fordonet är avregistrerat får bilägaren en skrotningspremie. Detta har finansierats genom bilskrotningsfonden. Producentansvaret för bilar, som infördes 1998, innebär att bilar som har lämnats till producenter ska vidare till skrotning utan avgift från producenten. Det innebär att vi i dag har två parallella system, och det är det som betänkandet handlar om. 2002 kom ett EU-direktiv som sade att länderna skulle förebygga uppkomsten av avfall från fordon. Avsikten var att befrämja återanvändningen och återvinningen. Direktivet säger att sista innehavaren inte ska belastas med kostnader vid inlämnandet till skrotning.

Det förslag som ligger i propositionen är att nuvarande system med skrotningsavgift och premie upphör och att bilskrotningsfonden avvecklas. De pengar som finns kvar i fonden ska användas så långt de räcker till bilar som är av äldre årsmodell än 1989 samt till kommunernas arbete med att få bort bilar som står i naturen och skrotar. Man vill utveckla producentansvaret för bilar och öka återvinningsgraden på alla material som finns i en bil. Skrotning av bilar är en avfallsfråga.

Enligt förslaget vill man få bort bilar som inte har katalysatorer. Man uppskattar att de är 390 000, precis som sagts innan. Det är viktigt för att minska utsläppen av kväveoxider, flyktiga organiska ämnen och partiklar. Det är viktigt att hålla med om att det är en riktig åtgärd. I dagarna har vi gjorts uppmärksamma på de farliga partiklarna och på hur illa de påverkar oss, stora som små, kanske allra mest barnen. Det är illa ställt med luftkvaliteten i de stora städerna i Sverige, mycket på grund av det som däcken river upp, har man upptäckt. Framför allt är det dubbdäcken som river upp partiklar på vägen.

Det här är allvarligt. Det kan tvinga fram snabba åtgärder, för vi vill ju alla vara med och skapa en god framtid och uppväxtmiljö för våra barn. Det är därför dags att hitta på lösningar. Men vad ska vi göra? Ska miljöbilar få ha dubbdäck? Är det bara bilens omhändertagande som vi behöver informera om, eller behöver vi kanske ha obligatorisk information på alla försäljningsställen om den negativa påverkan däck, framför allt dubbdäck, kan ha? Kanske vi kan behöva stänga av trafiken vid vissa nivåer av partiklar i luften? Vi behöver ta allvarligt på trafikens negativa miljöpåverkan och hitta åtgärder som är möjliga att genomföra inom en snar framtid.

Jag kommer in på motionsförslagen nu. De handlar om återvinning, om insamling, pantsystem och förbränning. Även VA-system och nedskräpning i kustnära miljöer berörs. Som Jacob sade har vi varit på Vetenskapsrådets miniseminarium i dag. Vi har pratat mycket om kretslopp, hanteringen av hur våra råvaror flyttar omkring, vårt beteende och vad de ekonomiska styrmedlen kan göra. Jag tänkte på trenden med importerat vatten i flaska. Jag vill hylla det goda och värna det fina vatten vi har i Sverige. Jag uppmanar alla att dricka kranvatten så långt som möjligt.

Vi har ett ständigt ökande flöde av skräp och förpackningar. Ett stort arbete läggs på konsumenten, som inte alltid har så stor valfrihet. Behöver man något är det förpackningarna som gäller, och ibland är de mer eller mindre nödvändiga, kan man tycka. Det är därför viktigt att man utvecklar den fastighetsnära insamlingen i takt med hur utvecklingen sker i andra änden, på förpackningssidan. Det är också viktigt att utveckla producentansvaret.

Prot. 2006/07:84
29 mars

*Bilskrotningsfonden,
m.m.*

Det ska vara enkelt att sortera rätt. Där är vi inte. Det är på många ställen jättesvårt för människor som inte har bil att ta sig till återvinningscentralerna. I betänkandetexten tas exempel från Stockholm upp, men Sverige är lite större än Stockholm, och det är inte enkelt att tillgodose alla olika behov som finns i vårt långa land. Det finns mycket att tänka ut och lösa.

Materialströmmar är ett intressant tänk i återvinningsdiskussionerna. Jag ser att man i regleringsbrevet för Naturvårdsverket från den 31 december 2006 säger att man ska utreda förutsättningarna för att ändra dagens förpackningsbaserade producentansvar till ett producentansvar som utgår från materialströmmar, och man ska även utreda möjligheten att utveckla insamlingssystem för sådant avfall. Det är precis vad vi i Miljöpartiet föreslog i en motion under allmänna motionstiden.

När vi blev medlemmar i EU tänkte jag att vi skulle få försöka använda medlemskapet så gott det går. Att utveckla ett gemensamt pantsystem för burkar och flaskor borde väl vara en enkel sak att genomföra. Det har inte skett, och det ser ut att vara svårt. "Enligt branschen är ett europeiskt system möjligt men svårt att genomföra, eftersom det kräver en omfattande samsyn på alla deltagande marknader", skriver man i betänkandetexten. Jag tycker att vi från Sveriges håll ska fortsätta driva den frågan.

Återvunnet material blir en allt viktigare råvara, och en höjd ambition på återvinningsområdet ger förbättrad miljö och kan skapa nya arbetstillfällen.

Att återanvända måste vara övergripande. Utvecklingen är att förbränningen tenderar att öka. Framför allt plast förbränns ganska mycket. Vi pratar därför om återanvändning i större omfattning och har en motion där vi talar om återvinningscertifikat som ett sätt att öka efterfrågan på återvunnet material. Med ett sådant certifikat åläggs producenten att använda en viss mängd återvunnen råvara per materialslag.

Vänsterns motion om slutna VA-system tycker jag är väldigt intressant, men jag skulle vilja kalla det för kretsloppssystem. Jag tycker att det är jätteviktigt att vi får tillbaka samhällets näringsämnen i kretsloppet. När man börjar nysta i det ser man vilka tokiga system vi har byggt fast oss i. Reningsverken var en dåtida lösning för att fänga upp slammet, så att det inte åkte ut i vattendragen. Allteftersom tiden har gått och vi har fått mer kunskap om vad slammet innehåller har man byggt på reningsverken med olika reningssteg som kan omhänderta en hel del av fosfor. På större reningsverk finns även en stor del kväverening utbyggd. Detta och mycket mer tas om hand.

Men det finns restprodukter som inte hamnar på rätt ställe och restslam som används som täckningsmaterial på tippor. Ett system där rent friskt vatten, som vi har i Sverige, används som transportmedel för det mänskliga avfallet ser jag som en felanvändning av resurser. Det krävs nytänkande när det gäller både vattenburna system och system för att återfå näringen till jorden. Separering av avlopp är en viktig fråga. Jag stöder verkligen tankarna i den här motionen.

En motion handlar om nedskräpning av stränder. Den kan jag också ställa mig bakom. Jag anser att det är väldigt viktigt att vi har ett permanent system för strandstädning. Det är ju de vackra stränderna som vi ska locka våra turister till. Med tanke på hur det ser ut på våren ute på väst-

kusten kan jag säga: Det skulle inte komma många turister om vi inte städade stränderna. Det är ett ständigt återkommande jobb. Vi måste hitta finansiering och permanenta strandstädjobben.

Till sist vill jag säga att jag ställer mig bakom alla Miljöpartiets yrkanden, men jag yrkar bifall endast till reservation 8.

Prot. 2006/07:84
29 mars

*Bilskrotningsfonden,
m.m.*

Anf. 4 JEPPE JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag tror att vi behöver minst en positiv nyhet varje dag. Det är mycket glädjande att vi i dag kl. 11 har fått presentationen av miljöbilspremierna. För att få kallas miljöbil får en bil släppa ut högst 120 gram koldioxid. Jag tror att det är ett bra steg mot en bättre bilpark i Sverige, och det behövs.

Fru talman! I det här betänkandet behandlas regeringens proposition om hur vi i framtiden ska ta hand om och återvinna uttjänta bilar och stimulera att äldre bilar, i första hand de som inte har katalysator, försvinner från våra vägar. Att dessa äldre bilar ersätts med nya, miljövänligare bilar som dessutom drar betydligt mindre bränsle och går att köra på alternativa, icke-fossila bränslen är både nödvändigt och önskvärt om vi ska vara trovärdiga i kampen mot de hotande klimatförändringarna.

På denna punkt ser jag att utskottet är enigt. Det är dags att utveckla producentansvaret och faktiskt börja avveckla det gamla skrotningsystemet från 1975.

Fru talman! Sveriges bilpark behöver förnyas. Vi ligger fortfarande på tredje plats från botten räknat när det gäller åldern på vår bilpark. Då jämför jag med EU-15, alltså de länder som var med i EU före östutvidgningen 2004. Vi har endast Grekland och Finland bakom oss. Det är faktiskt en föga hedrande placering. Det är inte bra vare sig för miljön, trafiksäkerheten eller för bensin- eller bränsleförbrukningen. Nu kan man naturligtvis uttrycka sig lite mer positivt. Jag kan säga att vi i Sverige ligger bäst bland de tre sämsta.

I regeringen håller man för närvarande på och bereder förordningen om ett nytt och utvecklat producentansvar, och man ser över bilskrotningen. Målsättningen för alliansregeringen – och jag är säker på att man ska lyckas uppnå den – är att den nya förordningen ska hinna träda i kraft samtidigt med den nya lagen, det vill säga redan den 1 juni detta år.

Det finns naturligtvis en risk för att folk som äger gamla uttjänta bilar som inte går att få i gång och som man inte kan starta och köra i väg med drar sig för kostnaderna för att transportera dessa bilar till återvinning. Här har regeringen gett Vägverket och Naturvårdsverket ett uppdrag att se över hur detta ska lösas, så att man på ett vettigt sätt kan lämna sin gamla trotjänare till återvinning. Detta uppdrag ska redovisas den 31 december i år. Jag har fullt förtroende för att alliansregeringen kommer att klara även denna uppgift.

Fru talman! Avfall är inte bara skräp. Avfall är oftast en tillgång. Det är i de allra flesta fall både möjligt och lönsamt att återvinna materialet i de uttjänta produkterna. I en del fall är det till och med mycket lönsamt, bland annat när det gäller en del metaller.

I andra fall kan energiutvinning vara det mest optimala. Vid energiutvinning kan man faktiskt minska behovet av fossila utsläpp, så det kan ha något gott med sig. Men vi ska naturligtvis använda det på bästa sätt, och bästa sätt är att återanvända materialet. Det är oftast också det mest eko-

nomiska, med några få undantag som några allianskolleger kommer att ta upp sedan – jag tänker bland annat på glas. Där är det kanske inte så lönsamt, men det är nödvändigt i alla fall.

Biologiskt avfall kan man naturligtvis bränna, men man kan också utvinna biogas ur det och på så sätt minska användningen av fossila bränslen.

Då vi tar hand om avfall måste vi se helheten, så att inte till exempel långa transporter äter upp miljövinster. Vi får inte vara dumma. Vi måste ha ett helhetsperspektiv på hur vi tar hand om det vi lämnar efter oss.

Vi måste också se över en del så kallade styrmedel som finns i dag. Styrmedel är inte alltid av godo. Jag har ett exempel på nära håll, som jag har ställt frågor till förra regeringen om. Jag kommer att fortsätta bearbeta den nuvarande regeringen. Exemplet handlar om ett företag hemma i Blekinge, Tefac AB, som hör till Aarhus Karlshamn-gruppen. Det företaget är beroende av råvaror som klassas som biobränsle.

Det styrmedel som finns i dag – jag vill inte beskylla någon för att ha hittat på det, även om det måste vara någon – är att man ger subventioner för att bränna det och göra energi av det. I själva verket är det egentligen lönsammare att använda det till att göra nya produkter. Men på grund av att vi subventionerar att man bränner det – vilket säkert var ärligt och gott menat från början, för det skulle minska användningen av olja – kan man inte använda det för materialåtervinning. I livsmedels- och läkemedelsindustrin kan man använda detta, som vi tycker är biologiska rester.

Styrmedel är inte alltid bra. Morötter kan vara bättre och nyttigare, som ni vet. Subventionerna försvårar för en del industrier att på ett lönsamt sätt bedriva sin verksamhet. Det kan vara så att subventioner slår ut användningen av förnybara råvaror.

Fru talman! Vi måste se till att det är praktiskt möjligt för både näringsliv och enskilda att medverka då vi ska återanvända vårt avfall på bästa sätt. Vi ska naturligtvis ha rimliga avtal när vi ska lämna våra produkter till återvinning. De frågorna kommer en del av mina allianskolleger att belysa närmare.

Jag hittade lite intressanta uppgifter från en doktorand som heter Kristina Nyström. Hon doktorerar på Internationella handelshögskolan i Jönköping. Hon har undersökt vilka sysselsättningseffekter verksamheten har och också hur viktigt det är att konkurrensutsätta de områdena.

Hon skriver så här: Avfallsbranschen sysselsätter ca 11 000 personer och omsätter årligen 14 miljarder. Andelen nya företag var i genomsnitt 7,7 procent. Det är alltså den lägsta andelen nyföretag i sektorn. Där kom det negativa. Avfallsbranschen är inte så positiv.

Nu kommer det glädjande. Återvinningsbranschen sysselsätter visserligen bara ca 2 000 personer. Men de 2 000 personerna omsätter 7 miljarder. Branschen, gott folk, växer. Andelen nya företag var hela 18,2 procent. Återvinningen växer, och den har en potential att växa. Detta är glädjande.

Vi börjar alltmer få upp ögonen för att mycket som tidigare var avfall i själva verket är en resurs som kan återanvändas. Utskottet är överens om att producentansvaret måste fortsätta att utvecklas.

Alliansregeringens ambition är att få ett system som utgår från materialströmmar och att utveckla, förfinas, förbättra och underlätta insamlingsystemet. Det slogs fast i alliansens första budget.

Naturvårdsverket fick redan i december 2006 i uppdrag att utreda de frågorna. Här är det snabba ryck; det är det när det blir en ny regering. Det blir rivstart även på det här området. Ni behöver inte vänta länge, gott folk. Redan när vi återsamlas här till hösten den 1 oktober ska det redovisas. Det är saker och ting på gång.

Jag tänkte inte gå in på enskilda reservationer. Vi från alliansen tycker att det mesta är tillgodosett. Men jag kan inte låta bli att lite kommentera en reservation. Det är nr 14.

I går tog jag en promenad på stan. Jag måste medge att det dräller av fimpar, i varje fall i den här staden. Det är möjligt att ett pantsystem skulle göra att vi fick ett antal fimplockare på våra gator.

Jag grunnade på en sak när jag gick där. Hur har Miljöpartiet tänkt sig att det ska gå till i praktiken? Handlar det bara om filtercigaretter? Kanske skulle man ge pant på snuset? Påssnus kan man i varje fall plocka upp.

När jag tittade nere vid Sergels torg tänkte jag: Varför ska man inte kunna ha pant på begagnade tuggummin? Det dräller det av i den här staden.

Det är en annan fråga som jag också tycker återstår att lösa. Ska de insamlade fimparna användas för energiframställning, det vill säga som biobränsle? Det finns väl vissa som skulle gå och dofta på den röken kanske. Eller ska man använda dem för materialåtervinning?

Jag utgår från att Miljöpartiet arbetar vidare med frågan, fru talman. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 5 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen ganska många frågor i talarstolen. Jag kanske har fått svar på en del, i varje fall delvis. Jag vill fortsätta att tala om att få bort de gamla bilarna utan katalysator och om alliansregeringen har funderat lite mer på det.

När man gör divisionen blir det 700 kronor per bil, om man tänker sig att man skulle få bort alla på en gång. I nuvarande system har det inte känts som att det har varit en summa som har räckt till för att få bort de gamla bilarna.

Jag sade att vi ställer oss bakom förslaget. Men det kan ändå vara intressant att höra om ni har tänkt vidare, om det är möjligt att anslå mer pengar eller om ni har funderat på att återkomma i vårpropositionen eller så i den här frågan.

Anf. 6 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! För bilarna utan katalysator finns pengar avsatta för inlämning. Där är väl bekymret inte så stort. För de bilar som inte själva kan rulla ser Naturvårdsverket över hur man kan få dem att "rulla" till återvinning.

Prot. 2006/07:84

29 mars

Bilskrotningsfonden,
m.m.

Vi har en annan ny grej som är väldigt viktig. När det köps nya miljövänliga bilar försvinner det oftast någon mindre miljövänlig bil längst därnere. Den som kanske har råd att köpa den nya miljöbilen har en bil som är två tre år gammal. Det är en bättre begagnad bil och en mycket bättre än den därnere utan katalysator. Vi får en kedjereaktion. En ny miljöbil gör att det rasslar till i hela kedjan.

Jag tycker att vi är på väg. Det som har hänt i dag är riktigt bra. Det tror jag att vi är överens om, Carina Ohlsson. Det är bra, eller hur?

Anf. 7 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att jag fick svar på frågan. När man tar de medel, de pengar, som nu finns blir det 700 kronor per bil. Några andra pengar finns inte anslagna. Det har inte tidigare varit incitament till att man skrotar bilarna. Jag tycker att vi har ett gemensamt ansvar att systemet som vi inför fungerar.

Jag tänkte mig att ni kanske hade tittat lite längre. Kanske skulle det vara lite mer pengar, några tusen, för att försöka att lite snabbare få bort de gamla bilarna. Då kanske man skulle ha lättare att byta upp sig till en bättre begagnad bil. Det kan var det valet en del har att göra. Alla har inte råd att köpa en ny miljöbil. Det har vi också lärt oss i dag. Det är olika om man har god ekonomi eller dålig ekonomi.

Jag ser med spänd förväntan fram emot resultatet av det den snabba utredningen. Att ni tillsatte en utredning låter spännande. Men det var inte lika spännande den förra mandatperioden. Det var inte någon bra verktygslåda, fick vi reda på. Man skulle göra och inte tillsätta utredningar.

Jag tycker ändå att det är spännande, Jeppe Johnsson. Jag ser fram emot det nya producentansvaret. Det skulle också vara spännande att höra lite mer. Hur har ni tänkt er med materialströmmarna? Hur går tankegångarna? Vad är det för typ av styrmedel man ska använda? Är det både morötter och piskor?

Jeppe Johnsson tog upp frågan om fimpar och tuggummi. Då tänkte jag på visan om att det kan vara farligt för en myra att fastna i ett Toy. Men det är farligt för fler individer att äta upp en fimp och få i sig det giftet. Det kanske inte är en riktigt så bra jämförelse men ändå lite spännande att han tog upp den frågan.
(Applåder)

Anf. 8 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! Jag tänkte mig inte att man skulle återvinna fimparna genom att äta upp dem. Jag missuppfattade nog vad Carina sade.

Det är möjligt att 700 kronor inte räcker, Carina Ohlsson. Det finns säkert en del som har oerhört svårt att skiljas från sin gamla trojänare. Det finns en del som heller inte har råd att skaffa sig något annat. Till slut kommer man till ett läge när man inte har råd att köra den gamla bilen. De här bilarna är väldigt dyra att köra.

Jag kan inte föregripa vad departementet har tänkt om pengarna i fonden. Men räcker inte de 700 kronorna och moroten att du får subventionerad eller gratis transport för din gamla bil som inte går att köra får man naturligtvis titta över det.

Jag tror fortfarande mer på morötter. Den riktiga moroten här är att du stimuleras att köpa en ny bil någonstans där uppe i kedjan, och sedan rasslar det ned genom hela kedjan.

Vi som kör dieslbilar betalade förut fyrdubbel fordonsskatt trots att vi släppte ut ett antal deciliter mindre.

Er regering tog bort det där, så att man under tre år har vanlig skatt på en diesebil. Det har fått betydelse; det säljs fler dieslbilar.

Jag har en ganska stor diesebil. Den går på 0,55. Det är positivt med morötter. Det är klart att jag gärna skulle vilja ha haft morötterna här nere. Men om vi ser på bilparken som helhet gör morötterna mer nytta om vi har dem där uppe så att man köper moderna, bra och fina bilar. De som är några år gamla är inte heller så dåliga. De är dem där nere som Carina och jag är bekymrade för – icke-katalysatorbilarna. Dem vill vi ha väck. Men jag tror att det bästa är att börja uppifrån.

Anf. 9 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Jag blev nyfiken när Jeppe sade att miljöbilspremien föreslogs kl. 11 i dag. Det förslaget skulle gälla bilar som släpper ut under 120 gram koldioxid per kilometer, om jag förstod det rätt.

Det som är bra för miljön ska vara billigt, och det som förstör och skitar ned ska vara dyrt. Det är ungefär vad Miljöpartiet brukar säga. Det här är en bra grej för miljön, så det ska vara billigt.

Jag undrar bara om du har koll på hur många bilar som har det kravet i dag. Jag har själv nämligen precis bytt bil. När jag var och letade efter bilar insåg jag att det inte är helt lätt. Men visst finns det sådana bilar. Framför allt finns det bilar som går på biogas, men då har man lite problem med att hitta bränslet. Och visst finns det gas, men i hög grad fossil gas. Vi måste bygga ut biogasen. Det här återkommer i frågan om återvinningsindustrin, hur vi ska hantera vårt avfall och så vidare.

Om jag ska ha biogas i min bil i dag, på västkusten, får jag skriva ett avtal om att man pumpar på lika mycket biogas på naturgasnätet som jag tankar. Men då får jag betala 1,50 mer för biogasen än för den andra gasen.

Vi måste gynna det som är bra för miljön på många sätt. Därför undrar jag över det miljöbilsförslag som vi har hört så himla mycket om och som äntligen kom kl. 11 i dag. Vad innebär det för miljön, Jeppe?

Anf. 10 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! Vad innebär det för miljön? Det trodde jag att Tina Ehn förstod som miljöpartist. Det betyder ju att ett antal gamla bilar skrotas ut. Jag kommer inte riktigt ihåg vad bilarna drar, men jag tror att en diesebil ska ned till 4,5 per mil och en bensinare ned till 0,5. Jag har en ganska ny Polo också – tyvärr inte dieseldriven. Den klarar inte 0,5. Däremot klarar dieseln snart det.

Det innebär naturligtvis att för varje sådan här bil som någon nu köper kan man tänka sig att denna någon tidigare hade en bil som drog en liter per mil. Nu har de en bil som drar en halv liter. Det betyder att man kan köpa två sådana nya bilar utan att utsläppet ökar. Men nu menar jag inte att man ska göra det, för det räcker med en!

Jag tycker att det är fantastiskt att du använder ordet fossilgas. Det tycker jag att alla skulle göra, för det är precis vad det är. Men biogas är något helt annat. Här kan vi göra lite grann av vårt hushållsavfall. Jag kommer ihåg att jag redan på 80-talet hemma i min egen kommun motionerade om att vi skulle utvinna biogas. Min tanke var kanske inte främst att det skulle gå till bilar, för det var inte aktuellt. Men det var ett sätt att ta hand om vårt biologiska avfall på ett bra sätt. Om det hamnade någon annanstans släpps det ändå ut ett antal gaser som inte är bra.

Anf. 11 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Det är jätteintressant att du är inne på biogas här, Jeppe. Det är någonting som jag tror att vi måste utveckla mycket. Det kan också bidra till att utveckla landsbygden, som vi tidigare har diskuterat.

Detta är en positiv satsning som gör att man kan köra bil med åtminstone hyfsat samvete på landsbygden. Det är också där jag tror att vi har möjlighet att producera energin i hög grad.

När jag ställde frågan tänkte jag på hur stor klimatpåverkan er miljöbilspremie nu kommer att ha. Vi har väntat länge på det här förslaget, för det har känts som om det har varit det förslag som ska lösa mycket av alliansens miljösatningar. Det är därför jag ställer frågan.

Jag kan gå tillbaka till det här med fimparna. Jag tänkte inte att jag skulle ta upp det, för somliga tycker att man ligger på en ganska låg nivå när man diskuterar det. Jag tycker att det är bra att tankarna har satts i gång. Precis som du säger, Jeppe, ser man tuggummi, snus och fimpas när man går på gatorna. Det är inte roligt. Det är inte någon mänsklig rättighet att lägga detta på gatorna, anser jag.

Jag kommer ihåg när vi höll på med källsortering av avfall en gång i tiden. Då blev jag lite utskrattad när jag pratade om att man skulle skölja ur förpackningar. Jag är van vid det här ironiserandet. Det får man stå ut med som miljöpartist när man vill gå före.

Vi ska hitta lösningar tillsammans, säger Jeppe. Jag är glad för det. Jag vill bara inte att du fastnar i ett Toy!

Anf. 12 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! Nej, om man ska hamna i klistret så kan man göra det på annat sätt!

Naturligtvis har detta betydelse för klimatpåverkan. Om vi byter en bil som drar en liter fossil och får ned det till en halv liter fossil har vi gjort vår lilla bit. Vi har inte hejdat klimatförsämringen, men vi har gjort vad vi kan göra i vårt land. Sedan måste vi sprida detta, och vi måste naturligtvis göra det i större sammanhang. Om vi hade resonerat så att det lilla som vi gör inte har någon betydelse så skulle varken du eller jag ha haft något berättigande i denna kammare.

Vi ska göra det bästa möjliga för att vi ska bidra med våra små steg till ett bättre klimat. Det här är kanske något som sprider sig – att det är viktigt med miljöbilar.

När det gäller att få tag på biogas är det så att ju fler som efterfrågar det, desto fler kommer det som vill sälja biogas. Så fungerar marknaden. Om du, Tina Ehn, och några till som bor åt samma håll, dina grannar och så vidare köper en sådan här bil med 10 000 i rabatt så funderar markäga-

ren till slut på att han eller hon kanske skulle ha biogas. Jag tror att det fungerar så.

Prot. 2006/07:84
29 mars

Anf. 13 KERSTIN HERMANSSON (c):

Fru talman! Miljön står ständigt i fokus. Det är i dag extra trevligt för mig som centerpartist att stå här och veta att miljöministern alldeles nyss har presenterat förslaget om miljöbilspremie.

I dag ska vi debattera bilskrotningsfond, återvinning och avfallshantering. Allt är saker som berör oss i vardagen. Vem gillar att se skrotbilar, glasflaskor eller metallburkar i vår vackra natur eller i vårt närområde?

Det är bra att regeringen nu föreslår ett utökat producentansvar inom olika sektorer. Målet med en svensk avfallshantering formuleras i de nationella miljömålen, som revideras vart fjärde år.

Det övergripande delmålet för avfall är som bekant att den totala mängden avfall inte ska öka. Den resurs som avfall utgör ska tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Det är viktigt med tydliga regler för producentansvar, utökad materialåtervinning, bättre tillgänglighet till våra återvinningsstationer och liknande åtgärder för att minska avfallsmängderna. Det är inte rimligt som det har varit tidigare; alltför stort ansvar för återvinning och avfallshantering har fallit på de enskilda medborgarna och hushållen.

De frågor som tas upp i betänkandet är vi alla, oavsett partifärg, angelägna om att lösa på ett bra sätt. Det är också därför som de flesta motionerna i detta betänkande avstyrks just med anledning av att utredningar pågår eller att syftena i motionen i huvudsak är tillgodosedda eller kanske rent av helt tillgodosedda.

Jag tänkte gå in ytterligare på avsnittet om återvinningssystem, och kanske framför allt på förbränning och biogas. Redan 2004 inrättades ett avfallsråd som gav Naturvårdsverket ett bredare ansvar på avfallsområdet. Avfallshanteringen är numera en del av samhällets infrastruktur där Naturvårdsverket ska verka pådrivande i omställningen till ett ekologiskt hållbart omhändertagande av avfall. Naturvårdsverket ska dessutom se till att avfallshanteringen sker på ett för samhället effektivt och för konsumenterna enkelt sätt.

Jag vill återigen uppmärksamma kammaren på att regeringen ganska nyligen har inrättat en kommission för hållbar utveckling för att utveckla samverkan mellan näringsliv, politik och forskning.

Fru talman! Regeringens avsikt just med den inrättade kommissionen är bland annat att främja arbetet över sektorsgränser, att anlägga ett internationellt perspektiv och se till att såväl ekologiska som sociala och ekonomiska konsekvenser beaktas. Här kan flera av punkterna i detta betänkande komma upp på agendan.

När det gäller avfallsförbränningen har Naturvårdsverket även här i sin instruktion att bevaka och verka för att avfallshanteringen i fråga om kapacitet och metoder är miljömässigt godtagbar, effektiv för samhället och enkel för konsumenterna. Länsstyrelserna har regionalt ansvar för att följa upp dessa frågor.

Avslutningsvis vill jag berätta lite om den avfallshantering och den förbränningsanläggning som vi har i min hemkommun, Borås. Där har vi på många sätt varit föregångare inom just de här verksamheterna. Då

*Bilskrotningsfonden,
m.m.*

kommer jag också in på det här med biogas, som vi har pratat så mycket om här.

Kretslopp tur och retur, tack! Det är slogan för nybildade Borås Energi och Miljö AB. Det är många år sedan vi i Borås började med att sopsortera vårt avfall i svarta och vita påsar. I de svarta påsarna är det matavfall, och i de vita är det brännbart. De lägger vi tillsammans i ett avfallskärl. Sedan hämtas avfallet och transporteras till vår avfallsanläggning Sobacken. Där sorteras de svarta påsarna åt ett håll och de vita påsarna åt ett håll.

Matavfallet i de svarta påsarna stannar kvar på anläggningen och blir genom rötning biogas i biogasanläggningen. Efter att gasen renats till fordonsbränsle används den som drivmedel i våra bussar, sopbilar och bilar. Ur biogasanläggningen kommer också en rötrest som blandas med trädgårdsavfall som finns på återvinningscentralen och stallgödsel, bland annat från Borås djurpark. Resultatet blir Boråskompost som sedan säljs på återvinningscentralerna och kommer ut i våra trädgårdar bland annat.

De vita påsarna krossas och används som bränsle i förbränningsanläggningen, som vi har i Borås. Där omvandlas det brännbara avfallet genom förbränning till fjärrvärme, fjärrkyla och el. Askan, som blir kvar efter förbränningen av biobränslet, innehåller mycket näring. Askan återför vi till skogen.

För att vi ska bli ännu mer effektiva håller vi på att planera för en stor ackumulatortank vid förbränningsanläggningen.

Den här verksamheten, som vi har i Borås, har väckt stort intresse internationellt. Borås är på väg att bli ett internationellt centrum när det gäller energi, biogas, avfall och miljö i stort. Där samarbetar vi väldigt mycket med SP och med Chalmers högskola.

Hoppas att flera av er känner igen er och har positiva exempel från era hemkommuner!

Detta var i alla fall ett litet exempel på kretslopp tur och retur, tack, sett ur ett Boråsperspektiv.

Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 14 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag kopplar direkt på det som Kerstin Hermansson sade om Borås. Jag besökte faktiskt, inom parentes, ett ställe där man höll på med försök att sortera påsar. Jag kommer ihåg hur man fick associationen till Chaplins film *Moderna tider* när det flög påsar åt alla håll. Jag antar att det har utvecklats till något mycket mer förfinat, för det här var för åtskilliga år sedan. Det var i alla fall i dess begynnelse.

Fru talman! Det här är ett betänkande som heter *Bilskrotningsfonden, m.m.* Bakom ”med mera” döljer sig ganska mycket. Det brukar vara så när det gäller sådana här propositioner som kommer. Men jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i dess helhet i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Sedan vill jag instämma i det som mina allianskolleger Jeppe Johnsson och Kerstin Hermansson har sagt, så jag blir väl lite mer kortfattad i vissa punkter.

När det gäller bilskrotningsfonden är det naturligtvis väldigt bra att man kan renodla systemet och att vi får ett modernt system med produ-

centansvar där producentansvaret är väldigt tydligt. Den inriktning som finns i propositionen, att man satsar på att destinera pengarna till att skrota ut äldre bilar utan katalysator, känns mer eller mindre självklar. Den är vi naturligtvis överens om. Sedan frågade Carina Ohlsson om vi kände oro för att det ändå inte skulle fungera. Det kan man kanske göra. Men detta är naturligtvis en fråga som måste följas över tid.

Kommunala skrotningskampanjer har ju visat sig vara väldigt lyckade genom åren. Men även om det har försvunnit en hel del fordon från naturen finns det säkert plats för ytterligare sådana kampanjer.

Fru talman! När man nu pratar om producentansvar och den oro som Carina Ohlsson var inne på, om pengarna ska vara ett tillräckligt incitament för att man ska lämna in sin bil, tycker jag att man måste tro på att bilägaren är beredd att ta ett ansvar. Det är ju inte bara systemen som utvecklas. Jag tänker på det här med att det blir producentansvar och att vi politiker bestämmer saker och ting. Även människor ute i samhället får ett nytt tänkande och får nya attityder. Jag skulle bli väldigt förvånad om inte bilägarna gjorde det här. Det är klart att man måste vara informerad om att det med den bil man köper finns ett producentansvar och att man sedan har en rättighet att lämna in bilen utan kostnad. Men med den rättigheten måste det ju följa en skyldighet att verkligen göra detta utan att det ska behövas ytterligare incitament. Vi kan hamna i en väldigt farlig sits om vi driver det här med ekonomiska incitament till den grad att det är det som kommer att vara avgörande. Det har historien också visat.

Jag tror inte att de som lämnar in sina bilar – det är absolut de flesta som gör det – gör det för pengarnas skull, utan de gör det helt enkelt för att de tar ansvar för detta. De är inte beredda att lämna någon bil någonstans. Men, som jag sade tidigare, det är klart att den här frågan måste följas, så att det inte blir på det sättet. Som Jeppe Johnsson var inne på förut är det klart att det är morotsvägen vi får gå i det sammanhanget.

När det gäller miljöbilspremien kan man konstatera att det måste bli dubbla vinster. Den bil som köps blir bra, och en bil kanske försvinner längst ned i den så kallade kedjan. Det blir ju en större vinst också i den änden.

Sedan, fru talman, ska jag ta upp producentansvar och tillgänglighet när det gäller återvinning.

Återvinning har numera blivit så självklart. Men om man tänker efter är det egentligen inte en så oerhört gammal bransch, om man ser det i ett perspektiv på några årtionden. Det krävs naturligtvis en ständig utveckling av detta för att det ska fungera. Man når en viss grad. Sedan måste man ompröva för att nå nästa steg och egentligen komma till det mål som man vill.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att titta på producentansvaret utifrån materialströmmar. Det är mycket intressant att se vad det leder till. För den enskilde medborgaren är det ju – jag tror att det står i betänkan- det till och med – väldigt svårt att förstå att man får lämna in en plastburk som det har legat något i därför att det är en förpackning men inte en plasthink därför att det är ett förvaringskärl som ska gå någon annanstans. Ur återvinningssynpunkt är de naturligtvis likvärdiga när de sedan hamnar i industrin.

Det kommer en redovisning nu till hösten. Och som vi säger i betänkandet får vi naturligtvis avvakta den och se vad den innehåller. Men jag ser att det är väldigt mycket positivt på gång när det gäller detta.

Fru talman! Till detta kommer det som också nämns i betänkandet. Naturvårdsverket har gjort en utvärdering av insamling av förpackningar, returpapper och tidningar. Det pågår en remissbehandling, vad jag förstår. Remisstiden gick väl ut för någon dryg vecka sedan. Där har vi också en sida av saken.

När det gäller fastighetsnära insamling kan vi konstatera att PBL-kommittén har tagit upp frågan om hur man nu ska ställa krav på nya fastigheter, så att det skapas utrymme för källsortering och så att man kan lämna detta direkt till fastigheten. Och vi kan från vår sida säga att det är verkligt tillfredsställande att regeringen faktiskt har börjat lägga fram propositioner utifrån PBL-kommitténs arbete.

Man har inte lagt fram något om precis detta, men man har börjat lägga fram om andra saker. Så jag är helt övertygad om att det inte kommer att dröja så länge innan man börjar tänka till kring detta och kommer med någonting. Vad det sedan exakt resulterar i kan inte jag säga i dag och vilka krav man kan ställa.

Fru talman! Till sist ska jag komma med några ord kring nedskräpning av marina miljöer. Som bohuslänning känns det ganska självklart. Tina Ehn tog upp det, och jag antar att Jan-Olof Larsson också kommer att ta upp just det ämnet. Det sade förresten Carina Ohlsson att han skulle göra.

Det här har varit ett långdraget problem. Det har inte minst de bohuslänska kommunerna brottats med i årtionden. Det stora problemet som man måste fokusera på är att förhindra att skräpet hamnar i havet. Att städa stränderna är naturligtvis ett sätt att bota ett symptom, men det är inte det som är huvudproblemet. Jag tror inte att det är några problem och att regeringen är beredd att fortsätta med det internationella arbetet för att verkligen se till att man får överenskommelser och att det ställs krav så att det inte hamnar så mycket skräp i havet. Det är ju inte bara fråga om det skräp som driver upp på stränderna. Det blir stora kostnader även för fisket. Det fastnar i garn och trålar och sådant. Man kan även se att djurlivet drabbas av skräp. Det kan vara alltifrån plastpåsar till oljespill. Det är en väldigt komplex fråga. Fokus måste ändå ligga på att man förhindrar att skräpet hamnar i havet.

Som vi påpekar i betänkandet har bland annat Oskar, Oslo–Paris-konventionen, jobbat med frågan. Det kommer en rapport inom några dagar, vad vi tror, så det finns anledning att avvakta den och se vad den säger.

Man ska inte vara så jätteuppgiven i frågan. Kommunerna längs kusterna arbetar verkligen i samverkan och har även samverkan med regionen och staten för att lösa den. Det finns en verklig vilja att göra det. Det är naturligtvis också en förutsättning i de här kommunerna för att man ska klara turismen. De facto driver det i land väldigt mycket skräp. Det fanns en tid när Köpenhamn hade en soptipp som inte växte, eftersom man tippade mot havskanten. Den tömdes hela tiden. Mjölkkartongerna låg längs Bohuskusten naturligtvis. Men sådana saker finns inte längre, så sådant arbete lönar sig.

Jag nöjer mig med det så länge i den frågan. Jag antar att Jan-Olof Larsson kommer att anlägga andra synvinklar på det som jag kanske kan ha lite synpunkter på senare.

Prot. 2006/07:84
29 mars

*Bilskrotningsfonden,
m.m.*

Anf. 15 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill förklara mig lite ytterligare. Jag kanske uttryckte mig luddigt, eftersom jag inte riktigt blev förstådd av Lars Tysklind. Så jag ska försöka uttrycka det lite klarare.

Som Lars Tysklind sade är det viktigt med ekonomiska incitament. Ett exempel har vi hört om här nu. Flera har talat om miljöbilspremier. Då tänker jag mig också att det även är viktigt för dem som har de gamla bilarna så att de lite snabbare ska byta och få en bättre begagnad bil. Det kan till och med vara så att en bättre begagnad bil som har en katalysator ändå är bättre än den gamla. Det är de ekonomiska incitamenten som jag känner inte är riktigt detsamma som att man tar ansvar för att skrota den gamla bil man har. Om man fick lite mer så kanske man lite snabbare skulle skrota den gamla bilen.

Det var det som jag hade lite spänd förväntan på att majoritetspartierna hade funderat på utifrån att vi skulle gå morotsvägen i stället för motorvägen. Vi vet att de här bilarna släpper ut kväveoxider med mer partiklar än de nyare bilarna, också högre halt flyktiga organiska ämnen. Det finns alltså mycket att göra om vi lite snabbare skulle bli av med de bilarna. Jag kan inte läsa om det i betänkandet. Jag tänkte att ni säkert har diskuterat det här bland majoritetspartierna i riksdagen, för jag har stort förtroende för er att ni ska komma med många kreativa förslag. Jag väntar inte bara på en ny regering.

Anf. 16 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det är skönt att Carina Ohlsson har förtroende för oss. Det får vi tacka för. Jag får väl instämma och säga ungefär som Jeppe Johnsson sade förut. Jag kanske också uttrycker mig lite oklart. Det får jag väl lov att säga. Jag förstod egentligen frågeställningen och att det var på det sättet.

När det gäller katalysatorgränsen handlar det nu om 18 år gamla bilar, så på något vis jobbar tiden för det. Vi hör att det är 390 000 bilar nu. Om det visar sig att det går för långsamt måste man naturligtvis kunna göra avvägningar och titta på andra åtgärder. Det förutsätter jag att man gör.

Anf. 17 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har bara en kommentar snabbt. Eftersom Lars Tysklind förstår frågan kanske det också kommer att framföras till regeringen att det finns lite oro att det kommer att ta lite för lång tid för de här 390 000 bilarna att försvinna från våra vägar och våra omgivningar.

Det handlar också om materialströmmar och producentansvar, men det kanske är svårt att innan utredningsbetänkandet läggs fram säga något om hur ni tänker er när det gäller materialströmmar. Jag hörde här om plasthinken, om det exemplet. Men finns det lite andra tankar om skillnaden mellan det producentansvar vi har nu och det som ska följa materialströmmar?

Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Skillnaden är att man inte behöver ha soppoliser som straffar damer som lägger stekpannor bland konservburkarna. Det är egentligen det som är följden av dagens system som blir så absurt. Utifrån den enskilda människan som försöker förstå systemet måste man se till att det är genomförbart att handla på rätt sätt. Vi håller alla med om att det blir absurt annars.

Jag tror dessutom att det producentansvar som funnits har varit bra. Man kommer i gång och ser var svagheterna finns i systemet. Så får man utveckla det hela tiden. Jag förutsätter att det kommer att komma förslag från regeringen också kring den frågan.

(Applåder)

Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Man får väl så här i slutet av talarlistan passa på att tycka att det har varit väldigt många bra och intressanta inlägg, både från majoritetspartierna och från oppositionen, som är väl värda att lyssna på och beakta. Annars har det varit en ganska kretsloppsanpassad debatt med en hel del återanvända argument och ståndpunkter. Vad som materiellt har kunnat utvinnas ur det som har sagts återstår väl att se när det ska förverkligas. Det har producerat en hel del energi medan somt kanske har gått upp i rök och förbränts mer. Det är väl mer tveksamt om det har bidragit till att minimera flödena.

Hur som helst är det flera som har beskrivit den proposition som finns om bilskrotningsfonden, så det behöver inte jag göra. Det gäller hur den ska avvecklas och hur en stimulans för att skrota ut de gamla bilarna kommer att meddelas den häpnadseffekt. Det handlar också om att särskilda insatser går till kommunerna för att samla in sådant som står ute i naturen när man inte kan spåra ägaren.

Vänsterpartiet är det enda parti som har en reservation i den delen. Jag kan förstå ambitionen bakom reservationen. Men för just pantsystemet kan man väl säga att det system som vi har haft är att man får betala en skrotningsavgift när man köper en bil som sedan har följt med genom hela bilens livslängd, och sedan har man fått en skrotningspremie när man skrotar den. Det är en form av pant men kanske på för låg nivå så att det inte har haft den styrande effekten.

Det är viktigt att följa utvecklingen här nu så att styrmedlen, skrotningspremien för de gamla bilarna, blir så bra så att det verkligen leder till en utskrotning.

Det finns också reservationer och resonemang om producentansvaret och hur man skulle kunna utveckla det. Man har verkligen återvunnit ett majoritetsförslag, ett förslag som gick ut på att det var viktigt att ta tag i frågan om materialströmmar och som hela utskottet var enigt om. Nu finns det i form av en reservation bland annat.

Det är angeläget att Naturvårdsverket som ska titta på detta ser på olika aspekter och på vilka ekonomiska styrmedel som bör användas. Certifikat kan till exempel vara intressant att kika på. Men man behöver också se på konsekvenser för producentansvaret så som det är formulerat nu. Vilka förändringar behöver göras? Jag tror att man kan behöva se över hur producentansvaret förhåller sig till ett nytt sätt att se på exempelvis materialströmmar och återvinningsmål.

Jag tror också att det kan vara skillnad mellan materialslagen. Plast och metaller kanske lättare kan inlemmas i en materialströmstanke än glas och glasförpackningar. Sättet att återvinna glasförpackningar kräver ganska rena och speciella fraktioner. Om planglas, konstglas och så vidare kommer in i de fraktionerna är det inte säkert att det går att använda på samma vis. Naturvårdsverket ska titta på detta.

Det finns också en del reservationer som talar om att återvinningen inte fungerar särskilt bra, att producentansvaret måste utvecklas och så vidare. Det är ju inte direkt något som inträffade i oktober 2006, utan där får vi ståda upp efter tidigare regeringar som faktiskt har haft en del år på sig att klara ut detta. Men vi ska göra så gott vi kan, och jag tror att vi kommer att kunna ta vara på många bra förslag från oppositionen.

Jag vill ta upp en aspekt som jag har tjatat och motionerat om i den här kammaren. Det handlar om glasåtervinningen och privatimporterade glasförpackningar. Jag fick inget vidare gehör för detta under den förra mandatperioden annat än att det till slut kom till någon form av förhandlingssituation. Detta har nu lett fram till att Svensk Glasåtervinning, Sveriges Kommuner och Landsting, Avfall Sverige och några fler har kommit överens om att SGÅ, Svensk Glasåtervinning, ska få ersättning för sitt arbete med det privatimporterade glaset som det ju inte finns något producentansvar för.

Det visar sig dock att Sveriges Kommuner och Landsting och inte minst Avfall Sverige som jag ser det har kört med dubbla budskap och dubbla spår. I stället för att ordentligt motivera, stimulera och ligga på kommunerna om att verkligen sluta avtal och vara med och bidra, har man bara fått 20 småkommuner att sluta avtal. De stora kommunerna inte minst i Skåne där detta är ett stort problem för alla parter skriver inte på. De tycker att de är väldigt dåligt informerade av Avfall Sverige och Sveriges Kommuner och Landsting som å sin sida har gjort upp med SGÅ om att lösa detta tillsammans genom att alla är med och bidrar.

Jag kommer att följa detta, och jag tror att även regeringen kommer att följa det nära. Om man inte kan lösa detta på ett bra sätt anser jag att det krävs nationella pengar.

Som Kerstin Hermansson sade har regeringen tillsatt en hållbarhetskommision. Där finns till min stora glädje också personer med särskild kompetens när det gäller återvinnings- och avfallsfrågorna, och jag tror därför, precis som Kerstin, att dessa frågor kommer att vara en viktig del också av hållbarhetskommisionens arbete.

Jag vill yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på alla reservationer.
(Applåder)

Anf. 20 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Om Sven Gunnars inlägg gick under rubriken återvinning eller repris vet jag inte, men vi får väl utvärdera det i efterhand när vi läser tidigare inlägg.

Först vill jag kommentera miljöbilspremien – ett av de sämsta förslag jag någonsin har hört talas om! Större delen av dagens nybilsförsäljning är tjänstebilar som inte påverkas ett enda dugg av en rabatt. Det är bara ren förtjänst för dem som ändå hade köpt en! De andra som köper miljöbilar är folk som har det relativt gott ställt, som jag och Jeppe Johnsson. I

förra veckan beställde jag en miljöbil som släpper ut 105 gram per kilometer tror jag att det var. Det är klart att jag tackar för dessa pengar! Nu får jag vänta på leveransen och pengarna tills beslutet är fattat, men jag tackar för dem.

Åt dem som har ska vara givet står det någonstans. Den här premien handlar väl om det. Man kunde i stället ha tänkt att där ute finns massor av bilar som vi kan konvertera till etanoldrift. Det kostar 10 000–15 000 och det har den enskilde kanske inte råd med. Om man i stället hade lagt pengarna på det skulle vi ha gjort en miljövinst. Men vi säljer inte en enda miljöbil extra genom att subventionera det från 250 000 till 240 000, eller genom att ge några företag billigare bilar till tjänstemännen. Det är ett mycket dåligt förslag och illa hanterade skattepengar!

Men det var inte det jag skulle tala om, fru talman, utan en annan sak. Varje år driver ca 6 000 kubikmeter skräp i land längs Bohuskusten. 6 000 kubikmeter! Och det är det som syns, inte det som sjunker. Det är skräp från Nordsjön men även från Baltikum som strömmarna har fört med sig till Skagerrak och Kattegatt. Där samlas det och blåser i land. 80 procent av det skräp som i dag tas om hand har sitt ursprung i ett annat land. Det kan man kalla materialströmmar!

I betänkandet avhandlas ett antal motioner som bland annat berör nedskräpning. Nedskräpning sker på många sätt. En del kommer via luften och annat via havet. Den nedskräpning som sker via luften sprider sig över stora delar av vårt land och leder ofta till försurade miljöer. Skräpet som kommer via havet hamnar vid våra kuster.

Det nedfall som kommer via luften och bidrar till försurningen i vårt land tar vi ett nationellt ansvar för. Men det skräp som kommer via havet är ett kommunalt ansvar, säger utskottet – trots att 80 procent kommer från ett annat land.

Om vi ska börja resonera som utskottet gör kan man undra vems ansvar det är när en oljetanker släpper ut tonvis med olja i Östersjön som driver in mot Stockholmskusten. Är det kommunalskatten ute på Möja som ska höjas i oljesaneringens spår? Är det ett kommunalt problem för Gotland och andra kommuner efter Östersjökusten när algbloomingen pågår som värst några månader om året på grund av all kväve som släpps ur runt Östersjön eller ska vi ta ett nationellt ansvar?

Skräp utgör ett allvarligt problem i marina och kustnära miljöer, och problemet ökar. Skräpet skadar, orsakar lidande och hotar ekologiska system och måste därför transporteras bort. Den för kustkommunerna så betydelsefulla turistnäringen drabbas dessutom när holmar och skär skräpas ned. I Sverige är Bohuslän särskilt drabbat av marin nedskräpning. Varje år driver tonvis i land längs Bohuskusten.

Arbetet med strandstädning är ett uppdrag som faller utanför ordinarie uppgifter och ansvar hos stat, region och kommun. Många kommuner arbetar med strandstädning och tillhandahåller arbetsbåtar och arbetsledande personal och transporterar skräpet till sopstationerna för vidare destruktion. Men det är väldigt osäkert om det i framtiden kommer att finnas ekonomiska resurser för denna verksamhet när kommunerna måste prioritera basverksamheter som skola, vård och omsorg. Det finns därför ett behov av en nationell översyn av hur städning av marina och kustnära miljöer i framtiden ska finansieras.

Fru talman! Vad ska vi då göra åt problemet?

Utskottet hänvisade bland annat till att problemet bör angripas i grunden och genom satsningar på lokalt och regionalt förankrade projekt som fokuserar på opinionsbildning bland vissa målgrupper såsom fiskare, redare, oljeindustri etcetera. Syftet är att minska mängden marint avfall genom att skapa attityd- och beteendeförändringar hos dem som bidrar mest till nedskräpningen.

Tror utskottets majoritet att småkommunerna utefter Bohuskusten ska resa runt bland Nordsjöländerna och propagera för ett större ansvarstagande av dessa länders invånare vad gäller nedskräpningen och dumpningen av skit i havet? Jag skulle vilja se när ni agerar för att kommunerna utefter Östersjön ska resa runt till olika redarföreningar och propagera för att de inte ska släppa ut olja olagligt eller att de ska besöka länderna på andra sidan Östersjön och sälja in att de ska bygga ut sina reningsverk så att vi kan minimera algblomningen. Det ska bli intressant att ta del av vad skattebetalarna i dessa kommuner säger till de förtroendevalda.

Att avslå motion MJ221 om en nationell översyn av hur städningen av marina och kustnära miljöer i framtiden ska finansieras är en ren provokation mot berörda kommuner.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 13. Jag förväntar mig nu att de borgerliga politikerna från västkusten, som i valrörelsen lovade att agera i frågan, ställer sig bakom motionen.

Som jag sade tidigare driver ca 6 000 kubikmeter skräp i land längs Bohuskusten. Det är skräp från Nordsjön och från Baltikum som strömmarna fört med sig till Skagerrak och Kattegatt och som sedan blåser i land. 80 procent av detta kommer från utlandet. Är inte det ett nationellt intresse?

Havsmiljöproblemen är gränsöverskridande, och lösningarna kan enligt uppgift på regeringens webbplats bara nås genom ett gemensamt agerande med andra berörda länder. Då kan ju inte utskottet hävda att det är en kommunal angelägenhet.

Anf. 21 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Först och främst får jag säga att Jan-Olof Larsson är en väldig dysterkvist när det gäller hanteringen av miljöbilspremien. Det är inte så att det här är den enda åtgärden som går att vidta. Men att sätta åtgärder mot varandra och vara en sådan dysterkvist att man säger att det ena är det sämsta och det andra det bästa är inte ett sätt att bedriva ett bra miljöarbete.

När det gäller strandnedskräpning kan jag också tycka att Jan-Olof Larsson har en viss vass ton när han antyder att utskottet är så naivt och säger att "utskottet hänvisade bland annat till att problemet bör angripas i grunden genom satsningar på lokalt och regionalt". Det var precis det du läste upp. Då kan jag konstatera att det tyckte Jan-Olof Larsson också. Det har inte ens gått ett år sedan det här stod i en motion. Det här är ju ett citat ur ett tidigare betänkande från miljö- och jordbruksutskottet. Den regering vi hade då var ju faktiskt en socialdemokratisk regering. På något vis känns det som lite överord i sammanhanget.

Det är naturligtvis inte så att bohuslänska kommuner ska ut i Europa och teckna avtal. Det är ju det som är statens roll. Det här är naturligtvis ett delat ansvar mellan stat, region och kommun. Statens stora ansvar i sammanhanget är faktiskt att driva på i de internationella sammanhangen

så att man verkligen får till en typ av avtal och regler så att det inte hamnar så mycket skräp i havet. Det är egentligen det som står i betänkandet.

Precis som jag nämnde förut – här kan jag göra en liten personlig reflexion – tycker jag att inte minst den förra regeringen inte prioriterade arbetet med Ospar speciellt mycket om man jämför med till exempel Helcom. Det arbetet har ju varit lite eftersatt. Men nu kommer man med en rapport i de här frågorna.

Anf. 22 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Lars Tysklind vet mycket väl att det mesta av skräpet, som jag sade, kommer från utlandet, drivande från Nordsjöländerna, Baltikum, Danmark, Polen och så vidare. Det är naturligt att vi småkommuner inte kan stå för detta. I år är det första året som staten helt drar in stödet till att städa upp på stränderna. Det är första gången man helt drar in detta stöd.

Men varför, Lars, ska det vara skillnad om det blåser in svavel och vi ska kalka landbackarna inne i Sverige? Varför ska det vara statliga pengar till det när det inte får vara statliga pengar när vi städar upp på stränderna på västkusten? Jag tycker att det är ett konstigt synsätt att vi ska skilja på skit och skit.

Så fick jag höra att jag är dysterkvist när det gäller miljöbilspremien. Nej, jag är inte dysterkvist. Jag är ju tacksam för att jag får 10 000 kronor. Jag är jättetacksam. Men det är onödigt. Jag hade köpt min bil ändå. Men den som har dålig ekonomi och kör omkring med en icke så miljövänlig bil, som jag kommer att göra om en månad eller två, kanske hade varit betjänt av att få de här 10 000 kronorna så att han hade kunnat konvertera sin bensinbil till att gå på etanol. Då hade vi gjort en miljövinst i samhället. Jag köper inte fler miljöbilar för att jag får 10 000 kronor. Jag köper inte fler än den jag har köpt nu.

Anf. 23 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det blir en märklig motsatsställning. Som Jan-Olof Larsson framställer det är det liksom för eller emot strandskräp, och det är ju inte frågan. Det är klart att man från regeringens håll är medveten om att det här är ett problem och arbetar med det.

Däremot har vi i utskottet sett att det finns ett internationellt arbete. Vi vill titta på vad Osparrapporten säger. I grunden måste det ändå vara så att man angriper problemet där det uppstår. Det uppstår ju inte vid Bohuskusten, utan det uppstår i länderna kring Nordsjön där sakerna vräks överbord från båtar, vräks i från land och så vidare. Det har genom åren visat sig att det går att nå resultat om man arbetar vidare på den linjen.

Det är naturligtvis väldigt olyckligt att vi inte har kommit längre, men det finns som sagt ingen motsatsställning. Det finns många bra exempel på hur stat, kommun och region jobbar och har jobbat i samverkan med detta så jag tror att det kommer att finnas lösningar på det här i framtiden.

Det jag däremot inte fick svar på, som Jan-Olof Larsson kanske kan passa på att svara på nu eftersom han ändå har svängt, gäller den text som han egentligen bara sågar rätt av. Det var den text som hans eget parti stod bakom så sent som för mindre än ett år sedan.

Anf. 24 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, jag har svängt. Det var en dålig text. Jag står för det. Den behövde ändras. Man ska inte vara sämre än att om man fattat ett dåligt beslut ska man ändra sig. Det hoppas jag att du också gör, Lars, när du får den möjligheten. Du har möjlighet att göra det när vi voterar i den här frågan.

Reservation 13 handlar om att vi vill uppdra åt regeringen att titta på var kostnaden ska ligga. Vi säger inte att den ska ligga där eller någon annanstans. Vi vill att man ska titta närmare på var den ska ligga.

Jag förstår inte varför vi, när vi ska kalka sjöar på grund av att man släpper ut svavel i England och på andra ställen, ska betala det nationellt. Det ska vi inte påverka, utan bara när man släpper ut skit i havet och det blåser in på Bohuskusten. Då ska de små kommunerna stå för städning och betala med flera hundra tusen kronor per kommun.

Jag tycker att du får stå upp för Bohuslän, Lars, det tror jag att du gör rätt i.

Anf. 25 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag tycker om folk som vet vad de vill, som skjuter från höften och så vidare. Någon kallade dig för dysterkvist. Men jag säger att om man tar många kvistar blir det ett ris, och du är faktiskt uppe i den nivån.

Nu skulle jag vilja ha ett snabbt svar. Kommer Jan-Olof Larsson att säga nej till miljöbilspremien?

Anf. 26 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Det återstår att se när jag får se förslaget. Om det blir som jag har hört rapporteras och läst i tidningen, att det ska avsättas 10 000 kronor till dem som redan har gott om pengar, ligger det ju helt i den borgerliga filosofin. Det har man ju hållit på med i ett halvår. Då kommer jag förmodligen att säga nej.

Anf. 27 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Herr talman! Jag kan upplysa Jan-Olof om att det den här gången handlar om privatpersoner, och det finns många privatpersoner som har pengar. De kanske köper en bil i alla fall – kanske till och med köper en miljöbil.

Men icke desto mindre har dessa morötter gjort nytta tidigare. Det ser vi på dieselbilsförsäljningen. Det har sålts betydligt flera sedan man kom ned till en vettig skattenivå, och det har jag gett er kredit för.

Jan-Olof Larsson är inte riktigt lika snabb i att dra nu som han var i talarstolen. Nu vet han inte riktigt om han ska säga nej. Min andra fråga är nästan onödig, för jag undrar om han talade för hela gruppen.

Anf. 28 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag fick reda på detta när Jeppe Johnson stod i talarstolen för en halvtimme sedan. Det framfördes som om du skulle subventionera dem som redan har det gott ställt. Jag tror inte ens gruppen ställer upp på sådant. Vi kommer förmodligen att vilja använda pengarna, om

de finns i vår budget, till något som ger bättre miljöutslag än detta. Det här ger inget miljöutslag.

(JEPPE JOHNSSON (m): Inte lika säkert nu som i talarstolen.)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Statsministerns frågestund

Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag ber att få hälsa statsministern och övriga välkomna till statsministerns frågestund.

Finansiering av skattesänkningar

Anf. 30 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag skulle vilja citera tre meningar.

”Opinionen förstår att man måste föra en politik med en ansvarsfull finansiering och att ett avskaffande av förmögenhetsskatten främst gynnar de rikaste.”

”Vi för en ansvarsfull politik och genomför inget som inte är fullt finansierat.”

”Vi måste vara säkra på finansiering innan vi sänker några skatter.”

Som statsministern säkert vet är det här inte citat av mig, inte av Thomas Östros och inte ens av Pär Nuder, utan det är av finansminister Anders Borg.

Det jag undrar är varför finansministerns mycket kloka besked om att förmögenhetsskattens avskaffande ger en orättvis fördelning och att man aldrig mer ska börja med ofinansierade skattesänkningar inte är giltigt nu. Varför stöttade inte statsministern sin i det här fallet kloke finansminister, så att vi inte återigen ger oss ut på det som borgerliga regeringar har ett visst *record* i, nämligen ofinansierade skattesänkningar? Varför fick inte finansministern ditt stöd?

Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi kan föreslå riksdagen att ta bort förmögenhetsskatten för innevarande år samtidigt som vi snart kommer att kunna presentera att överskottet i de offentliga finanserna växer. Därför är de många människor som nu får jobb, de ökade kapitalinkomsterna och det faktum att det går bra för den statliga bolagssektorn exempel på sådant som bidrar till att möjliggöra ett borttagande. Men vi har också tillfört den begränsningen att vi minskar möjligheten att göra avsättningar för privat pensionssparande, vilket i realiteten kommer att pricka den del av inkomsttagarna som tjänar mer och som har råd att göra större avsättningar än 1 000 kronor i månaden.

Syftet med att vi gör detta nu är att vi behöver mer av investeringar och behöver få hem kapital som har försvunnit ut ur landet. Vi vill inte se mer försvinna ut. Vi tror att detta är grunden för att få en ökad tillväxt och fler jobb i Sverige. Har Socialdemokraterna någonting emot just det?

Anf. 32 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det var ett intressant svar, men inte alls på den fråga jag ställde.

Den insikt som finansministern hade för bara en vecka sedan var att ett avskaffande av förmögenhetsskatten slår fördelningspolitiskt orättvist och dessutom att man aldrig någonsin ska fundera över att sänka skatterna utan att det är fullt ut finansierat.

Jag vill upprepa frågan till statsministern: Den insikt som finansministern hade för en vecka sedan, varför fick han inte stöd för den? Det var ju inte utifrån de här premisserna som förslaget om förmögenhetsskatten presenterades i går.

Det finns en historia, Fredrik Reinfeldt, av skattesänkningar som är ofinansierade som vi har lärt läxan av. Har ni gjort det, statsministern?

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I valrörelsen utkämpades en diskussion om vad som var reformutrymmet för kommande mandatperiod. Märket sattes väldigt mycket av Pär Nuder, som sade att det kunde handla om uppemot 30 miljarder, vilket var socialdemokratins bedömning. Det var reformer som var möjliga utan någon annan finansiering än att en växande ekonomi kunde bära bördan av detta. I det ingick utgiftsökningar men även för Socialdemokraterna ganska kraftiga skattesänkningar, bland annat när det gällde fastighetsskatten.

Det är alltså inte okänt för socialdemokratin att ett reformutrymme kan komma ur en växande ekonomi. I det här fallet förenar vi alltså möjligheten att ta bort förmögenhetsskatten – en för Sverige mycket skadlig skatt – vilket vi hoppas ska ge ökade investeringar och fler jobb, med att presentera siffror som visar att vi har ett växande överskott i de offentliga finanserna. Då tycker jag att vi har tagit det ansvar som åligger oss, men vi vidtar samtidigt åtgärder som får Sverige att växa sig starkare.

Anf. 34 ELINA LINNA (v):

Herr talman! FN har i en rapport som presenterades i går skarpt kritiserat Sverige för att bryta mot de mänskliga rättigheterna när det gäller rätten till sjukvård. Skarpast är kritiken angående hur asylsökande och de som lever gömda behandlas.

I Sverige har endast asylsökande barn rätt till full sjukvård. Sjukvård för asylsökande vuxna ges i dag endast i akuta fall. Det innebär att en grupp som ofta har särskilt stora behov av hälso- och sjukvård inte får dessa behov tillgodosedda eller tvingas betala höga kostnader för ett läkarbesök. För att Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden måste asylsökande och gömda personer ges rätt till sjukvård på samma villkor som alla andra i Sverige, det vill säga rätt till behandling även för icke akuta sjukdomstillstånd.

Min fråga till statsministern är: Avser statsministern att vidta åtgärder så att en grupp människor inte ska nekas vård i Sverige?

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har inte läst FN:s rapport. Jag var själv på Oskarshamns sjukhus i går och diskuterade brister i tillgänglighet som svenska medborgare upplever.

Det är väl känt att vi har den här diskussionen om inte minst dem som gömmer sig för att undslippa effektivering av beslut som oftast innebär att man har fått avslag på sin asylansökan. Det är mänskligt förståeligt, men det gör också att vi får diskussioner om gränserna för hur ett land med reglerad invandring ska upprätthålla respekten för sitt asylsystem. Kring det finns inga enkla svar.

Därför har jag inte något annat svar än just detta i dag. Jag vill gärna sätta mig in i vad det är mer specifikt Sverige har fått kritik för innan jag yttrar mig i frågan.

Anf. 36 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Det är tråkigt, för den här kritiken mot Sverige är inget nytt. Det har under ett par års tid pågått ett beredningsarbete på Regeringskansliet med att utforma en särskild lagstiftning om asylsökandes sjukvård. Något förslag har inte kommit ännu.

För att värna asylsökandes rätt till vård och för att understryka den medicinska etikens grundläggande principer är det viktigt att påpeka att asylsökande ska omfattas av den allmänna hälso- och sjukvården och alltså inte ha någon särlagstiftning.

Jag upprepar frågan: Vad tänker statsministern göra för att asylsökande inte ska hamna i ett sidospår där hälso- och sjukvårdslagen inte gäller?

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag vill bara påpeka att Elina Linna har nämnt olika grupper. Det är de som är asylsökande och som med den statusen rimligen bör kunna leva i Sverige på likartade villkor som svenska medborgare. Det har förts en diskussion om rätten att arbeta, att man bör få rätt till sjukvård och liknande. Det här diskuterar vi väldigt ofta i den borgerliga alliansen, utifrån ett rättighetsperspektiv, med patienträttigheter och vårdgaranti. Där ska naturligtvis också tas in de grupper som Elina Linna nämner.

Men i marginalen nämndes också de som göms i Sverige, och det är ofta sådana som har fått beslut om att de ska lämna Sverige. Det är en delvis annan fråga. Där kommer också frågan om hur vi upprätthåller respekten för en reglerad invandring och i grunden ett väl fungerande asylprocesssystem.

Det är därför är inte alldeles enkelt att svara entydigt på frågan, som är lite dubbelbottnad. Jag tror att Elina Linna är medveten om det.

Den personliga integriteten

Anf. 38 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsministern om personlig integritet.

I dag lägger Integritetsskyddskommittén fram ett betänkande till regeringen där man mycket allvarligt visar på systemfel som har begåtts i Sverige de senaste åren när det gäller skyddet av den personliga integriteten. Det har egentligen inte gjorts någon vägning mellan nyttan av de lagförslag som har gjorts och de skador som har åsamkats den personliga integriteten de senaste åren. Det är en bred enighet i analysen att det under lång tid har funnits stora brister.

Jag undrar om Fredrik Reinfeldt står bakom den moderata ledamot som är mycket kritisk i betänkandet.

Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har inte den ordningen att alla som sitter i utredningar kommer och frågar mig om de får tycka som de gör. Det gör möjligen också att vi ibland har frihetsgrader där vi vill läsa vad som exakt står i betänkandet och sätta oss in i det innan vi yttrar oss om detta.

Hela den tid vi lever i prövar formerna för personlig integritet på ett sätt som vi inte har upplevt förr i historien. Det är bara att se på våra ungdomars sätt att sitta och chatta med sina kompisar på kvällarna så inser man vilka enorma märken de sätter ute i Internet- och datormiljön som andra kan få access till och förvanska på ett som vi i min generation, och många andra här, inte har känt till tidigare.

När vi har utformat våra lagförslag, som vi har lagt fram på riksdagens bord, är det alltid en levande fråga hur detta ska vägas mot olika integritetsaspekter.

Men för man bredare diskussion om hur hela vårt samhälle förändras och förvandlas – och då handlar det inte bara om politikens referensramar – är det klart att det är en annan utsatthet i dag.

Anf. 40 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Jag tänkte att det kanske fördes en diskussion inom Moderata samlingspartiet, ungefär som det gör runt om i det svenska samhället i övrigt. Ni har kanske en diskussion där ni för fram åsikter kring om den utveckling som vi har haft i Sverige under lång tid där vi har försämrat den personliga integriteten i ganska stor utsträckning har varit rätt.

I de gamla Moderaterna var frågor om personlig integritet viktiga. Men det kanske de inte är i de nya Moderaterna när man lägger fram förslag som möjliggör en kraftigt ökad avlyssning av till exempel Internet och telefonsamtal.

Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det var ett förslag som låg och väntade på den nya majoriteten från den gamla majoriteten som inte genomförde detta.

Den diskussion som har varit har visat att precis denna typ av integritetsaspekter har vägts.

Vi lyssnar på hela samhällsdebatten. Jag har själv fört diskussioner med dem som lever i närheten av de torg runt om i Sverige som numera är kamerabevakade. Jag har noterat att detta ofta har starkt folkligt stöd. Det finns alltså en sådan djup oro hos delar av svenska folket att de accepterar inskränkningar av den personliga integriteten i hopp om att med denna typ av hjälpmedel få en tryggare tillvaro. Vi ska lyssna in även det.

Det finns en baksida med att alltid ropa på personlig integritet. Vi kan nämligen inte låta brottslighet i alla dess former breda ut sig och säga att vi inte kan göra något åt det eftersom det skulle hota den personliga integriteten. I sig själv hotar också brottslighetens utbredning den personliga integriteten. Det gör att vi ibland tillåter en del åtgärder för att komma åt denna brottslighet.

Betygsskillnader mellan kommuner

Anf. 42 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Statsminister Fredrik Reinfeldt är från en stor stad. Jag kommer från en något mindre stor stad, Göteborg. Våra barn har en ganska bra skolsituation så det är inte dem som jag oroar mig för. Min oro gäller barnen som bor på orter som Skinnskatteberg, Degerfors, Smedjebacken och Hallstahammar. De går i skolor som har de lägsta betygen i hela landet enligt Skolverket. Skillnaderna ökar mellan de som har de bästa betygen och de som har sämsta.

Det skiljer upp till 50 poäng mellan de kommuner där tillväxten är god och föräldrarna välutbildade och de kommuner där dessa barn går i skolan och industrierna har lagts ned. Det är ett stort problem.

Vad gör regeringen för att ge också dessa barn förutsättningar för en bra framtid?

Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! En av de viktigaste förändringarna som behövs i Sverige gäller skolan. Den fångar inte upp varje enskilt barn utifrån dess egna förutsättningar på ett tillräckligt bra sätt. Det syns i skolans resultat. Det är tydligt att barn med teoretisk begåvning kommer mer till sin rätt än de som har mer praktisk läggning. Tjejer kommer bättre till sin rätt än killar. De som bor runt tätorter och universitetsstäder kommer bättre till sin rätt än en del som bor i gamla brukssamhällen.

Vi måste göra en lång rad åtgärder för att få en bättre fungerande kunskapsskola som utgår från varje enskild elev. Vi behöver tydligare uppmuntra den typ av hantverks- och yrkeskunnande som Sverige och svensk arbetsmarknad behöver, men som inte riktigt svenska skolan har utformats för att möta. Vi kommer att föreslå förändringar för att möjliggöra det.

Vi vill se en skola som bättre når fram till varje elev. Det är en skola med specialpedagoger, speciallärare, betyg tidigare och som ställer sig frågan tidigare om eleverna lär sig tillräckligt mycket. Vi är övertygade om att just de barn som Cecilia Magnusson frågar om är de som får bäst stöd av att politiken utformas på det sättet.

Bekämpning av den ekonomiska brottsligheten

Anf. 44 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! Den ekonomiska brottsligheten breder som vi vet ut sig. Den är ofta både grov och avancerad. Det är därför viktigt hur samhället organiserar sitt arbete för att på bästa sätt bekämpa denna brottslighet.

För några år sen fick vi Ekobrottsmyndigheten. Det var en lång process som låg bakom, och Kristdemokraterna var pådrivande där. Det var för att samla kompetensen på ett ställe. Det har inte alltid fungerat som vi hade tänkt oss, men på senare tid har det blivit bättre och myndigheten visar upp bra verksamhetsresultat. Nu har det kommit ett förslag om att myndigheten ska läggas ned.

Min fråga till statsministern är: Hur kan vi garantera att kompetensen och resurserna som har gått till Ekobrottsmyndigheten tillförsäkras? Risken är annars stor att vi hamnar på defensiven när det gäller den ekonomiska brottsligheten, och det vore mycket olyckligt.

Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Inger Davidson och jag är alldeles uppenbart överens om vikten av att bekämpa ekonomisk brottslighet.

Den grova organiserade brottslighet som breder ut sig i Sverige i dag handlar om girighet och pengar. Den bekämpas förmodligen allra bäst genom att vi kommer åt pengarna, det vill säga att vi har en bra bekämpning av ekonomisk brottslighet.

Exakt hur detta ska utformas diskuteras på precis det sätt som Inger Davidson gör. Jag vill inte på något sätt döma av det innan hela processen är färdig. Men enligt våra bedömningar kommer det i fortsättningen behövas rikligt med resurser för att den ekonomiska brottsligheten fortsatt ska kunna bekämpas.

Men vi behöver som sagt inte låsa oss för i vilken form, om det ska bli en egen myndighet eller om det ska läggas ihop med andra myndigheter så som det var före inrättandet av Ekobrottsmyndigheten.

Europasamarbetet

Anf. 46 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Herr talman! Just nu solar vi oss i ett underbart högttryck som kommer från Ryssland. Väder och klimat visar tydligt hur Sverige hänger ihop med andra länder. Vi påverkas av, och vi påverkar, omvärlden.

I helgen har vi firat Europeiska unionens framgångsrika 50-åriga samarbete, och det är tydligt att vi behöver EU-samarbetet även framöver för att klara av miljöproblem och organiserad brottslighet och för att säkerställa arbetstillfällen i Sverige i en globaliserad värld.

Denna insikt delas av en majoritet av partierna i riksdagen. Tyvärr delas den inte lika starkt av det svenska folket utanför riksdagen. Till viss del beror det på Perssonregeringens dåliga ledarskap i Europafrågor, vilket vi liberaler på den tiden starkt kritiserade. Nu har vi tillförsikt till alliansregeringen.

Jag vill fråga statsministern vad han tänker göra för att se till att regeringen förmedlar vikten av ett starkt Europasamarbete till svenska folket.

Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi i den politik vi är med och utformar i Europa visar att allt hänger ihop. Det vi vill göra här i Sverige hänger ihop med de möjligheter som Europasamarbetet ger oss.

Titta på klimatfrågan. Här kan vi komma överens, 27 medlemsländer, om att ta på oss växthusgasreduktioner som vi åker hem och utformar en nationell politik för att möta.

Ta jobbansträngningarna. Vi säger att det går att få fler jobb om vi får förbättrade möjligheter att handla med varandra. Vi måste alltså minska hindren och få den inre marknaden att fungera allt bättre. För det behöver vi Europasamarbetet.

Vi har sagt att vi ska vara en närvarande konstruktiv part som är med och utvecklar det europeiska samarbetet. Då tror jag att vi kommer att vinna respekt hemma. Då kommer människor att märka att vi är med och påverkar resultaten och att de ligger rätt.

Till det har vi Cecilia Malmström som åker runt i skolor och berättar om Europasamarbetet. Jag tror att det också kan ha stor betydelse om vi förbereder vårt svenska ordförandeskap hösten 2009.

Jag hörde att Sören Holmberg påpekade att det verkar vara så att det nu har blivit en ökad motivation, respekt och sympati för det svenska EU-samarbetet. Vi får se när SOM-undersökningen kommer till sommaren.

Anf. 48 FREDRIK LUNDH (s):

Herr talman! Jag vet att många ledamöter vill ställa frågor så jag tänker vara väldigt konkret.

Herr talman! Min fråga till statsministern är: Kommer den borgerliga regeringen att bygga Nottbotniabanan, ja eller nej?

Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det direkta svaret är att regeringen själv kommer nog inte att bygga den, även om några av oss säkert skulle må bra av att hugga i.

Skämt åsido. Ingenting kan utlovas att byggas när det gäller infrastruktur med mindre än att finansieringen är färdig. Det är lätt att åka runt i landet och hysta in applåder på temat: Vi vill ha jättemycket mer vägar, jättemycket mer järnväg och mycket mer av infrastruktur. Det vill många se runt om i landet.

Totalt sett är formerna för infrastruktur i Sverige underfinansierade. Det gäller vägar, järnvägar och underhåll. Vi måste alltså tillföra mer resurser. Det tittar regeringen på. Kan vi få privata intressenter? Kan vi få OPS-lösningar, som det heter? Kan vi få regioner att gå samman med staten i olika ansträngningar? Om vi på det sättet kan öka resurserna kan vi börja ge trovärdiga svar på exakt vilka projekt vi kommer att ha råd med. Det är vi inte färdiga med. Det var inte heller det förra regeringsunderlaget färdigt med. När vi är det kommer vi naturligtvis med besked också när det gäller Norrbotniabanan.

Klimatfrågan i EU

Anf. 50 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! I dag har miljöminister Andreas Carlgren meddelat att en miljöbilspremie på 10 000 kronor införs från den 1 april. Det är ett mycket glädjande besked från regeringen. Centerpartiet tycker att man skulle kunna gå vidare och från år 2015 sätta ett stopp för nyförsäljning av bilar som enbart kan drivas med fossila bränslen.

För att vi ska komma till rätta med klimatfrågan räcker det ju inte med nationella åtgärder. Vi behöver ett internationellt samarbete. EU är den närmaste samarbetspart vi har.

Jag vill fråga statsministern vad han gör för bedömning när det gäller att ge klimatfrågan en ännu mer central roll i EU-samarbetet, exempelvis genom att lyfta upp klimatfrågan särskilt i det nya fördraget.

Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det direkta svaret till Roger Tiefensee är att det mycket väl kan visa sig bli en sorts tillägg till fördraget som handlar om just detta. Jag tror att jag har nämnt det tidigare för riksdagen.

*Statsministerns
frågestund*

Det som nästan inte fanns i samarbetet för några år sedan är nu väldigt viktigt. Vi samlar EU men samlar också världen mot de klimatutmaningar som ligger framför mänskligheten. Det är enormt glädjande att EU kan samla sig och uttala reduktionsmål som blir bindande.

Vi ska samtidigt komma ihåg att EU står för 14 procent av de globala växthusgasutsläppen. USA allena står för 22 procent. Kina står för 18 procent. Det är klart att vi måste använda vår enighet inom EU för att påverka även andra. Det tyska ordförandeskapet förbereder det kommande G 8-mötet i början av juni med just den föresatsen.

Det här visar vad det europeiska samarbetet betyder. Men jag tycker, som sagt, att det också kan vara en poäng att det reflekteras i fördraget, förutsatt naturligtvis att det blir på ett bra sätt och att vi kan förankra det hos de partier som står bakom fördraget här i Sveriges riksdag.

Utlovade arbetstillfällen i Östersund

Anf. 52 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! När Östersunds garnison lades ned försvann 1 400 jobb inom den militära verksamheten. För att orten inte skulle drabbas orimligt hårt skulle förlusten av arbetstillfällen kompenseras med ersättningsjobb inom den statliga sektorn. Det måste anses som fullt rimligt att staten tar ansvar för situationen på arbetsmarknaden eftersom det var statlig verksamhet som avvecklades.

I en undersökning som Statstjänstemännens förbund nu har gjort har det visat sig att bara 850 jobb av de 1 100 som skulle komma till Östersund har blivit verklighet. Ams skulle få 200 ersättningsjobb. Det fattas fortfarande 50 tjänster. För Försäkringskassan saknas det 50 jobb jämfört med vad som var utlovat. För Folkhälsoinstitutet saknas det 60 jobb. Det är bara några exempel.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsministern vad statsministern tänker ta för initiativ för att få fram andra ersättningsjobb som kompensation för dem som har utlovats men ännu inte blivit verklighet.

Anf. 53 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag leder en regering som för en politik som ska se till att jobben växer till. Det gäller hela landet.

Vi har dessutom en lång rad åtgärder som bland annat nystartsjobben. Det redovisas 3 600 nystartsjobb över Sverige i privat sektor.

Allt det måste man också se till när man tittar på Östersund och Jämtland. Det är viktigt att vi får fram flera jobb på arbetsmarknaden.

Får jag påminna Marie Nordén om något som vi lätt tappar bort. Vi var många som var skarpt kritiska till hela det där förslaget. Det var inte så att vi alla stod bakom den där försvarsöverenskommelsen, ännu mindre i dessa tider när det pratas så mycket om att vi inte ska tvinga folk att flytta. Det var ett rätt brutalt upplägg. Man pekade ut 2 700 arbetsplatser. I den förra majoriteten var man inte alls var rädd för att peka ut hur de skulle flytta över landet utan att de själva fick ha någon synpunkt på det.

Det var en brutalitet kring förflyttningen som vi åtminstone bör se till att vi inte gör om.

Mitt besked är som sagt att vi för en politik så att jobben blir flera. Vi har inte ändrat något i beslutet trots att vi hade vissa möjligheter att göra det när vi trädde till.

Prot. 2006/07:84
29 mars

Ändringarna i rennäringsförordningen

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 54 HELEN PETTERSSON i Umeå (s):

Herr talman! Förra torsdagen fattade regeringen ett för oss norrlänningar ganska kontroversiellt beslut om att ändra i rennäringsförordningens § 3. Det öppnar upp för utländska jägare att jaga i den svenska fjällvärlden på samma villkor som svenska jägare, det vill säga bland annat utan medföljande jaktguide som känner till förhållandena och naturen.

Bakgrunden till att beslutet fattades, enligt bland andra jordbruksministern, är en oro för att Sverige eventuellt skulle kunna anmälas till EG-domstolen för att man bryter mot tjänstedirektivet.

Min fråga till statsministern blir: Tror inte statsministern att det kan leda till ett nationellt demokratiunderskott när man ändrar svenska förordningar på sådana grunder, det vill säga att EU eventuellt skulle kunna misstycka med våra regler?

Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är lite konstigt. Vi har en glest befolkad del av landet där det alltid verkar vara för trångt. Det förs alltid diskussioner av det här slaget. Det är antingen samer mot dem som inte är samer, eller som i det här fallet då det är de som är födda i Sverige som står mot utländska medborgare.

Min absoluta ideologiska övertygelse är att vi så lite som möjligt ska skapa lagar som tillåter en avgränsad grupp att göra något som andra inte tillåts göra. Ett uppenbart skäl är att det inte ser trevligt ut när man försöker kontrollera och se vilka som har pass och vilka som inte har pass vid den jakt som utförs.

I all min kontakt med jägare har det slagit mig hur oerhört ansvarsfulla och noggranna jägare är. De vet oftast att ta hand om mark och att jaga på ett ansvarsfullt sätt. Jag har ingen anledning att tro att det är skillnad mellan jägare från andra länder och svenska jägare.

Den uppenbara tanken är naturligtvis att vi får samma rätt i andra länder som den vi erbjuder dem som kommer hit.

En gemensam historiebok för EU:s länder

Anf. 56 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Det organiserade samarbetet i Europa firar 50 år – en i sig glädjande händelse. I europeiska sammanhang har det nu talats om möjligheten att försöka skapa något slags gemensam historiebok för de 27 EU-medlemsstaterna.

Jag vill fråga statsministern vad han anser om en sådan gemensam historieboks överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen där beslut ska fattas på den lägsta effektiva samhällsnivån. En eventuell bok med gemensam historia blir ju intressant redan utifrån ett svensk-danskt per-

spektiv då min hemstad Ängelholms grundare kung Kristian ska beskrivas – den gode, tyrann eller bara kung Kristian II.

Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tror att det finns svårare saker att beskriva i Europas historia än hur skåningar och vi övriga i Sverige beskriver danska kungar.

Jag håller med om själva grundansatsen, att man får vara lite försiktig med vad man ropar på på Europeanivå. Det har talats om en bok och om ett särskilt museum som också skulle inhysa detta.

Min spontana känsla är att ingen EU-institution eller någon enskild företrädare ska säga att det här är rätt sätt att markera en europeisk identitet. Det finns en välfungerande kommersiell marknad för att skriva böcker, till att börja med, om man vill uttrycka eller beskriva vad Europa har varit.

Om jag får någon möjlighet att säga att det kanske inte är det absolut mest centrala i EU-samarbetet så ska jag naturligtvis framföra det.

Skyldigheten för arbetslösa att ta arbete på annan ort

Anf. 58 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Om man blir arbetslös i dag har man 100 dagar på sig att söka jobb inom sitt närområde och inom sin yrkeskategori. Denna möjlighet vill regeringen nu ta bort, vilket betyder att man från första dagen som man är arbetslös ska kunna ta jobb i hela landet. Detta är särskilt allvarligt framför allt för dem som har småbarn och förhållanden. Det kan finnas många orsaker till att det kanske inte är så enkelt att bryta upp med detsamma.

Statsministern har själv småbarn och var, när han fick nytt jobb som statsminister, mycket tveksam till att flytta från Täby till Sagerska palatset just av omsorgen om barn och familj. Han borde därför ha en viss förståelse för detta och vad det kan innebära för dem som blir arbetslösa på grund av att de har mist sitt jobb och inte har fått sitt drömyrke.

Frågan är om statsministern inte har en viss förståelse för detta och därmed också vill förtydliga i förslaget till lagstiftning som ska läggas fram, så att man inte ska tvingas att ta jobb utanför sitt närområde under de första 100 dagarna.

Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi återgår till ett regelsystem som fanns före år 2001 eftersom det är vår absoluta övertygelse att människor mycket snabbt efter att de har lämnat arbetsmarknaden förlorar i attraktivitet. Därmed minskar deras möjligheter att komma igen. Det är väldigt många som vittnar om detta. De är närmast chockade över hur snabbt detta faktiskt blir sant när de kommer utanför arbetsmarknaden.

Vi har nu det mycket märkliga läget i Sverige att vi har arbetslöshet och brist på arbetskraft samtidigt. Det är nu väldigt många som vittnar om att man inte får tag i folk. Samtidigt har vi hundratusentals människor som inte vill någonting annat än att få ett jobb.

Då tycker jag att det ligger på en ansvarsfull majoritet att göra ytterligare ansträngningar för att använda det faktum att konjunkturen är gynnsam och att jobberbjudandena är många till att så snabbt som möjligt få tillbaka folk i arbete. Och jag är beredd att göra det trots att det i en del fall innebär stora ansträngningar, ansträngningar som jag för övrigt tror överdrivs. Det var också erfarenheten när dessa regler fanns tidigare, att det inte var i så många fall som det blev så brutalt som det ibland beskrivs. Det står också att man ska ta hänsyn till individuella förhållanden.

Utformningen av jobbavdraget

Anf. 60 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Min fråga till statsministern rör utformningen av det så kallade jobbavdraget. Det så kallade jobbavdraget har trots regeringens försök att försköna verkligheten visat sig vara en dyr, orättvis och ineffektiv metod att öka arbetsutbudet. Många så kallade nystartsjobb går till personer i högavlönade grupper med en stark ställning på arbetsmarknaden. Månadsinkomster på över 50 000 kronor är inte ovanligt. Månadsinkomster på upp till 70 000 kronor i månaden med subventioner på ända upp till 30 000 kronor i månaden förekommer.

Är detta ett effektivt sätt att använda våra gemensamma resurser? Tror statsministern att detta är pengar som kommer dem som står längst från arbetsmarknaden till del? Vad ska en plusjobbare som är över 60 år och som nu slängs ut i arbetslöshet med en a-kassa som inte går att leva på tro om att vissa subventioneras med upp till 30 000 kronor i månaden?

Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är en lite förvirrande användning av ord som subventionering och liknande.

Jobbavdraget riktas till dem som har jobb och sänker deras inkomstskatt. I olika redovisningar sägs att det är höginkomsttagargrupper som får del av detta. Jag vill bara bekantgöra er med några av de senaste höginkomsttagargrupperna som vinner stort på jobbavdraget. Det är barnmorskor, lokförare, gymnasielärare, poliser, distriktssköterskor, sjuksköterskor, brandmän och metallarbetare. Det var många som blev förvånade när de hörde den listan. De har inte gått omkring och trott att de är höginkomsttagare. Men vi börjar snart komma i ett sådant läge att alla som har ett heltidsjobb i Sverige beskrivs som höginkomsttagare.

Utformningen är sådan att varje arbetad timme ger jobbavdragsfördelar. Och bara några få månader efter att man har fått ett jobb innebär detta ett stort plus i plånboken. Så utformade vi förslaget. Det är ett mycket pricksäkert sätt att göra det mer lönsamt att arbeta, vilket var vad vi lovade väljarna.

Jobbavdraget och pensionärerna

Anf. 62 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Även jag vill ta upp jobbavdraget. Landets pensionärer omfattas inte av detta. Man har uttryckt att syftet med jobbavdraget är att stimulera människor att arbeta. Jag tycker i och för sig att det är felaktigt

eftersom det inte är så lätt att få ett jobb i dag. Men även om man köper detta resonemang kan man väl ändå inte mena att vi ska tvinga landets pensionärer att ge sig ut och jobba?

Det är visserligen ingen försäkring för pensionärerna ekonomiskt. Däremot drabbas pensionärerna av avgiftshöjningar. För löntagare kompenseras dessa avgiftshöjningar i någon mån av jobbvdraget. Trafikförsäkringen kommer att bli dyrare. Det blir dyrare att gå till doktorn och att hämta ut sin medicin. På en del håll i landet kommer hyrorna att skjuta i höjden när räntebidraget avskaffas.

Min fråga till statsministern är: Kommer pensionärerna att kompenseras för dessa höjda avgifter på något sätt?

Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Den borgerliga alliansen har i ett första steg sänkt inkomstskatterna med 38 miljarder. Vi har aviserat ytterligare ett inkomstskattesänkingssteg på 8 miljarder med precis denna konstruktion riktad till dem som arbetar.

Jag ska med stort intresse läsa vårmotionen från Socialdemokraterna. Vi har faktiskt inget samlat ekonomiskt dokument som berättar vart socialdemokratin, eller för övrigt Miljöpartiet och Vänsterpartiet, är på väg. Det ska bli mycket intressant att se om ni menar att ni tänker lägga tillbaka dessa totalt 46 miljarder i form av skatteökningar, annars har ju frågan så att säga inget värde, om den inte antyder att ni vill göra något annorlunda.

Jag vill bara påpeka att när fler får jobb är det särskilt bra för landets pensionärer. Det stärker möjligheterna att få välfärden att bäras upp. Det stärker pensionssystemet. Men det är också så att vi har riktat skattesänkningar till äldre. Vi har nämligen lättat på beskattningen på boendet. Det gäller både för småhus och för bostadsrätt, men det gäller också för hyresrätt. Och det ska också vägas in när man sätter upp den där typen av kalkyler över hushållsekonomin.

Men vi följer naturligtvis pensionärernas ekonomiska förhållanden och har också i vårt valmanifest ytterligare löften som kommer att infrias under mandatperioden och som riktar sig bland annat till äldre.

Ökade klyftor i samhället

Anf. 64 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Klyftorna ökar i Sverige. Ni gick visserligen till val på att det skulle vara större skillnad. Det skulle vara större skillnad mellan dem som har arbete och dem som inte har arbete, och det skulle vara större skillnad mellan dem som är friska och dem som är sjuka. Er människosyn går ju ut på att om man bara blir lite fattigare så blir man mer alert och börjar söka alla jobb, man flyttar långt hemifrån och så vidare.

Men i och med att ni slopar förmögenhetsskatten och planerar att subventionera hushållsnära tjänster så slår ni två flugor i en smäll, nämligen att ni gör de rika rikare och öppnar för en låglönemarknad.

I andra länder där man har stora klyftor försöker man att gå en annan väg. I Sverige har vi inte haft stora klyftor eftersom vi har haft en socialdemokratisk regering länge. Men i andra länder har man stora klyftor och försöker minska dem. Här gör regeringen tvärtom. Var det verkligen detta som ni menade när ni gick till val och sade att det ska vara större skillnad? Menade ni verkligen att vi ska ha större skillnader och att de fattiga ska bli fattigare och att de rika ska bli rikare?

Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! När ni utformade er valdevis om att alla ska med glömde ni att berätta att ni inte hade räknat in en och en halv miljon människor. Det är så socialdemokratin får ihop det.

När ni diskuterar klyftor diskuterar ni skillnaden mellan människor med låg inkomst och människor med hög inkomst. Att det finns människor som inte har någon inkomst har ni suddat ut – de är inte arbetslösa, alltså finns de inte.

Det var så konflikten såg ut. Vi sade att det fanns ett större utanförskap. Växande grupper av människor med sjuk- och aktivitetsersättning som står långt utanför den svenska arbetsmarknaden är de människor som verkligen lever under dåliga förhållanden. De har ofta arbetsförmåga, men de möter attityden att de inte räknas och inte får plats.

Vi har tagit på oss att försöka bryta detta utanförskap. Vi kommer inte att nå hela vägen fram. Men om vi kan bryta det för 50 000–100 000 människor har vi gjort något historiskt. Då har vi gjort något historiskt. Då har vi vänt en utveckling som ni lämnade efter er till något mer positivt. Det begärde vi väljarnas mandat för att få göra, och det är det arbetet som vi nu försöker utföra.

Patentskydd

Anf. 66 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Vi har med glädje mottagit en ny proposition från regeringen angående en harmoniserad patenträtt, syftande till att underlätta för företag och enskilda att få patentskydd i flera länder. Ett vikande antal patentansökningar från Sverige visar på det stora värdet av denna typ av reformer.

I ett industrisamhälle ska patent vanligen säkra rätten till enskilda produkter av fysiskt slag. I ett modernare informations- och kunskaps-samhälle är flaskhalsen ofta att en genuin analys av olika nytta med befintliga och nya produkter i olika processer ska kunna säkras.

Hur ser statsministern i detta perspektiv på hur vi framgent från regering och riksdag kan ge en förbättrad stimulans till forskare och motiv för investerare att satsa på sådana i dag ofta både olönsamma och otacksamma men nödvändiga utvecklingsarbeten för förbättrade funktioner av alltmer varierande och komplicerade processer kring olika produkter i samhället?

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag vill bara säga att jag håller med om att det ofta är en väldigt levande diskussion bland dem som forskar och utvecklar nya idéer, nya produkter och nya immateriella rättigheter om oron kring hur man kan säkerställa att man faktiskt får igen för det man har investerat och för den tid man har lagt ned. Det är en utmaning att få en svensk lagstiftning, en svensk miljö, där det fungerar. Men det har under flera år gjorts ansträngningar att försöka att inom EU-systemet få en patenträttslagstiftning som också kan fungera. Det är bara att konstatera att ambitionen är tydlig – alla vill se en sådan. Men det har hela tiden stupat på att man inte har kunnat nå enighet.

Vidare är det bara att konstatera att väldigt mycket av detta nu är internationell verksamhet. Det går i realiteten inte att lösa detta bara via svensk lagstiftning. Därför är vi fortsatt pådrivande för att försöka få EU att samla sig till att formulera ett patentskydd av det slag som Finn Bengtsson beskriver som är absolut nödvändigt.

Förbättring av vägstandard

Anf. 68 CATHERINE PERSSON (s):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga som handlar om infrastrukturen. Alliansen gick ju till val på frågan om mer pengar till bland annat vägar. Men i stället har det hittills blivit tvärtom.

Det här är mitt sista debattillfälle i riksdagen, för numera är jag oppositionsråd i Trelleborg. Vi har en efterlängtd väg mellan Vellinge och Trelleborg som behöver bli motorväg eller få en bättre standard.

Trelleborg har Sveriges näst största godshamn, vilket betyder att vi har hela Sveriges och en stor del av Europas transporter på de 16 kilometer som i dag inte är motorväg.

Jag skulle vilja fråga hur statsministern har tänkt att vi ska få en bättre vägstandard i Sverige. Naturligtvis gäller det då framför allt vägen mellan Trelleborg och Vellinge.

Det moderata kommunalrådet i Trelleborg sade häromdagen att regeringen inte tänker avsätta några pengar – det gäller hela mandatperioden – till infrastrukturen. Därför blir min fråga: Hur tänker statsministern bidra till att vi får en bättre väg mellan Trelleborg och Vellinge? Det gäller också infrastrukturen i övrigt i Sverige.

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Catherine Persson verkar vara fullfjädrat förberedd för att bli kommunalråd.

Jag nämnde i ett tidigare frågesvar att det finns kommunalråd över hela landet och naturligtvis också många människor där bakom som säger: Vi skulle vilja se mer infrastrukturinvesteringar just här.

Vi noterade hur den förra majoriteten genom ett otillräckligt anslag när man skulle göra Trollhättepaketet drog resurser från alla möjliga delar av landet, inklusive den landsända som Catherine Persson representerar. Så blir det om det inte finns tillräckligt med resurser.

Det är därför som jag sade just att det måste fyllas på. Det måste till avtal som bygger på att region och kommun tillsammans med stat för-

handlar för att få fram mer resurser. Det måste till privata intressenter, om det är möjligt.

I Stockholm tittar vi nu på en trängselavgiftskonstruktion som i realiteten blir en vägfinansieringslösning för Förbifart Stockholm. Det kommer säkert att också kunna vara en metod som vi för ned till och diskuterar med våra företrädare i Skåne.

Vi har ambitionen att tillföra mer resurser. Det är ungefär så vi kommer att resonera. Vi får återkomma till Catherine Persson i hennes nya roll för att föra den diskussionen.

Finansieringen av jobbvadraget

Anf. 70 LEIF JAKOBSSON (s):

Herr talman! Om jag rätt förstått statsministerns svar till Mona Sahlin är det en växande ekonomi och ett växande överskott som delvis ska finansiera borttagandet av förmögenhetsskatten. Men det har ingen påverkan på det faktum som statsministerns egen finansminister har nämnt när det gäller de fördelningspolitiska effekterna av att ta bort förmögenhetsskatten. De är naturligtvis katastrofala.

Det här väcker också en annan fråga, nämligen den om att finansieringen av jobbvadraget bland annat handlade om att sjuka och arbetslösa i det här landet skulle få vara med och betala genom att få sämre ersättningar för att det här skulle kunna ske.

Tycker inte statsministern att det hade varit rimligare i det här läget när ekonomin går så bra som vi socialdemokrater sade i valrörelsen och när jobben kommer och överskotten stiger att säga att de arbetslösa, de långtidssjuka och förtidspensionärerna ska få en hygglig standard att leva på?

Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Låt oss så länge vi talar om förmögenhetsskatt och fördelningsprinciper aldrig glömma att den tidigare vänstermajoriteten avskaffade förmögenhetsskatten för de riktigt riktigt rika. Miljardärerna klarade ni av.

Nu har vi så att säga försökt att avskaffa det godtycke som ni lämnade efter er i form av en skatt som är frivillig för många rika men som för väldigt många andra fungerar som en sorts extraskatt på bostaden. Väldigt ofta handlar det om äldre människor som inte har så väldigt höga inkomster. Till det kommer dessutom alla andra positiva effekter av detta.

Vi hävdade hela tiden att vägen till jobb går via både sänkta inkomstskatter och en åtstramning av bidragssystemen. Vi är övertygade om att kombinationen av att man får lite kvar när man jobbar extra och hur de svenska ersättnings- och bidragssystemen fungerar är vårt stora problem. Det är det som på marginalen gör att det är så små, ibland nära nog inga, drivkrafter för enskilda att söka sig till arbetsmarknaden eller att ta extrajobb. Det var därför vi gjorde de samlade insatser vi gjorde för att på det sättet få fler jobb. De flesta bedömare håller med oss om att det är det som kommer att varaktigt göra att sysselsättningen växer.

Anf. 72 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Tack för det! Det blev slutorden under denna statsministerns frågestund. Jag ber att få tacka statsministern och övriga deltagare vid dagens frågestund.

Arbetsrätt

10 § Arbetsrätt

Föredrogs

arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU9
Arbetsrätt.

Anf. 73 TOMAS TOBÉ (m):

Herr talman! I går hade vi här i kammaren en debatt om Europeiska kommissionens grönbok *En modern arbetsrätt för att möta 2000-talets utmaningar*. Även om riksdagsledamöternas ambition var att hålla debatten på EU-nivå landade vi ibland också på en debatt om svensk arbetsrätt. I sig är det kanske, herr talman, inte särskilt anmärkningsvärt. Därför är det glädjande att vi inte behövde vänta så länge eftersom vi i dag ska debattera arbetsmarknadsutskottets betänkande 9 om arbetsrätt.

I Sverige har vi en modell där arbetsmarknadens parter tar ett stort ansvar för att det är reglerade villkor som gäller på arbetsmarknaden. Det betyder att grunden är kollektivavtal, inte lagstiftning. Det betyder dock inte att riksdagsledamöter av detta riksmöte inte har synpunkter eller gärna ser justeringar, vilket med önskvärd tydlighet framgår i detta betänkande.

Från den allmänna motionstiden hösten 2006 finns det 66 motionsyrkanden om arbetsrätt. En motion om rätt till heltid har också väckts med anledning av en återkallelse av en regeringsskrivelse.

I betänkandet berörs frågor som kollektivavtal, sympatiåtgärder, företagsnedläggning, löntagarägda företag, rätt till heltidsanställning, ledighet och turordningsregler vid uppsägning.

Utskottsmajoriteten avstyrker samtliga motionsyrkanden. Sammanlagt elva reservationer har lämnats in från oppositionsföreträdarna, i några fall gemensamt och i andra fall enskilt. Även tre särskilda yttranden föreligger.

Herr talman! Detta borde borge för en spänstig och intressant debatt. För att dra en parallell till en pågående löneavtalsrörelse finns det ett antal knutar att lösa upp, även om det råder ett relativt stort samförstånd kring modellen på svensk arbetsmarknad.

Anf. 74 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Precis som Tobé nämnde sträcker sig arbetsmarknadsutskottets betänkande AU9 över ett väldigt vitt område. Betänkandet har dock för mig några bärande punkter, nämligen kollektivavtalen, turordningsregler vid uppsägning och rätten till heltid. Samtliga är områden som visar på skillnader mellan högeralliansens politik och vår politik. Samtliga är områden som med all önskvärd tydlighet visar att vad högeralliansen säger och vad högeralliansen menar och gör inte nödvändigtvis behöver vara samma sak.

Herr talman! Det finns säkert flera skäl till att högeralliansen vann valet. Ett av de viktigaste, vilket jag ständigt får bekräftat i mötet med människor, var att man lyckades troliggöra för väljarna att man inte längre sökte mandat för ett systemskifte utan att man snarare skulle bedriva sossepolitik – fast bättre än sossarna själva.

Otaliga var insändarna i lokala och nationella medier på temat: Sluta skrämmas av högerspöket! Den underförstådda innebörden var att nu när Moderaterna hade bytt från mörkblått till ljusblått i partiloggan och dessutom lagt till såväl ”nya” som ”arbetarpartiet” var hotet mot vanliga människors trygghet i vardagen och på arbetsplatsen ett minne blott.

Redan nu efter knappt sex månader kan vi konstatera att högerspöket i allra högsta grad lever. På politikområde efter politikområde levereras – trots sossere retorik – klassisk högerpolitik.

Om vi börjar med kollektivavtalen ser vi att högeralliansen redan i betänkandets sammanfattning skriver: ”Utskottets utgångspunkt är att grunden för reglering av villkoren på svensk arbetsmarknad bör vara kollektivavtal och inte lagstiftning.” Det låter ju bra!

Vidare skriver man i utskottets ställningstagande under punkt 3 som berör kollektivavtal följande: ”Kollektivavtal är också det dominerande instrumentet för att tillförsäkra de enskilda arbetstagarna det skydd som de i många andra länder har genom lagstiftning. Systemet förutsätter starka jämbördiga parter.” Det låter ju också bra!

Men vad menar man egentligen? Företrädare för högeralliansen har med anledning av några uppmärksammade konflikter på senare tid varit ute och tyckt till i medierna på ett helt annat tema och med helt andra slutsatser. Man har tagit ställning mot fackets rätt att vidta stridsåtgärder när arbetsgivare vägrar att skriva på kollektivavtal som förhandlats fram av arbetsmarknadens parter. Man hyllar den enskilde företagarens rätt att av principiella skäl vägra teckna kollektivavtal, och i debatten har det lyfts fram att konflikträtten bör begränsas.

Vad är det som gäller? Den svenska modellen som man säger sig värna med kollektivavtalslösningar i stället för lag men bara om företagen själva vill. Jag förväntar mig klargöranden i denna fråga från alliansens företrädare under debatten.

I vårt särskilda yttrande under punkterna 1, 2 och 6 har vi bland annat beskrivit hur vi ser på dessa frågor utifrån det faktiska förhållandet. I Sverige låter vi arbetsmarknadens parter reglera skyddet för löner och anställningsvillkor i kollektivavtal. Saknas kollektivavtal på en arbetsplats finns således inget skydd för de nuvarande eller framtida anställda när det gäller löner och anställningsvillkor.

I Sverige är det helt lagligt att betala låga löner, och det finns ingen laglig skyldighet för arbetsgivare att exempelvis skaffa eller behålla försäkringar för sina anställda. Något stöd från samhället på arbetsplatser där det saknas kollektivavtal finns inte heller.

Det är detta system som brukar kallas den svenska modellen. Konstruktionen med branschanpassade avtal i stället för fyrkantig minimilagstiftning har kunnat ge bättre villkor för såväl anställda som arbetsgivare. Systemet förutsätter dock starka, jämbördiga parter och tydliga spelregler. När en arbetsgivare tecknat ett kollektivavtal råder i stort sett strejkförbud under avtalets giltighetstid. Om arbetstagarorganisationers medlemmar skulle börja avstå från att kräva kollektivavtal, eller om organi-

sationerna får begränsade möjligheter att kräva kollektivavtal drabbas dock i förlängningen alla arbetstagare av sämre löner och anställningsvillkor. Företagen får en osund konkurrens, och det blir mer konflikter på arbetsmarknaden.

Om man börjar ifrågasätta och göra ingrepp i delar av den svenska modellen kan den ordning och reda som rått på svensk arbetsmarknad komma att äventyras. I sammanhanget kan också påpekas att svensk fackföreningsrörelse ur ett internationellt perspektiv är mycket varsam med konflikter.

Vår ståndpunkt är att parterna på ett ansvarsfullt sätt hanterar såväl rättigheter som skyldigheter inom ramen för det system som vi alla säger oss vilja ha. Vi försvarar den svenska modellen och arbetstagarorganisationernas rätt att kräva kollektivavtal av arbetsgivare som bedriver verksamhet i Sverige. Vi gör det utifrån att alla tjänar på det system som arbetsmarknadens parter under årtionden gemensamt har byggt upp.

Herr talman! Nästa område som förtjänar att tas upp är turordningsundantaget i LAS som infördes 2001. Utskottet konstaterar i sitt ställningstagande att frågan om att avskaffa tvåpersonersundantaget i LAS har varit uppe till prövning i kammaren varje år sedan det infördes utan att det har lett till någon omprövning av beslutet. Sannolikheten för att majoriteten skulle ompröva sitt beslut denna gång är givetvis obefintlig, men det gör inte undantaget mer rätt eller ens rimligt!

Vidare skriver utskottet att man vill understryka att undantaget är till för att nyckelpersoner ska kunna vara kvar i verksamheten. Vad menar man då, egentligen?

Den lag som innefattar hela arbetsmarknaden innehåller redan regler som gör det möjligt att undanta nyckelpersoner vid arbetsbrist. Skillnaden som man här försvarar handlar snarare om att man i undantagslagstiftningen inte behöver ange sakliga skäl för att undanta två personer från turordningen vid arbetsbrist. Undantaget kan heller inte prövas rättsligt.

Herr talman! Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har gemensamt lämnat in en reservation där vi redogör för våra invändningar mot undantagsreglerna i LAS. Kortfattat kan man sammanfatta våra synpunkter med att vi vänder oss mot en lag som ger arbetsgivarna möjlighet att ensidigt och godtyckligt göra undantag från turordningsreglerna. Det är en lag som lämnar den enskilde rättslös. Det är en lag som slår särskilt hårt mot redan utsatta grupper på arbetsmarknaden, till exempel gravida kvinnor, arbetstagare med utländskt ursprung, långtidssjuka, äldre, fackligt förtroendevalda och övriga anställda som av arbetsgivaren uppfattas som besvärliga.

Dessutom anser vi att det är principiellt orimligt att anställda i små företag ska ha sämre rättsligt skydd än anställda i större företag. Vi kan inte acceptera att det är en legitim konkurrensfördel för små företag att ha sämre anställningsskydd.

Herr talman! Det sista området som jag har för avsikt att beröra är allas rätt till heltid. Det är en fråga vars problemställning nästan uteslutande berör kvinnor. Kanske är det därför som utskottsmajoriteten under denna punkt lämnar ifrån sig en i det närmaste icke-text. Det snällaste man här kan konstatera är att högeralliansen åtminstone är konsekvent. De säger, menar och gör absolut ingenting! Frågan är möjligtvis varför.

Tycker man inte att det är ett problem att företrädesvis kvinnor i stor utsträckning arbetar deltid mot sin vilja och att många av dem inte kan leva på sin egen lön utan är beroende av någon annan för sin försörjning?

Jag ser fram emot svar från utskottsmajoritetens företrädare i denna fråga under debatten. Trots att jämställdhetsfrågor uppenbarligen inte är en stark gren för högeralliansen vore det klädsamt om man ville utveckla hur man har resonerat när man i samband med budgetpropositionen för 2007 beslutade att dra tillbaka betänkandet *Stärkt rätt till heltidsanställning* i sin helhet utan ytterligare åtgärder. Och då menar jag utöver det uppenbara faktum att betänkandet har tagits fram av den gamla regeringen, som ansvarig minister anförde som skäl i ett svar på en fråga i en interpellationsdebatt nyligen.

Herr talman! I budgetpropositionen för 2007 kan man utläsa att 250 000 personer arbetar mindre än de skulle vilja. 200 000 av dem önskar enligt tidigare undersökningar att få arbeta heltid. 80 procent av dem är kvinnor. Genom att arbeta ofrivillig deltid har de, utöver svårigheter att försörja sig på sin egen lön, överlag en svagare förankring i arbetslivet. De har oftast sämre löneutveckling, mindre kompetensutveckling, färre karriärmöjligheter, lägre sjuk- och arbetslöshetsersättning och sämre pension.

För att komma till rätta med problemet vill vi ha en lagstiftning som innebär att heltid är en rättighet och deltid en möjlighet. Att heltid ska vara en norm innebär inte att alla som förvärvsarbetar ska arbeta heltid men att skäl måste anges när man avviker från normen.

Herr talman! Vi står givetvis bakom samtliga våra reservationer och särskilda yttranden, men för att spara kammarens tid nöjer mig med att yrka bifall till reservation 2, reservation 6 och reservation 9.

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg, Patrik Björck, Lars Lilja och Maria Öberg (alla s).

Anf. 75 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Jag ska börja med att säga att jag även i dag är ersättare. Josefin Brink skulle ha varit här, men hon är fortfarande sjuk. I dag tänker jag försöka vara med i debatten lite längre.

Herr talman! Det arbetsrättsliga skyddet har urholkats ganska väsentligt på senare år. En långvarigt hög arbetslöshet, allt fler tillfälliga anställningar, privatiseringar av offentlig verksamhet och ett tuffare klimat för fackligt förtroendevalda har i praktiken ställt många löntagare utanför det skydd som lagar och avtal ska ge. Ett i grund och botten rättssäkert och flexibelt system har blivit kringskuret av strukturella förändringar och smitvägar som öppnats efter hand. Otryggheten i arbetslivet är ett stort och växande problem på den svenska arbetsmarknaden.

Nästan 17 procent av arbetstagarna i Sverige har i dag en tidsbegränsad anställning. Om man bryter ned statistiken på grupper blir det tydligt vilka det är som har fått sin trygghet och frihet beskuren av denna utveckling. Det är kvinnor, unga och personer med utländskt ursprung. Var fjärde LO-ansluten kvinna mellan 25 och 29 år och över en tredjedel av alla LO-kvinnor födda utanför Norden är i dag tillfälligt anställda.

Den form som innebär den allra största otryggheten, den så kallade behovsanställningen, har sedan 1990 – det är rätt länge sedan – ökat från

ungefär 40 000 till nästan 145 000 i dag. Det är en explosionsartad utveckling. Det är i stort sett uteslutande kvinnor i LO-yrken som på detta sätt går som daglönare helt utan kontroll över sin vardag, sin ekonomi och sin arbetssituation.

Urholkningen av anställningstryggheten har alltså mycket tydliga köns-, klass- och etnicitetsaspekter. Om vi ska lyckas minska klyftorna mellan fattiga och rika, mellan kvinnor och män och mellan svenskfödda och invandrade är det helt avgörande att den fasta heltidsanställningen återupprättas som norm på arbetsmarknaden. Det är den mest grundläggande och angelägna förändringen av arbetsrätten vi står inför i dag.

Tyvärr har vi nu en högerregering som i stället vill utöka arbetsgivarnas möjligheter att ha folk anställda på otrygga visstider utan anställningstrygghet. Jag skulle gärna vilja höra någon av de borgerliga ledamöterna här i dag försvara det förslaget inför de hundratusentals unga, kvinnor och invandrade som inte kan förutse sin ekonomiska situation, inte kan ta ett banklån, inte kan planera en semester eller ens skaffa sig en egen bostad därför att de saknar en stabil inkomst.

Jag vill också höra någon från den blå bänken förklara varför högern, som har gjort det till sin paradfråga att alla ska jobba och jobba mer, totalvägrar när det gäller rätten att få jobba heltid. Kan det bero på att också deltidsarbetslösheten är en tydlig klass- och könsfråga i dag? Kan det bero på att det är LO-anslutna kvinnor som utgör den största parten av de minst 250 000 som jobbar mindre än de skulle vilja och kunna? Det kanske inte är några viktiga personer för alliansen. Eller är det bara så att arbetsgivarnas önskemål om en flexibel och billig personal väger tyngre än kvinnors rätt till en lön de kan leva på? För det är ett faktum att deltidsarbetet är den största enskilda orsaken till inkomstklyftan mellan män och kvinnor. Dessutom vet vi att deltidsjobb ger sämre löneutveckling och mindre inflytande på jobbet.

Herr talman! Lagstadgad rätt till heltid och deltid som en möjlighet går att genomföra utan att jobb går förlorade eller att verksamheter klappar ihop. Det finns det mängder med bevis för genom lyckade projekt och inte minst genom att i stort sett alla arbetsplatser där män jobbar faktiskt har heltid som norm. Det går om man vill, men högern vill inte. Därför påstår de att det inte går.

Herr talman! En oroväckande tendens i arbetslivet är den hårdnade pressen på fackligt förtroendevalda. Det blir allt vanligare att skyddsombud, klubbordföranden och andra fackligt aktiva hotas, omplaceras och till och med avskedas på tvivelaktiga grunder som bristande lojalitet eller personliga skäl.

Det mest uppmärksammade fallet på senare tid är fackklubbsordföranden i Seko i tunnelbanan, Per Johansson som avskedades sedan han offentligt kritiserat sin arbetsgivare Connex för de stora brister i säkerheten i Stockholms tunnelbana. Per Johanssons fall har prövats i Arbetsdomstolen, och domen väntas inom en månad. Det rimliga är att Seko vinner målet och att avskedandet ogiltigförklaras. Men det betyder inte att Per Johansson kan gå tillbaka till sitt jobb. § 39 i LAS ger nämligen utrymme för arbetsgivaren att betala ett relativt lågt extra skadestånd för att köpa ut den man sparkat trots att avskedet befunnits olagligt. Det här kryphålet gör det ganska smärtfritt för oseriösa företagare och arbetsgivare att göra sig av med obekväma anställda. Men det fungerar också

som en varning och en munkavle för andra på arbetsplatsen. Den som använder sig av sitt fackliga mandat att ta strid mot arbetsgivaren kan räkna med sparken. I förlängningen handlar det om utrymmet för fackligt arbete och demokrati och yttrandefrihet i arbetslivet.

Om den svenska modellen, som även ni i högern påstår er värna, ska fungera i praktiken måste den här möjligheten för arbetsgivarna att i strid med lagens intentioner göra sig av med obekväma personer täppas till. Den måste alltså ändras. Det enda rimliga är att vi inför samma regel som man har i till exempel vårt grannland Norge där den som sparkas på felaktig grund har rätt att få sitt arbete tillbaka också om arbetsgivaren motsätter sig det. Om den avskedade i stället väljer att gå och ska skadeståndet vara betydligt mer kännbart än i dag för stora arbetsgivare. Beloppets storlek bör därför sättas i proportion till företagets omsättning.

Det är i sammanhanget närmast komiskt att utskottsmajoriteten motiverar sitt avslag på det här förslaget med att det "riskerar att leda till en obalans till nackdel för arbetsgiversidan". Det är ju liksom det som är poängen, fast jag skulle kanske uttrycka det så här: Det skulle leda till att balansera upp det totala övertag som arbetsgivaren har i dag gentemot en felaktigt avskedad anställd.

Slutligen måste jag också säga något om det kryphål i LAS som öppnades 2001. Det ställer personer anställda i småföretag utanför det skydd alla andra har. Det handlar om rätten att utan motivering eller rättslig prövning undanta två personer vid uppsägningar. Argumenten mot att införa undantagsrätten håller lika bra i dag som då, för sex år sedan. Det finns ingen rimlighet i att anställda i små företag ska ha sämre rättsskydd än dem som är anställda i stora företag. Undantagsrätten öppnar för precis den typ av godtycke som LAS är till för att förhindra, nämligen att personer som arbetsgivaren av olika skäl anser vara besvärliga sorteras ut godtyckligt. Att täppa till det kryphålet är faktiskt att återupprätta själva idén med den arbetsrättsliga lagstiftningen.

Herr talman! Jag står bakom alla Vänsterpartiets yrkanden, men jag yrkar bara bifall till reservation 8 och reservation 9.

Anf. 76 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Som sagts tidigare hade vi en lång diskussion i går om arbetsrätt utifrån ett EU-perspektiv. Vi diskuterade hur mycket EU skulle lägga sig i detta. Vi kom också ganska mycket in på grunderna och principerna för arbetsrätten. Vi i Sverige står naturligtvis bakom att kollektivavtalen ska gälla. De grundläggande bestämmelserna finns förvisso i lagstiftningen, men sedan är det upp till parterna att sköta de reella förhandlingarna, till exempel som de som just nu pågår i avtalsrörelsen. Jag ska därför inte dra hela Miljöpartiets grunder för arbetsrätten, infallsvinklar etcetera, utan jag ska koncentrera mig på två frågor.

Den första gäller givetvis orsaken till att det finns en arbetsrätt och den utveckling vi har sett i Sverige. Jag tror att det är helt nödvändigt att vi har en stark arbetsrätt och att vi har starka parter både från arbetsgiversidan och från arbetstagsidan.

Vi lever i en föränderlig värld. Företag kommer att startas och företag kommer att läggas ned. Så är det, och det är inget konstigt med det. Tvärtom är det nog något ganska positivt, framför allt om man som vi miljöpartister tycker att vi behöver förändra en del i den gröna omställningen.

Vi vill inte ha oljeraffinaderier och kol. Vi vill satsa på miljövänlig teknik och få fram vindsnurror, bränsleceller och så vidare. Det innebär att vissa företag kommer att få läggas ned och att andra kommer att få starta. Men för att det ska gå att göra på smidig väg är det bra att ha parter som är jämbördiga.

Det finns företag som läggs ned på grund av att vinsten inte är tillräckligt hög. Då börjar man få lite onda aningar. Är det verkligen så det ska gå till? Ska företag lägga ned verksamhet därför att det inte är tillräckligt hög vinst? I de fallen tror jag att det är nödvändigt att samhället sätter press på och tvingar företagen att ta ett större ansvar vid en sådan omställning. Oftast vill man flytta verksamheter till ett annat land för att därigenom kunna öka vinsten. Men det ställer också ansvar på det man lämnar kvar i Sverige, på anställningar. Där tror jag att samhället måste se till att regelverket är sådant att företagen helt enkelt måste ta ett mycket större ansvar.

Vi har en reservation om detta i betänkandet, men den har blivit avslagen så många gånger nu att det väl inte är någon idé att hoppas på att den ska bli bifallen i år. Jag ber bara er i den borgerliga majoriteten att läsa den och försöka förstå grunderna för vårt ställningstagande, så kanske vi till nästa år kan få den bifallen.

Den andra viktiga frågan är rätten till heltid. De otrygga anställningarna har ökat betydligt de senaste åren, och antalet deltidsanställda fortsätter att öka. Tyvärr är det inte så att fler och fler får heltid. Fortfarande är deltid en norm för många yrkeskategorier, framför allt där kvinnor är i majoritet. Det är fullständigt obegripligt.

Jag köpte färg för två veckor sedan. I den typen av butiker är det mest män som jobbar, och de jobbar i princip alltid heltid. Men tror ni att de som jobbar i en affär som till exempel säljer damunderkläder, oftast kvinnor, jobbar heltid? Nej, de flesta av dem jobbar deltid. Då är det någonting som inte stämmer. Männen får per automatik heltid, och det är ingen som ifrågasätter det, medan en kvinna som ska jobba i en affär får frågan: Varför ska du jobba heltid? Du kan väl jobba fyra fem timmar då och då, för det är ändå inga kunder under de andra timmarna. Det räcker med två i personalen och inte tre. Och detta accepterar kvinnor. De vågar inte ta striden. Då kanske man säger att vi måste öka stödet för kvinnoorganisationer för att kvinnor ska organisera sig bättre och kräva sin rätt. Ja, det kan man göra. Jag har ingenting emot det. Alternativet är givetvis att vi har en lagstiftning som ger rätt till heltid och där arbetstagaren är den som säger: Nej, jag vill inte jobba heltid. Jag vill bara jobba 73 procent, för det passar min livsstil eller min levnadssituation just nu. Men när rätten till heltid är just en rättighet kan arbetstagaren inte tvinga någon att jobba deltid.

Vi i majoriteten förra mandatperioden, s, v och mp, arbetade fram ett sådant förslag som den borgerliga majoriteten nu drar tillbaka. Det är nästan det värsta sveket under de här sex månaderna ur ett jämställdhetsperspektiv. Det hade kunnat ge en möjlighet för kvinnor att jobba heltid, för majoriteten av dem som i dag har deltid är just kvinnor. Men ni drar tillbaka förslaget. Det hade varit *en* sak om ni hade föreslagit någonting annat, kanske justerat lagstiftningen och lagt fram ett annat förslag. Då kanske vi inte hade sagt så mycket. Men problemet nu är att ni inte lägger fram ett enda förslag. Ni drar bara tillbaka vårt förslag och säger att

det är väl bra som det är. Det är inte bra som det är. Vi har inte jämställdhet i Sverige, och vi har framför allt inte en jämställd arbetsmarknad. Då måste vi som riksdagsledamöter, som lagstiftare, försöka ändra den situationen. Och rätt till heltid men möjlighet till deltid hade varit en möjlighet. Jag beklagar att inte den nya majoriteten väljer att fortsätta i den riktningen utan helt och hållet abdikerar och låter ojämställdheten fortsätta på detta område i Sverige.

Jag stöder givetvis många saker i reservationerna och de särskilda yttrandena från både mig själv och delvis också från s och v, men för tidsvinnings skull yrkar jag bifall till reservation 9. Kanske majoriteten ändrar sig och trycker rätt när vi voterar.

Anf. 77 JAN ERICSON (m):

Herr talman! Samtliga svenska partier säger sig värna grunden för den svenska modellen, där utgångspunkten är att reglering av villkoren på svensk arbetsmarknad i huvudsak bör ske genom kollektivavtal och inte genom lag.

Vi moderater får ofta frågan hur vi ser på kollektivavtalen. Jag ska därför börja detta anförande med att ge ett tydligt svar på denna fråga.

De flesta arbetstagare och de lite större arbetsgivarna ser oftast fördelar med ett system med ett kollektivavtal med normalt tillhörande fredsplikt. Däremot upplever många mindre företag och enskilda oorganiserade arbetstagare problem med kollektivavtalssystemet. Detta går inte att bara vifta bort!

En viktig sak är att riksdagen genom den svenska modellen har lämnat ifrån sig den parlamentariska makten över stora delar av arbetsmarknadslagstiftningen till arbetsmarknadens parter. De avtal som träffas påverkar även oorganiserade arbetstagare och arbetsgivare. Detta ställer stora krav på ansvarstagande från parterna så att inte den makt man förfogar över missbrukas. För det mesta tar också parterna detta ansvar.

Det är ett faktum att vi har ytterst få konfliktdagar på den svenska arbetsmarknaden jämfört med många andra länder. De flesta fackliga organisationer visar också stor återhållsamhet med konfliktvapnet. Bara ett fåtal använder detta för att tvinga fram kollektivavtal på arbetsplatser där man saknar medlemmar. Vi moderater hoppas att dessa organisationer själva ska ta sitt ansvar och använda konfliktvapnet på ett sätt som gör att man inte skrämmer bort sina egna medlemmar och hotar organisationernas legitimitet hos allmänheten. Det är viktigt att alla tar sitt ansvar för att bevara förtroendet för den svenska modellen både inom Sverige och i EU.

Enskilda händelser som av vissa tolkas som bristande ansvarstagande får inte skymma det faktum att systemet oftast fungerar ganska bra. Vi avvisar därför alla förslag som gäller att såväl inskränka som utöka de fackliga organisationernas rätt till stridsåtgärder.

Visst finns det kritik mot dagens system, och kollektivavtalen har sina brister. Men det är samtidigt svårt att hitta ett system som skulle fungera bättre. Det var därför Moderaterna gick till val på att behålla kollektivavtalsmodellen som huvudprincip för den svenska arbetsmarknaden. Och detta vallöfte tänker vi hålla!

Herr talman! Arbetsmarknadsutskottet har vid olika tillfällen det senaste halvåret träffat företrädare för alla de stora fackliga centralorganisat-

ionerna liksom företrädare för näringslivet. Alla har de varit eniga om att kollektivavtalsreglering är att föredra framför detaljerad lagstiftning, detta för att inte ytterligare urholka den svenska modellen. Och majoriteten i utskottet har lyssnat.

Utskottet har trots detta tvingats behandla hela 66 motioner inom arbetsrättens område, de flesta inlämnade av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det stora antalet motioner är uppseendeväckande med tanke på att även dessa två partier säger sig värna kollektivavtalsmodellen. De två partiernas förtroende för arbetsmarknadens parter verkar inte vara särskilt stort.

Majoriteten i utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, inte för att alla förslag i sig är ointressanta eller för att problemskrivningen alltid är felaktig. Men majoriteten anser att de flesta av de frågor motionerna avser med fördel kan regleras avtalsvägen mellan arbetsmarknadens parter. Om vi skulle börja detaljreglera arbetsmarknaden ännu mer innebär det sannolikt i förlängningen ett hot mot hela den svenska modellen, där vi har branschvis anpassad avtalsreglering.

Behövs det då ingen lagstiftning alls inom arbetsrättens område? Jo, det är givet. Att låta parterna fritt avtala om skydd mot diskriminering är kanske inte en framkomlig väg. Lagen innehåller också viktiga grundläggande minimiregler, exempelvis om uppsägning, anställningsskydd och arbetsmiljö.

Den arbetsmarknadslagstiftning som finns i dag behöver naturligtvis, precis som all annan lagstiftning, en översyn emellanåt, men majoriteten i utskottet ifrågasätter införandet av en ny omfattande och detaljerad lagstiftning. Vi ser hellre att arbetsmarknadens parter i första hand löser problemen avtalsvägen.

I gårdagens debatt om EU:s grönbok om arbetsrätt påpekade vi också att i den mån arbetsrättsliga lagar ska korrigeras, avskaffas eller tillföras är detta en fråga om ska avgöras i Sveriges riksdag, gärna efter samråd med arbetsmarknadens parter, men det är inte en fråga för EU.

Herr talman! Jag ska kort kommentera några av motionerna. När det gäller de 14, delvis exakt lika formulerade, motioner från s och v som rör avskaffande av undantag från turordningsreglerna avvisar utskottet dessa, precis som tidigare år. Vi vill värna om dagens viktiga möjlighet för de minsta företagen att undanta två personer från turordningsreglerna vid nedskärningar. Detta kan vara avgörande för att rädda företagens överlevnad och trygga övriga jobb.

De elva motioner från oppositionspartierna som rör rätt till heltid avvisas också. Infördes rätt till heltid för alla skulle detta sannolikt öka arbetslösheten. Det är inte så att tre halvtidsjobb blir tre heltidsjobb. Det kanske inte ens blir två heltidsjobb. Det kanske blir bara ett. Denna oro delas av flera fackliga organisationer, och jag är lite förvånad över att oppositionen inte uppmärksammat detta.

Det är dock viktigt att kommuner och landsting är ett föredöme i de här frågorna och att man där försöker gå före och erbjuda heltidstjänster. De nya satsningar som regeringen gör på kommuner och landsting för att förbättra kvaliteten i verksamheten kommer också att göra det möjligt att anställa fler på heltid.

I två motioner, en moderat och en folkpartistisk, vill man förbättra ledighetsreglerna och anställningsskyddet vid fredsbefrämjande uppgifter

utomlands och vid tjänstgöring vid frivilligförsvaret. Utskottet ser positivt på dessa motioner men konstaterar att problemen ofta kan lösas genom överenskommelse mellan den anställda och arbetsgivaren. Vi utgår från att regeringen vid behov uppmärksammar problemen och avstyrker motionen.

Slutligen kan jag nämna att de motioner som rör visstidsanställningar kommer att behandlas och debatteras senare i samband med regeringens proposition i denna fråga.

Herr talman! I gårdagens debatt om grönboken påpekade jag också hur splittrad oppositionen var i dessa frågor. Denna bild förstärks ytterligare när man läser reservationerna i dagens ärende. I en enda fråga, motionen om rätt till heltid, har de tre oppositionspartierna kunnat samla sig till en gemensam reservation. I samtliga övriga ärenden går partierna fram med egna reservationer, inte mindre än tio stycken! Jag kan precis som i går konstatera att oppositionen i Sveriges riksdag är mycket spretig och står mot en enad allians.

Sammanfattningsvis: Majoriteten i utskottet föreslår kammaren att avvisa samtliga motioner, inte för att alla förslag är ointressanta eller för att problembeskrivningen alltid är felaktig. Arbetsrättsliga reformer bör därför i första hand genomföras efter förhandlingar mellan parterna, och riksdagen bör vara restriktiv med ny lagstiftning, allt för att värna den svenska modellen på arbetsmarknaden. I den mån arbetsrättsliga lagar ändå behöver korrigeras, avskaffas eller tillföras är detta en fråga som ska avgöras av Sveriges riksdag och gärna efter samråd med arbetsmarknadens parter.

Detta ställningstagande stämmer väl överens med de ståndpunkter som framförts i många olika sammanhang från de stora organisationerna på svensk arbetsmarknad.

I detta sammanhang är det kanske också på sin plats att avsluta med att konstatera en sak: Den nya riksdagsmajoriteten går inte i någons ledband, vare sig fackets eller arbetsgivarnas. Vi tänker driva en väl avvägd politik som är bäst för Sverige och svenska folket.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 78 JENNIE NILSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tänker ta upp två saker från ditt anförande. Det handlar om kollektivavtalen och om rätten till heltid.

När det gäller kollektivavtalen säger Jan i sitt anförande att de avtal som träffas även påverkar dem som är oorganiserade. Och han säger det i ett sammanhang som att det är ett problem. Det är väl där som det blir så väldigt tydligt att vi inte har samma grundsyn på vad kollektivavtal är för någonting. Det är just det som är poängen. Vi har i Sverige kollektivavtalslösningar i stället för lag. Det innebär givetvis att de kollektivavtalslösningarna måste gälla för alla på arbetsmarknaden. Annars får vi en grupp anställda som av olika skäl, för att de inte är med i facket eller för att deras arbetsgivare inte vill teckna kollektivavtal, blir helt rättslösa. När hotell- och restaurangfacket gick ut i konflikt kring salladsbaren i Göteborg, vilket har varit uppmärksammat, gjorde de inte det i första hand för de anställda ens på den restaurangen utan för att säkerställa löneutvecklingen och anställningstryggheten för alla sina medlemmar.

Det är det som är grunden. Det är där som alliansens resonemang blir så märkligt.

Min fråga är egentligen: Hur ser ni på det här? Inser ni den problematiken och den frågeställningen?

Min andra fråga handlar om rätten till heltid. Jag vill egentligen bara upprepa det jag sade i mitt anförande. Vad är er åsikt kring de här frågorna? Vad vill ni göra åt det problem som vi ändå har, att vi har en stor grupp människor, företrädesvis kvinnor, som har en ofrivillig deltid och som inte kan leva på sin lön? Vad är ert alternativ?

Anf. 79 JAN ERICSON (m) replik:

Herr talman! I den första frågan om kollektivavtal kan jag bara säga att jag är förvånad över att Socialdemokraterna inte inser att problemet finns. Den här diskussionen finns i samhället om kollektivavtalen kontra de enskilda individer som vill ha en annan lösning och ser efter en annan lösning. Vi backar upp kollektivavtalssystemet, men jag skulle gärna vilja se att parterna på arbetsmarknaden tillsammans kunde hitta lösningar och kunde acceptera andra varianter. Men det ska vara någonting som växer fram på marknaden i så fall.

Jag kan också konstatera att det inte är alla fackliga organisationer som ser så här på saken. De flesta större fackliga organisationer inom Saco och TCO skulle aldrig gå ut i en konflikt för arbetsplatser där man inte har några medlemmar, utan det är några LO-förbund som gör detta och några TCO-förbund. Man har uppenbarligen inte riktigt samma syn inom olika fackliga organisationer.

Men det här är ett problem och en fråga som diskuteras. Vi kan inte bara stoppa huvudet i sanden, utan man får försöka hitta en lösning, en framkomlig väg.

När det gäller synen på heltid är jag också lite fundersam, som jag sade förut. Många fackliga organisationer var kritiska till förslaget att införa obligatorisk rätt till heltid, för man såg att många av ens egna medlemmar skulle bli arbetslösa. Jag är förvånad över att ni inte har märkt detta. Det är bland annat hotell- och restaurangfacket som hade synpunkter på detta och flera andra organisationer. Det är inte så att tre halvtidsjobb blir tre heltidsjobb. Det är bara att inse fakta.

Vad ska man då göra åt detta? Min första fråga är: Vad gör facken själva? Det här är utbrett inom framför allt vissa branscher och inom vissa företag. Jag undrar: Varför agerar inte de fackliga organisationerna för att försöka angripa problemet på plats och lokalt?

Offentlig sektor bör som sagt vara ett föredöme. Så mycket pengar som regeringen nu lägger till för att förbättra välfärden tror jag att det kommer att öka anställningsgraderna och strävan efter heltidstjänster, och det kommer att förbättra kvaliteten i verksamheten. Kommuner och landsting bör gå före.

Anf. 80 JENNIE NILSSON (s) replik:

Herr talman! Kan jag tolka det svar som jag får om kollektivavtal som att den högerallians som Jan Ericson företräder inte kommer att driva frågan om införande av proportionalitet i lagstiftningen? För mig var svaret när det gäller rätten till heltid inget svar på frågan.

Det kanske är så att man inte tycker att det är ett problem. Om det nu är så att man tycker att det är ett problem känns det inte rimligt att man vill lägga över hela denna bit på arbetsmarknadens parter att lösa. Skälet till att man från vår sida lade ett förslag till lagstiftning var ju att man har sett att man under lång tid inte har lyckats här, utan man behöver ta till någonting annat. Antingen delar ni synpunkten att det finns ett problem här, och då vill jag veta vad ni tänker göra, eller också tycker ni inte att det är något problem att så många, företrädesvis kvinnor, arbetar deltid mot sin vilja.

Anf. 81 JAN ERICSON (m) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt första anförande avvisar vi tankarna på både att utöka och att inskränka konflikträtten på svensk arbetsmarknad. Det är ett klart och tydligt besked.

Så gäller det heltid igen. Vi vill inte göra fler människor arbetslösa. Vi har fått klara signaler från de fackliga organisationerna om att inför man lagen om rätt till heltid så kommer det att öka arbetslösheten, och vi vill inte medverka till detta. Däremot kan som sagt offentlig sektor gå före i de här frågorna, och om man gör det tror jag att det också påverkar resten av arbetsmarknaden.

Anf. 82 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att ta upp turordningsreglerna och undantaget. Jan Ericson, du sade i ditt anförande att ni inte vill diskriminera människor och att ni är emot att man har regler och lagar som gör att man diskriminerar människor. Men undantaget i turordningen är faktiskt en ren diskriminering av anställda i små företag. Det är inget annat än diskriminering. Varför ska man diskrimineras för att man är anställd i ett litet företag? Varför är det så att man inte har samma rättigheter som dem som är anställda i ett större företag? Det är en konkret fråga. Det är obegripligt, i alla fall för mig som vänsterpartist, hur man kan ha de reglerna.

Min andra fråga gäller kollektivavtalen och er retorik när det gäller konflikträtt. Ni vill inte ha några inskränkningar och inga utökningar. Ni vill alltså inte på något sätt förändra den situation som är i dag. Med den politik ni för i övrigt kommer det alltså att vara så att vi har fler människor som i dag har svårare att vara med i a-kassan. De kommer att välja att gå ur facket och så vidare, därför att det blir för dyrt. Vi har alltså människor som i dag väljer att inte vara med i a-kassan till exempel eller inte är med i facket därför att det är för dyrt.

Det här missgynnar ju facket direkt. Det innebär att man då måste balansera det på något sätt. Om ni inte på något sätt ska ta ställning för det här för eller emot så måste ni balansera upp det. Det är det som är problemet när det gäller er retorik runt kollektivavtal och att ni försvarar den svenska modellen. I praktiken gör ni en massa andra saker som faktiskt undergräver den svenska modellen.

Ska man försvara och ställa upp för den svenska modellen och kollektivavtalen så ska man försöka se till att allting gynnar den svenska modellen, alltså egentligen att alla omfattas av kollektivavtal. Då kan man inte undanta någon verksamhet eller någonting som luckrar upp det här, för då blir det lagstiftning så småningom, och det vill vi inte ha. Det är en sådan fråga som väcks.

Sedan är det frågan om splittring i koalitionen. Vi har inte alltid varit eniga bland s, v och mp i de här frågorna, men är det så att ni i alliansen nu har kommit överens om alla de här frågorna? Är det så att Fredrik håller med Maud om allting när det gäller arbetsrätt till exempel? Det kan vara intressant att veta.

Anf. 83 JAN ERICSON (m) replik:

Herr talman! Jag tar turordningsreglerna först. Om man har jobbat med företagsfrågor så vet man att små företag är mycket känsligare och mer beroende av sina nyckelpersoner än stora koncerner. Det är så att det är två helt olika världar. Känner man småföretagare så vet man hur det här ser ut i verkligheten. Nyckelpersonerna är helt avgörande för många småföretag för att de över huvud taget ska överleva.

Det är faktiskt inte så att turordningsreglerna i sig räddar några jobb. De fördelar arbetslösheten mer eller mindre rättvist och mer eller mindre lämpligt mellan olika människor, men det finns inga turordningsregler i världen som har räddat något endaste jobb. Det vet du också, Torbjörn Björlund.

A-kassan skulle alltså vara för dyr, och därför skulle man gå ur a-kassan. LO:s egna ekonomer har räknat ut att de flesta LO-medlemmar har fått mycket mer i jobbskatteavdrag än vad a-kasseavgiften har höjts. Nu kommer det ytterligare jobbskatteavdrag kommande år, så den här skillnaden kommer att bli ännu större. Det är ingen som inte har råd att vara med i a-kassan, utan i så fall väljer man bort den av andra skäl.

Att detta skulle missgynna facket är jag väldigt tveksam till. För det första ser vi siffror på att många väljer att stanna kvar i facket men går ur a-kassan. För det andra: Om det är så att a-kassan är enda skälet att vara med i facket, ja, då har facket stora problem.

Anf. 84 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Den fråga jag hade om turordningsregler gällde ju faktiskt inte om man skulle rädda jobb eller inte, utan den gällde en form av diskriminering. Du sade i ditt anförande att ni inte vill diskriminera någon, men just de här reglerna diskriminerar dem som är anställda i små företag. Att rädda jobb handlar inte om att på något sätt diskriminera. Ska då de som är anställda i små företag få bära skulden för att det inte fungerar? Ska de få ta ansvaret för att den svenska arbetsmarknaden och de svenska småföretagen har det svårt? Det är ju inte deras sak, eller hur? Det ska ju vara ett väldigt bra klimat för företagen i Sverige i dag. Det är ju det ni vill göra. Hur gör man då, så att säga, för de här småföretagen, i stället för att låta dem som är anställda bära skulden?

Min andra fråga gällde a-kassan. I dag såg jag en ny siffra på att vi faktiskt har 350 000 – om den är helt rätt vet jag inte – som gick ur a-kassan i januari, som ett slags massflykt. Jag kan inte svära på att detta stämmer, men jag såg detta nu för bara några timmar sedan. Är det så, så finns det faktiskt en uppluckring av både fackets legitimitet och den svenska modellen, därför att det bygger på en trygghet i samhället när man blir arbetslös. Det är fackets men också a-kassans uppgift att se till att människor, med den flexibilitet vi ska ha i dag – det vill vi också ha – ska vara trygga i sin anställning eller i sin arbetslöshet, så att man alltså

Anf. 85 JAN ERICSON (m) replik:

Herr talman! Jag tar den sista frågan först. Det är väl tyvärr så här att vissa fackliga organisationer faktiskt aktivt har skrämt bort sina medlemmar från a-kassan genom att gå ut och tala om för dem att regeringens höjda avgift gör att det nu är jättedyrt att vara med i a-kassan. Jag har själv sett från min egen fackliga organisation den helt omvända argumentationen, det vill säga: Nu blir visserligen a-kasseavgiften högre, men samtidigt får du ett jobbskatteavdrag som mer än väl kompenserar för detta. Flykten från a-kassorna är inte lika stor inom de förbunden som den är inom de förbund som har gått ut stenhårt och talat om hur hemskt det här förslaget är. Lite grann får man alltså skylla sig själv, när det är man själv som har ställt till den här situationen.

När det gäller diskriminering i mindre företag vet jag inte om jag håller med riktigt. Är det viktigare eller bättre att alla på ett företag mister jobbet för att företaget går under än att någon person tvingas sluta på grund av undantagen i turordningsreglerna? Jag tycker att det är en värre diskriminering att alla personer på ett företag blir arbetslösa.

Anf. 86 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag har två frågor med anledning av Jan Ericsons anförande.

Först gäller det rätten till heltid. Tycker Jan Ericson att det finns ett problem med att folk jobbar deltid ofrivilligt, eller accepterar ni bara att det är så? Finns det verkligen inga förslag alls från er på hur man kan hjälpa dem det gäller? Särskilt intressant är ju diskussionen om det berörda jobbskatteavdraget. Men det gynnar ju bara heltidsanställda. Det missgynnar ju en stor grupp människor, framför allt kvinnor. Med de nya, förändrade reglerna för kvalifikationer till a-kassan är det ju kanske inte ens alla deltidare som kommer att kunna kvalificera sig heller. Ser ni inga problem med det här?

Den andra frågan gäller det här: Om jag förstår dig rätt så är arbetsrätten ett problem för småföretagare. Det är ju därför vi hade undantaget för två stycken. Men det kan finnas en obalans i maktförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare – kanske inte i stora företag, men i mindre. Då är frågan: Kommer några ytterligare förslag från regeringen om detta avsnitt, hur man kan underlätta för småföretagare?

Anf. 87 JAN ERICSON (m) replik:

Herr talman! Är det ett problem att människor inte kan jobba heltid om de vill? Ja, det är väl självklart att det är ett problem, framför allt när man ser att människor jobbar på flera olika deltidjobb eller får dela upp sin arbetsdag i flera olika pass på olika ställen, som jag själv har sett exempel på. Det är klart att det är ett problem. Men jag tror att lösningen på det problemet inte finns lagstiftningsvägen, nämligen att införa en lag om rätt till heltid. Som sagt: Det gör bara att en massa människor som i dag har ett deltidjobb blir helt utan jobb.

Sättet att lösa detta är ju att vi får mer företagsamma människor i Sverige, ett bättre företagsklimat, lägre skatter och mer tillväxt. Det är då

företagen kan växa, och det är då man också kan utöka anställningstiderna därför att man behöver mer personal. Det finns dessutom i lagen en garanti: Jobbar du deltid så får du också förtur till heltidstjänster när de dyker upp. Det handlar om att vi har ett positivt och växande samhälle. Har vi ett krympande samhälle så kommer vi inte att ha några deltidsjobb heller.

När det gäller småföretagen och vad vi ska göra för dem handlar det om hela det företagspaket som regeringen tagit fram, inte minst för att förenkla regelverket. Man ska inte bara prata om det, som den förra regeringen gjorde, utan faktiskt göra något på riktigt. Nu har vi gett direktiv till samtliga departement om att de ska se till att minska regelbördan med 25 procent. Det tror jag kommer att starkt påverka möjligheterna för småföretagen att växa.

Anf. 88 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! I inledningsanförandet sade Jan Ericson att de skulle bevara avtalsrätten. Kollektivavtalen skulle inte röras under mandatperioden. Nu säger han att man kommer att göra det, att man gett departementen i uppdrag att göra regelförändringar som kommer att innebära förändringar i arbetsrätten. Ni måste bestämma er, gamla och nya moderater! Kommer ni att röra arbetsrätten eller inte? Det har vi fått olika besked om.

Jag har försvarat förslaget att vi ska göra det enklare för småföretagen, förändra regler som gör att uppgiftslämningen blir lättare och så vidare, men vi har aldrig sagt att arbetsrätten ska röras ytterligare. De undantag vi gjorde för småföretagare räcker. Det finns inga fler förslag från vår sida om detta, utan det finns andra förändringar som kan göras. Du antyder nu, Jan Ericson – du säger det inte rakt ut, men du antyder det helt klart – att det kan bli ändringar också i arbetsrätten. Det vill jag att du förklarar ordentligt.

Du erkänner att det finns ett problem med deltidsarbete, och sedan lämnar du till andra att försöka komma med lösningarna. Vore det inte rätt bra om vi kunde hjälpa till med utvecklingen? De som drabbas, de som har ofrivilligt deltidsarbete, de som inte kan få heltid, är till 80 procent kvinnor. Det är de som kommer i kläm. Det enda du säger till dem är att de ska starta företag. Men det är inte så enkelt att starta ett företag. Vore det inte enklare att tvinga arbetsgivarna?

Det stora problemet, som jag ser det, finns inom offentlig sektor, i landstingen och kommunerna. Skulle vi inte kunna ändra lagstiftningen så att de blev tvungna att erbjuda heltid? Sedan är det upp till arbetstagarerna att avgöra om han eller hon vill jobba heltid eller inte. Alla kanske inte vill det. Jag håller med om att det kan finnas situationer när man inte vill jobba heltid, men det ska i så fall vara upp till arbetstagarerna att bestämma i stället för, som fallet är i dag, arbetsgivaren.

Anf. 89 JAN ERICSON (m) replik:

Herr talman! Jag sade inte att vi skulle göra någon förändring i arbetsrätten. Jag sade att vi skulle göra regelförenklingar inom näringslivet och att det rör samtliga departement. Jag sade aldrig att det skulle innebära att vi gör förändringar i arbetsrätten. Tvärtom sade jag i mitt inled-

ningsanförande att vi inte har planer på att göra sådana förändringar. Det är väl ett klart och tydligt besked.

Jag är lite förvånad över att Ulf Holm tror att man skapar jobb genom lagstiftning, att man i Sveriges riksdag kan lagstifta fram jobb. Riktigt så fungerar det inte. Varför vill Ulf Holm göra de deltidsanställda arbetslösa? Det blir nämligen effekten om vi inför en lag om rätt till heltid. De kvinnor som jobbar deltid blir utan jobb. Jag kan inte se att deras situation skulle bli bättre av det.

Enda sättet att skapa heltider är att vi får företag, och även offentlig verksamhet, som utvecklas och har en stark ekonomi så att deltidstjänsterna kan utökas till heltidstjänster. Det är enda sättet att komma någon vart, inte genom lagstiftning som bara ökar arbetslösheten.

Anf. 90 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Vi debatterar i dag arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 9 som handlar om arbetsrätt. I betänkandet behandlas 66 motionsyrkanden, och en del av debatten rör självklart dessa.

Jag tänkte dock börja i den ända där Patrik Björck avslutade gårdagens EU-debatt. Han kände då stor frustration över en allians som säger att de tror på den svenska modellen. Vi tycker nämligen att det är arbetsmarknadens parter som ska sluta avtal. I den delen är vi eniga. Jag kan förstå att det kan verka provocerande, eftersom det är ett område som man inte får diskutera över huvud taget. Det är bara facket eller arbetsmarknadens parter som får diskutera det.

Det här området handlar om detaljer, och därför är det lite spännande att fundera över den bild som målats upp av att alliansen skulle vilja störta hela den svenska modellen i havet, antingen i Östersjön eller Västerhavet eller någon annanstans, bara det försvinner från jordens yta. Jag kan förstå att det är provocerande att då upptäcka att det inte är så. Det finns detaljer där yttre omständigheter påverkar och gör att läget inte är riktigt detsamma i dag som det varit tidigare.

När vi påbörjade våra diskussioner och funderingar var det i olika detaljfrågor. För att det ska bli tydligt både i debatten här och i protokollet – jag misstänker att Patrik även i dag kommer att anmäla sig till talarlistan – vill jag säga att det lite grann handlar om att visa vilka delar vi tycker kan vara värda att diskutera och fundera vidare på.

Vi har i dag en helt annan företagarverklighet som växer fram. Vi har betydligt fler små företag med ganska få anställda. Vi har också en annan marknadssituation med ett större tryck utifrån än någon gång tidigare. Samtidigt har vi betydligt fler arbetstagare på arbetsmarknaden. Självklart tycker vi att de ska vara en del av arbetsmarknaden. Det handlar om kvinnor, handikappade, personer som kanske varit sjukskrivna under lång tid och måste få en chans att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Då måste det finnas en balans mellan alla de olika delarna.

Det som vi diskuterat, de delar som vi lyft upp och haft funderingar kring, har bland annat gällt konfliktåtgärderna. Det har dock inte varit fråga om avtalsförhandlingar eller annat sådant utan om att vi sett att det finns företagare som valt att inte skriva avtal men samtidigt varit beredda att betala enligt kollektivavtalsnormen; de är alltså beredda att betala lika mycket som om de hade tecknat avtal. Då är det bra att fackorganisationerna fortsätter att diskutera frågan för att se om de inte kan vara med och

skriva ett avtal. Däremot tycker vi inte att det är rimligt att i det läget ta till blockad eller strejk.

Men – lyssna nu, Patrik – vi säger inte att det ska ske genom lagstiftning, utan självklart är det här ett område som arbetsmarknadens parter måste diskutera för att hitta lösningar och fundera över om det är rimligt eller inte. Precis som Jan sade använder sig vissa fackförbund av detta medan andra inte gör det.

Det som också är aktuellt och har varit uppe till diskussion är granskningsavgiften. Det finns ett fackförbund som utöver medlemsavgifterna tar ut en avgift för att följa upp och kolla att rätt löner betalas ut. EG-domstolen prickade svenska staten och slog fast att man bryter mot mänskliga rättigheter när man låter det fortgå. Men återigen: Den frågan måste facken och arbetsgivarna lösa. Det är där bollen ligger, allt enligt den svenska modellen.

Det är alltså en av de saker som vi reagerat på, och därför blir det lite spännande när det målas upp som ett hot mot hela den svenska modellen. Man kan fråga sig om det inte skett några förändringar på dessa områden under årens lopp. Ser det exakt likadant ut som när det en gång tog fart, när det sattes i sjön? Nej, det har hänt rätt mycket både i förhållandet mellan arbetsmarknadens parter och också inom lagstiftningen.

Det vi sagt om kollektivavtal är att de måste vara normen. Där finns inga tveksamheter. Däremot måste de inte nödvändigtvis vara formen.

När det gäller rätten till heltid, ett förslag som vi dragit tillbaka, kan man fundera på om det ändå inte skulle vara ett sätt att förändra en arbetsmarknad där det finns en stor andel kvinnor med deltidsarbete. När förslaget lades fram av den förra regeringen tyckte inte många remissinstanser att det var ett bra förslag. Det fick ganska mycket kritik från olika håll.

Detta har att göra med grunden i den svenska modellen. Det här måste arbetsmarknadens parter förhandla fram. I den delen är jag gärna med och bildar opinion. Jag tycker att det är helt vansinnigt att man utnyttjar deltider på ett skevt sätt. Självklart ska man ha möjlighet att försörja sig själv.

Det vi gör på området handlar om hela arbetsmarknadspolitiken. Vi hade ett tydligt mål när vi gick till val och vi har det även fortsättningsvis: att se till att det blir fler jobb. Problemet under de sista åren med socialdemokratisk regering, då så många stod utanför arbete, var att man lät det vara arbetsgivarnas arbetsmarknad. Vi försöker se till att det blir ett tryck åt andra hållet. Den arbetsgivare som vill ha kunnig, kompetent och bra arbetskraft som stannar under längre tid, inte bara på genomgång, måste vara beredd att betala bra löner och ge bra arbetstider.

Återigen: Vi har en gemensam syn. Arbetsmarknadens parter har ett viktigt ansvar. Men det finns vissa detaljer, och jag vet att vi har olika uppfattning om hur mycket eller lite de detaljerna påverkar. Det lär vi få reda ut i ett replikskifte.

(Applåder)

Anf. 91 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att lyssna på dig, Annika, när du pratar om att vi ska försvara den svenska modellen, om att det ska vara arbetsmarknadens parter som jämbördigt avgör hur det ska se ut på

arbetsmarknaden och om hur man ska diskutera sig fram om man ska värna den svenska modellen. Jan var inte så tydlig med det i förra inlägget.

Men borde det inte då ringa en varningsklocka när man vidtar en åtgärd som faktiskt försvagar den fackliga rörelsen? Jag menar att både a-kassan och facket tappar på förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen. Man drar undan fötterna på en av de parter som på arbetsmarknaden ska vara lika starka. Det är ett problem som jag tycker är svårt; man måste ta hänsyn till yttre omständigheter när man tittar på det här. Men varför gör man vissa saker och säger andra? Det är det ni gör.

Det är samma sak när det gäller konfliktåtgärder och avtalsliknande överenskommelser. Det sägs att fackets konfliktåtgärder inte ska behöva vara så starka om man inte skriver på om det ändå liknar ett avtal. Men det är inte den svenska modellen. Det är avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare som utgör den svenska modellen. Varför ska det vara så att man inte kan kräva att den svenska modellen ska vara regel på arbetsmarknaden? Man ska kunna kräva att det skrivs ett avtal. Om förmånerna och reglerna ändå är desamma som i ett avtal, varför då inte skriva på? Det finns i så fall ingen anledning om det inte handlar om ideologiska skäl.

De som betalar för att rätten till heltid inte införs är kvinnorna. Varför ska en grupp i samhället betala för att andra ska gynnas på något sätt? I det här fallet är det kvinnorna. När jag pratar med Jan handlar det om dem som är anställda i små företag och ska ta ansvar för att det inte fungerar. Det finns tillräckligt bra avtal och förhandlingar mellan fackföreningar och arbetsgivare när det gäller turordningsreglerna som ändå fungerar. Det finns ingen som vill sänka ett företag om alla jobb tar slut.

Anf. 92 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Det var många frågor på en gång. Vi ska se om vi klarar av alla på en gång eller om vi delar upp dem.

Torbjörn Björlund hävdar att vi försvagar facket genom förändringarna i a-kassan. Om det är så att facket lutar sig tillbaka och enbart förlitar sig på a-kassan för att ha en stark position, då har man ett riktigt stort bekymmer. I så fall behöver man backa hem och fundera på vad ens uppdrag är. Jag tror inte att det där stämmer. Det har en viss betydelse, men man kan inte luta sig mot det helt och hållet; då är man fel ute.

Torbjörn Björlund undrar vad det är för poäng med att inte skriva på om det ändå blir samma nivå. En poäng i den svenska modellen är frivilligheten. Det finns inget tvång. Det är en del av den svenska modellen. Det kan verka motsägelsefullt när en arbetsgivare är beredd att betala ersättningar på de nivåer som krävs men av olika skäl – ideologiska eller andra – väljer att inte skriva på. Men om vi använder tvång är vi inne och rör i den svenska modellen. Vill du ta bort den svenska modellen? Ska inte frivilligheten vara kvar som en del?

När det gäller rätten till heltid misstänker jag starkt – utan att ha några siffror – att den största boven är den offentliga sektorn, där du och jag är stora arbetsgivare. Det skulle kunna vara lite roligt att ge vissa företrädare för kommuner och landsting en knäpp på näsan och tala om för dem att de inte vet vad de gör och att de ska göra någonting annat – på ett bättre sätt. Jag är inte beredd att göra det lagstiftningsvägen, men

jag är beredd att göra det genom att som förbundsordförande för Centerkvinnorna, som en del av ett parti, påverka mina kamrater som arbetsgivare ute i kommuner och landsting.

Anf. 93 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Annika Qarlsson var inne på frågan om konfliktåtgärder när det gäller om man ska skriva på avtal eller inte, men tycks inte inse värdet av konfliktåtgärder som ett vapen för att få till ett avtal. Jan Ericson var också inne på detta. Det blir en uppluckring av modellen. Men det är så den svenska modellen fungerar. Man ser till att man har ett avtal mellan facket och arbetsgivaren.

Svenskt Näringsliv är en intresseorganisation för arbetsgivarna. De tycker samma sak. Handelsavtalet är ett tydligt exempel på vad som kan hända när man tycker att det är någonting som måste styras upp. Det borde vara samma sak när det gäller facket. Stöd de facken i så fall.

När det gäller rätten till heltid tycker jag att det haltar väldigt mycket när du pratar om den offentliga sektorn. Ni vill minska den och skapa fler privata företag i den sektorn. Det är märkligt, för den privata sektorn har i dag en större ojämlikhet när det gäller skillnaden mellan kvinnors och mäns löner. Den siffran har jag någonstans. Jag kan ta fram den. Därför borde man gynna den offentliga sektorn, där man faktiskt kan styra detta. Vi vill ha fler heltider och att man ska ha rätt till en lön att leva på. Vi vill gynna den offentliga sektorn och se till att det blir fler jobb där. Då får vi i gång detta och kan påverka den privata sektorn med.

Det är ett oerhört märkligt resonemang när man påstår att rätten till heltid inte bör införas därför att det då blir fler arbetslösa även för kvinnor. Se till att införa rätten till heltid, så att man kan leva på sin lön. Arbetslösheten ska ni försöka motarbeta på andra sätt, har jag förstått.

Anf. 94 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Vad bra att jag fick chansen att fortsätta. När det gäller konfliktåtgärder och hur man sluter avtal och ser till att få upp lönerna säger vi ingenting över huvud taget. Det är självklart att man måste ha det vapnet.

När det gäller Handels situation är det bara att gratulera till att LO till slut 2007 kom fram till att man skulle göra en jämställdhetsatsning. Äntligen! Nu är det dags för också Svenskt Näringsliv att vakna upp. Svensk Handel har lyckats komma dithän att de har förstått att de måste göra det ifall de ska kunna ha kunnig och kompetent personal som stannar kvar och inte bara har sitt arbete som ett genomgångsyrke. I den delen är det inga bekymmer.

Det jag säger är att många små företag känner att det är ett bekymmer när man vill få dem att skriva på ett kollektivavtal även om de är beredda att betala enligt den norm som kollektivavtalen sätter. Men jag tänker inte föreslå någon lagstiftning på området. Jag tycker att det är en fråga som arbetsmarknadens parter behöver diskutera och fundera över.

Den offentliga sektorn är en gigantisk arbetsgivare som inte är jättebra i alla lägen. Vi har sjukskrivningstal och andra bekymmer på området. Därför har vi sagt att det är dags att öppna upp för offentliga entreprenörer att vara med och driva verksamheten, så att det blir fler arbetsgivare att välja på. I dag kan man byta från äldreboende avdelning A till

äldreboende avdelning B. Vi vill att man ska få möjlighet att få en annan arbetsgivare, som kanske är beredd att ge en bättre arbetstider och bättre lön.

Frågan om arbetslösheten och rätten att kunna försörja sig består av många delar. En sak har vi redan gjort: Vi har genomfört steg 1 i jobbavdraget. Vi har sett till att sänka skatterna för kvinnorna med de lägsta inkomsterna, sett till att de får behålla mer av de pengar som de tjänar in.

Anf. 95 JENNIE NILSSON (s) replik:

Herr talman! När man lyssnar på debatten är det lätt att förstå Patrik Björcks frustration i går. Alldeles uppenbart anstränger man sig för att få det att låta som att detta är positivt. Man får det att låta som om man står bakom den svenska modellen med kollektivavtal.

Annika Qarlssoon slår fast att det finns problem. Hon tycker, som hon säger, att det är normen och inte formen som borde vara det viktiga. Man förstår inte varför man har konflikter i situationer där arbetsgivaren betalar samma lön och ger samma villkor. Då borde det vara onödigt att ha en konflikt.

Då är min fråga: Vilket exempel tänker Annika Qarlssoon på? Det kan inte vara salladsbaren i Göteborg, som har varit det mest omskrivna fallet i medierna. Där betalade arbetsgivaren visserligen samma timpeng, men man betalade inte försäkringar eller pensioner enligt avtal.

Kanske kan det vara konflikten i Smålandsstenar, där Plymouthbröderna av principiella, religiösa skäl inte ville teckna avtal. Det motiv de gav uttryck för i en artikel var att de tyckte att relationen på biblisk grund skulle vara som den mellan herre och tjänare. Är det denna konflikt som man tar sin utgångspunkt i när man beskriver att det finns ett problem och att facket gått över vad som är rimligt för att tvinga fram kollektivavtal där det inte behövs? Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan.

Anf. 96 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det finns ett antal fall som har uppmärksamrats i medierna. Vi skulle i och för sig kunna diskutera och gå igenom varje enskilt fall. Men jag väljer att förhålla mig principiellt. Jag kan ha en motbild som inte stämmer riktigt med din, och sedan blir ingen klokare av att ha hört den här debatten.

Är man beredd att betala de nivåer som finns satta i kollektivavtal ska det inte vara möjligt att vidta stridsåtgärder. Däremot finns det all anledning att fortsätta ha samtal och diskussioner och fundera på om det ändå inte vore lika väl att teckna kollektivavtal.

Ytterst handlar det om att vi har frivillighet och föreningsfrihet. Det har betydelse i det här sammanhanget. Det blir ett bekymmer när de inte finns kvar.

Anf. 97 JENNIE NILSSON (s) replik:

Fru talman! Än så länge har vi inte ändrat något i lagstiftningen. Det ser ut som det alltid har gjort.

Det är synd att Annika Qarlssoon inte vill ge några exempel på företag eller konflikter där man från fackligt håll har gått ut i konflikt trots att det har funnits exakt samma villkor som i kollektivavtalet. Mig veterligen finns det inte några sådana exempel.

Annika Carlsson talar om att grunden är frivillighet. Hon har själv ställt sig bakom utskottsmajoritetens skrivningar, där man bland annat slår fast att vi i Sverige använder kollektivavtalslösningar för att skydda de enskildas rättigheter och miniminivåer när det gäller löner, anställningstrygghet och så vidare, på samma sätt som man i andra länder använder lagstiftning.

Men Annika Carlsson har partikamrater som mycket tydligt har en helt annan inställning i den här frågan. Fredrick Federleys namn börjar bli uttjat i den här frågan, så man knappt ids nämna det, men han går så långt att han vill göra en affärsidé av att inte teckna kollektivavtal. Maud Olofsson, som är vice statsminister, har vid upprepade tillfällen fått frågan om hon önskar att Sverige i EU-domstolen ska förlora konflikten i Vaxholmsmålet, och har inte kunnat svara. Hon har inte sagt vare sig ja eller nej.

Mot denna bakgrund är det inte så konstigt att exempelvis Patrik Björck är oerhört frustrerad när det gäller vad man menar och egentligen tänker göra. Om man penetrerar detta djupt går det absolut inte ihop.

Anf. 98 ANNIKA CARLSSON (c):

Fru talman! Jag ska försöka klargöra några saker. Fredrick Federley är ordförande i vårt ungdomsförbund. En del av de åsikter han framför håller jag med om, men inte allt. Han har en roll i ungdomsförbundet som gör att han är ute och tycker och tänker i olika frågor.

När Vaxholmsmålet var aktuellt i första skedet var vi fortfarande inne i diskussionen om tjänstedirektivet. Vår linje var att det i tjänstedirektivet skulle finnas med en öppning för att man under en kort tid skulle kunna agera i ett annat land med sitt eget lands kollektivavtal. Men det föll. Det finns inte med i tjänstedirektivet. Detta kan bli aktuellt först nästa gång man ska ändra i tjänstedirektivet. Nu finns det regler i tjänstedirektivet som vi har att rätta oss efter.

När det gäller Vaxholmsmålet var det en ytterligare komplikation eftersom Byggnads gick in och krävde inte bara lägstalön utan medellönen för området. Jag är förvånad över att övriga fackförbund inte har reagerat på detta. Man sätter reglerna lite grann ur spel i det fallet. Precis som Maud Olofsson välkomnar jag att saken prövas, även om både du och jag kan vara överens om att läget kanske inte blir så mycket klarare ens med en dom i målet.

Det verkar som om man bland vänsterpolitiker nästan känner en glädje och jublar: ”Yes! Det är någon som vågar peta på våra kollektivavtal! Då kan vi dra i gång hela vår organisation och säga att de är ute efter oss.” Det kanske har effekt. Det kanske fungerar bra för er, men jag tycker att det är synd, för det leder inte till konstruktiva debatter och diskussioner om den situation som råder. Jag får signaler från småföretag om att situationen är bekymmersam.

Anf. 99 TINA ACKETOFT (fp):

Fru talman! I början av den här debatten fick vi från oppositionen höra att alliansen säger en sak men agerar på ett helt annorlunda sätt. Om det är något som den här regeringen har gjort så är det väl att man först har gått ut med ett tydligt program om vad man vill göra för Sverige. Sedan har man på punkt efter punkt fortsatt att arbeta efter det.

Vi sade att arbetsmarknaden ska växa. Vi sade att fler ska få jobb. Vi sade att trösklarna in på arbetsmarknaden måste sänkas. Vi sade att det ska bli billigare att anställa. Vi sade att det ska löna sig att arbeta. Alla de beslut som regeringen har fattat går på en och samma linje.

Nystartsjobben fick vi resultatet från i går. På knappt tre månader har 3 657 människor fått reguljär sysselsättning. Det är 3 657 människor som under den gamla regeringen var hänvisade till hemmet eller någon annan sysselsättning som nu har fått ett reguljärt arbete. Kom och visa något exempel på att vi har sagt något annat än vi har gjort!

Fler människor måste få lov att arbeta. När jag började som ledamot i arbetsmarknadsutskottet hösten 2002 var det främst två saker som förbluffade mig och som alltså förbluffar mig. Det verkade som om det fanns en målkonflikt mellan höger och vänster i arbetsmarknadspolitik. Den handlade om huruvida politiken syftade till att se till att så många som möjligt hade ett jobb att gå till eller om den bara syftade till att sysselsätta så många som möjligt. Döm om min naivitet, men jag trodde faktiskt att man i riksdagen var överens om att arbete var grunden för all välfärd, om att det behövdes en konstruktiv dialog för att faktiskt uppnå det och om vilka medel vi behövde.

Man behöver inte vara överens om allt. Det skulle ha varit förtvivlat trist om vi skulle stå här och vara överens hela tiden. Det skulle rent ut sagt vara skrämmande om det bara var en åsikt som gällde i detta land. Men man borde åtminstone försöka enas om målet och inte ständigt inta konfliktpositioner och gräva skyttegravar, för det är precis det som vi ständigt och jämt gör.

Man behöver inte ständigt och jämt utgå från att den ena parten försöker sko sig på den andras bekostnad – en saltsjöbadsanda i riksdagstappning, om man så vill.

Arbetsrätten är minerad mark, det har jag lärt mig. Men strävan måste ändå vara ett arbetsrättsligt regelverk som både arbetsgivare och arbetstagare kan enas om.

Vi säger i utskottet, och det står vi fullt bakom, att de svenska arbetsrättsliga reglerna ger generellt sett goda förutsättningar för att kombinera trygghet och hög sysselsättning. Mina allianskolleger har tagit upp den breda paletten. Jag kommer att fokusera på en grupp där man måste våga diskutera om vi kan skriva under på att det generellt sett fungerar.

Dagens arbetsmarknad skiljer sig på många sätt från hur det såg ut 1930 eller 1970. Då hade vi en annan typ av arbetsmarknad. Vi är ingen isolerad ö. Vi hade en bra debatt i går om EU-perspektivet. De globala effekterna drabbar oss vare sig vi vill eller inte.

Av alla Sveriges företag är 99,2 procent småföretag. Det är inte längre de stora kolosserna som dansar. Industrin har till väldigt stor del ersatts av tjänster. Kartan har ritats om. Då måste vi väl också våga säga att vi måste se över även detta politiska område?

Arbetsrätten måste möta kraven på trygghet och inflytande för de anställda samtidigt som den bidrar till en effektiv och flexibel arbetsmarknad och ett gynnsamt företagsklimat. Kort sagt ska arbetsrätten se till att vi har sjysta spelförhållanden på arbetsmarknaden. Det är vi överens om.

Att kollektivavtalsmodellen fungerar för fack och storföretag har vi heller egentligen inte ifrågasatt. Jag tror att vi alla inser att det fungerar bra. Det har tidigare i dag tagits upp i debatten konflikter på arbetsmark-

anden. Vi talar om småföretagen, fåmansföretag. Kan man där säga att modellen som vi har fungerar sjyst?

Salladsbaren är lite uttjatad. Låt mig i stället lyfta upp en annan företagare hemifrån Skåne, mitt hemlän. Det är Victoria Frankenius som drev Make Up Store, en makeupbutik.

I går träffade jag Victoria. Vi var några stycken skåningar som gjorde det. Att höra hennes berättelse om hur det gick till är gripande. Oavsett partitillhörighet blev vi alla gripna, och vi hade en bra och konstruktiv diskussion. Det gällde oavsett om det var socialdemokrater, moderater, folkpartister eller miljöpartister.

Hon berättade om sin enda anställda som hade anställningsvillkor som överträffade kollektivavtalet. Hon fick höra hur de från Handels skulle "sänka" hennes företag om hon vägrade att skriva på kollektivavtalet. De skulle sänka hennes företag. Det var precis vad de sade. Till deras försvar måste jag säga att de faktiskt har gått ut och bett om ursäkt i medierna för detta, men man kan ifrågasätta hur de tänker.

Blockaden av salladsbaren avslutades nu i veckan, som ni vet, eftersom Sofia Appelgren sålde sitt företag. De här fallen väcker många frågor. Är det ett rimligt agerande mellan jämnstora parter? Hur väl fungerar den svenska modellen egentligen?

Det är tyvärr inte bara de här två företagen som berättar samma saker. Det är småföretagare som känner att facken förtrycker dem. De är en minoritet som inte har en chans att försvara sig.

Jag tror inte att alla företagare är altruistiska helgon. Jag tror inte heller att alla inom facket är det motsatta. Jag önskar bara att man kunde ha en bra diskussion.

Därför har Folkpartiet bland annat bjudit in fackförbunden till en diskussion i april där vi ska föra en öppen dialog om hur vi ska hitta den här balansen. Det gäller att kunna agera med förtroende för varandra och den svenska modellen och ta oss framåt.

Jag tror på sjysta metoder. Sverige behöver en politik som gör det mer attraktivt för människor att våga starta nya företag och våga anställa. Kollektivavtalsmetoden där jämnstora parter tillsammans kommer överens är i grunden bra. Där tvistar vi inte, så är det. Men hur ska vi lösa situationen för 99,2 procent av landets företagare, de små fåmansbolagen?

Arbetsmarknadens parter måste ha rätt att tillgripa stridsåtgärder som en sista utväg vid konflikt. Jag säger ingenting emot det. Det står jag helt och fullt bakom. Men om allmänheten uppfattar det som att möjligheten att vidta stridsåtgärder missbrukas kantrar det system som vi tillsammans försvarar. Kan man inte alls se någon fara i detta?

Det är därför Folkpartiet vill lyfta fram frågan om proportionalitet. Vi menar att det är ett problem när stridsåtgärder kostar för lite för den egna organisationen och de samtidigt orsakar stora skador för motparten. I dag finns inga spärrar. Danmark och Tyskland har det.

Företag som till exempel har bättre villkor för sina anställda än kollektivavtalet bör normalt inte utan vidare motivering än frånvaro av kollektivavtal direkt och utan prövning i Arbetsdomstolen kunna försättas i blockad. Det är väl en tanke som man i varje fall måste kunna diskutera?

Om proportionalitetsmetoden hade fått råda hade Victorias butik inte fått sättas i blockad. Man kan vara tämligen övertygad om att man inte hade hittat någon proportionalitet i det agerandet av Handels.

Nu har vi jämställdhetsdebatt om en liten stund. Men jag måste ändå kommentera frågan om rätten till heltid. Naturligtvis måste det finnas en rätt till heltid. När man i alla andra lägen ständigt och jämt säger: Det ska inte lagstiftas, utan det ska parterna själva ta hand om, varför ska man då helt plötsligt lagstifta inom detta område? Varför har man inte tilltro till att parterna faktiskt förhandlar fram det som är bäst för marknaden och för de anställda?

Jag drev själv i min egen hemkommun Höganäs, eftersom jag där som kommunpolitiker är arbetsgivare, att rätten till heltid skulle råda. Jag fick enormt mothugg från de kvinnliga anställda i kommunhuset. De ville inte ha heltid, eftersom de hade man och barn att ta hand om.

Lös den knuten också! Det handlar inte bara om rätten till heltid, utan hela jämställdhetsdiskussionen måste hållas ihop. Det ser vi fram emot om en liten stund.

(Applåder)

Anf. 100 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna på dig, Tina, när du talar om din önskan att ha lugn och ro, fred på arbetsmarknaden och att vi borde ha en anda av samförstånd, och så vidare. Problemet är kanske att orsaken till att vi har fackliga organisationer och Svenskt Näringsliv är att det finns en intressekonflikt på arbetsmarknaden. Det är vad som är orsaken. Det är också därför som den svenska modellen har kommit till, eftersom intressekonflikten kan lösas på något så när jämlika villkor.

Det är dilemmat för er. Om det är så att man vill ha något slags jämlika villkor på arbetsmarknaden för arbetsgivare och arbetstagare måste man ta ställning till vilken beroendeställning som arbetstagaren har till arbetsgivaren och vilka medel man har att utjämna den makten.

Makten över arbetet finns hos arbetsgivaren. Arbetstagaren måste på något sätt få hjälp att utjämna den makten. Vi tycker att det är orättvist att den som äger ett företag ensam bestämmer vad som händer i företaget. Den som är arbetstagare måste vara något så när jämbördig för att kunna bestämma över sitt eget arbetsliv.

Det är ett dilemma som ni på något sätt inte tar ställning till på rätt sätt. Ni vill att man ska sitta still i båten och inte ha några konflikter. Exempel på det är just fallet Per Johansson. Man säger i betänkandet att om man inte gör någonting åt det kan ge en nackdel till arbetsgivaren. Ni tar alltså ställning för den ena parten i det fallet. Det ska inte kunna regleras när man blir sparkad därför att man på något sätt är misshaglig för den som är arbetsgivare.

Det är samma sak med småföretagen. Du talar om ett bra småföretagarklimat. Det finns jättemånga småföretag. Men ekonomiskt är vi mycket mer beroende av de stora företagen. Så är det i hela världen. Vi talar till exempel som global ekonomi.

Varför kan man inte ta ställning för att verkligen ha en jämlikhet, jämställdhet och jämbördiga parter på arbetsmarknaden? Det gör ni inte i praktisk handling.

Anf. 101 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle bli väldigt förvånad om de småföretagare som vi tidigare har talat om här i dag skulle hålla med Torbjörn Björlund när han säger att makten över arbetet finns hos arbetsgivaren.

Victoria stod med tre män över sig som sade: Om du inte skriver under ska vi sänka ditt företag. Vi ska sänka det du har byggt upp och det du försörjer dig på. Jag undrar om hon verkligen håller med om påståendet att makten över arbetet finns hos arbetsgivaren.

Nej, jag vill inte sitta still i båten. Vi har ju sett hur det har gått. Vi har sett hur det har sett ut under de senaste tolv åren på arbetsmarknaden när man har suttit ned i båten. Jag vill inte sitta ned i båten! Jag vill att vi ska kunna diskutera detta. Jag vill att vi ska se om vi verkligen har jämbördiga parter.

Fungerar verkligen konfliktvapnet för arbetsgivaren? Vilken arbetsgivare i dag har råd med en blockad? Vilken arbetsgivare har råd att säga att vi ställer in arbetet i dag? Är det verkligen jämvikt på arbetsmarknaden? Det är den diskussionen vi måste föra. Hur hittar vi en arbetsmarknad för 2000-talet, som vi diskuterade i går?

Anf. 102 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Det här är en intressant vinkling. Tina Acketoft ställer upp vinklarna lite konstigt, tycker jag. Det är ett märkligt sätt att resonera.

Avtalen är till för att man ska få något slags jämbördighet mellan parterna. Om man inte skriver på ett avtal bestämmer faktiskt den som äger företaget över den anställde. Det finns ingen konflikt i det. Det är så det är, eller hur?

Det innebär också att ett avtal inte bara innehåller löner och sådant. Det innehåller också en massa andra saker. Om man inte vill skriva på ett avtal finns det säkert anledning till det. Man kanske inte vill betala avgifter till pensioner, och man vill inte ställa upp på att en arbetstagare har rättighet att ta hjälp av sitt fack när det blir konflikt. Det är när konflikten kommer upp som man behöver hjälp av sitt fack, och det finns en intressekonflikt hela tiden mellan arbetstagare och arbetsgivare. Därför är avtalet viktigt. Man måste ha ett avtal. Det är det, och inget annat, som är den svenska modellen.

Kom ihåg att om ni ska försvara den svenska modellen måste ni också försvara ett starkt fack, och det gör ni ju inte! I praktiken gör ni precis tvärtom.

Anf. 103 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Då är jag nog något så konstigt som en folkpartist som tycker att vi ska ha starka fack. Jag tycker att man ska vara med i facket. Jag tycker att man ska känna att facket tillför mig någonting och att jag därför vill vara med i facket.

Problemet här är varför det är så många som nu säger att de inte vill vara med i facket. Vad är det för mervärde som de inte känner att facket längre ger dem? Det kanske är facken som också måste sätta sig ned och börja fundera på vad de ska leverera. Hur ska vi föra en bra dialog, och hur ska vi leverera?

Vi kommer tillbaka till den svenska modellen. Ett viktigt inslag i den är också frivilligheten. Det är inte det som Victoria upplevde i Kristianstad med tre män som står över nacken på henne och säger: Du skriver under här – annars ska vi sänka ditt företag! Det är inte den svenska modellen som jag har lärt mig den, och jag kan lova att jag växte upp i ett socialdemokratiskt hem. Det är inte den svenska modellen för mig.

Prot. 2006/07:84

29 mars

Arbetsrätt

Anf. 104 JENNIE NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik på det här anförandet, men Tina Acketoft tvingade upp mig till slut. Det var när du äntligen, får man väl säga, var lite tydlig när det gäller att det inte är så enkelt som Jan Ericson försökte säga i sitt anförande. Han menade att högeralliansen inte har för avsikt att införa några förändringar när det gäller kollektivavtalen. Alliansen driver inte den frågan, sade han. Här får vi svart på vitt: Det finns starka krafter inom högeralliansen som vill införa proportionalitetstankar.

Det blir extra märkligt eftersom Tina Acketoft i sitt eget anförande konstaterar att 99,2 procent av landets företagare är småföretagare. Man tycker inte att dessa företagare ska omfattas av kollektivavtalen. Här faller ju hela korthuset. Jag tror faktiskt inte att det är så man menar. Jag tror att man inte riktigt inser vad kollektivavtalen är, vad de har för betydelse och på vilket sätt de är en oerhört viktig grundbult i hela den svenska modellen i det sätt som vi har byggt upp vår arbetsmarknad på.

Som av en händelse har jag en artikel med mig här. Det är inte Hans Backman som företrädar Folkpartiet här i dag, men han är ändå en ledamot för Folkpartiet som sitter i arbetsmarknadsutskottet. Han skriver: Om Folkpartiet liberalernas syn på arbetsrätt hade fått råda och det hade varit alliansregeringens politik så hade varken salladsbaren eller Make Up Store fått sättas i blockad.

Det är ju så tydligt det kan bli! Samtidigt är skälet att de sätts i blockad att de inte har samma villkor för sina anställda som de hade haft om de hade haft kollektivavtal.

Jag tror inte att någon försvarar det som den person som du relaterar till berättar – att någon står över nacken och hotar. Det tror jag inte att någon tycker är rätt – inte folkpartister, inte socialdemokrater och inte någon annan heller. Det handlar om att man har haft dåligt omdöme i en situation.

Anf. 105 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Det känns tryggt på något sätt att man alltid kan lita på att en socialdemokrat är redo att föreläsa för en om vad den verkliga sanningen är, speciellt när det gäller kollektivavtalsmodellen. Om vi säger emot är det vi som inte har förstått, tydligen. Det är en ganska nedlåtande attityd. Man brukar annars säga att det är de manliga härskarteknikerna, men det kanske är en del av jämställdheten att även kvinnor tar till sig den.

Diskussionen jag försökte föra handlar om proportionalitet vid stridsåtgärder. Jag säger inte att vi ska lagstifta om detta. Jag säger inte att vi ska gå in och rota i det över huvud taget. Det är en fråga som arbetsmarknadsparterna själva måste lösa. Men jag tror att de hade gagnats av att man tog upp den diskussionen och förde den.

Det kan inte vara rimligt när balansen blir så oproportionerlig mellan arbetsgivare och fack att man inte har en chans. Skälet för att företagen sattes i blockad var att de inte ville leva upp till kraven, sade det här. Så var det inte. Skälet till att de sattes i blockad var att de inte ville skriva under kollektivavtalet – punkt slut!

Frågan jag ställer mig är: Är detta rimligt? Eller borde kanske fackförbunden sätta sig ned och diskutera om man ska ta ett steg vidare in i 2000-talet?

Anf. 106 JENNIE NILSSON (s) replik:

Fru talman! Problemet är att det *är* rimligt. När facken går ut i den här typen av konflikter gör de inte det enbart för att det berör en viss arbetsgivare eller ens de anställda på en viss arbetsplats. De gör det därför att de försvarar löner och anställningstrygghet för hela sitt kollektivavtalsområde.

Det kan bli så att man säger: Okej, det där var en sjyst företagare så vi struntar i att begära kollektivavtal, utan vi litar på att arbetsgivaren betalar rätt lön, rätt pensioner och rätt sjukförsäkringar och aldrig kommer att ta bort det! Vad säger man då till grannföretagaren, som inte heller vill teckna kollektivavtal, och till nästa som inte heller vill göra det?

Och hur hanterar man situationen när det helt plötsligt kanske har blivit en anställningsfördel av detta? När man söker jobb kanske man får en fråga från arbetsgivaren, som säger: På det här företaget gillar vi inte kollektivavtal. Ställer du upp på det? Det är en förutsättning för att du ska få jobbet.

Här finns en stor helhet där man försöker bryta ut en liten, liten punkt. Det fungerar inte; det gör verkligen inte det. Det handlar inte om att vi försöker föreläsa, använda härskartekniker eller någonting i den stilen. Jag relaterar till vad du själv sade: 99 procent av företagen på svensk arbetsmarknad är småföretag. Åtta av tio av Hotell och restaurangs företagare är företag med mindre än tio anställda, till exempel. Hur ska de rimligen kunna hantera situationen om man inte har klara och tydliga spelregler?

Anf. 107 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Man kan alltid förutse hur en sådan här diskussion kommer att gå över huvud taget. Jennie Nilsson inledde sitt anförande tidigare i dag med att säga: Om man börjar ifrågasätta ... Om man börjar ifrågasätta den svenska modellen kan systemet raseras, sade hon. Det är just det som jag tycker är så skrämmande. Med det resultat som vi har sett under de senaste tio åren på svensk arbetsmarknad och med den arbetslöshetsstatistik som vi hade under brinnande högkonjunktur säger ni ändå: Om man börjar ifrågasätta den svenska modellen så kan systemet raseras.

Jag tycker att det är precis det vi måste göra. Vi måste ifrågasätta alla modeller. Jag säger det igen: Jag är för ett starkt fackförbund. Jag är för en sjyst arbetsmarknad. Jag är inte emot facket på något sätt. Men man måste någon gång också se att det inte ser ut som när jag växte upp på 70-talet, och det ser inte ut som när min farfar växte upp på 30-talet. Det är en annan arbetsmarknad nu, och då måste vi också ändra oss så att vi får sjysta metoder på arbetsmarknaden.

Fru talman! I går debatterade vi grönboken om arbetsrätten avseende hur EU ska ställa sig i fråga om arbetstagares rättigheter. I dag diskuterar vi den svenska arbetsrätten. Men egentligen är arbetsmarknaden alltmer globaliserad. Vi ser att våra ungdomar ser hela världen, och inte bara Sverige, som en arbetsmarknad. I och med vårt inträde i EU är vi med i en gemenskap med fri rörlighet för både varor och tjänster. Det innebär att man kan både studera, arbeta och till och med vara arbetssökande under en tid i ett annat EU-land. Därför är det viktigt att vi har en bra lagstiftning i hela Europa vad gäller arbetsrätten.

Trots att vi är med i EU menar vi att vi i Sverige måste få fatta våra egna beslut på arbetsrättens område. Vi vill ha möjlighet att utifrån vårt arbetsmarknadsläge fatta beslut som gynnar både arbetstagare och arbetsgivare. Arbetsrätten ska möta kraven på trygghet och inflytande för de anställda samtidigt som den bidrar till en effektiv och flexibel arbetsmarknad och till ett gynnsamt företagsklimat. Det bör vara en vinna-vinna-situation som råder. I arbetsrätten talas det om arbetsgivarens men också arbetstagarens skyldigheter.

I vår majoritetstext i betänkandet slår vi fast att vi vill slå vakt om den svenska modellen där förhållandena på arbetsmarknaden i första hand regleras i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Den svenska modellen innebär bland annat att staten i stor utsträckning har valt att ge arbetsmarknadens parter ansvaret för att genom kollektivavtal reglera frågor om arbets- och anställningsvillkor. Kollektivavtal är det dominerande instrumentet för att tillförsäkra de enskilda arbetstagarna det skydd som de i många andra länder har genom lagstiftning.

Fru talman! Vi kristdemokrater anser att arbetet är viktigt för människans möjlighet att utveckla sin identitet. Därför är sysselsättningsfrågan viktig. Men det innebär inte att människans värde är förknippat enbart med arbetet, utan alla har ett unikt värde vare sig man kan eller inte kan arbeta. Vi anser att alla människor behöver gemenskaper, i familj, på arbetsplatser, i ideella föreningar och så vidare. Och rätten att organisera sig i en facklig organisation är en självklar rättighet i ett demokratiskt samhälle för att ta till vara löntagarnas rättigheter och intressen och skapa effektiva samarbetsformer mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det vi dock betonar i vårt principprogram är att det bör vara partipolitiskt obundna fackföreningar.

I den kristdemokratiska ideologin ligger också att värna småföretagare. Det gör vi vidare för att vi i vår ideologi står för att människor ska kunna utveckla sina egna förmågor och då gärna i ett mindre sammanhang. Att själv skapa sitt företag är en möjlighet till egenutveckling. Ett litet företag har också snabbare beslutsvägar och ger större möjlighet till direkt kontakt mellan chef och arbetstagare. Men en småföretagare är också sårbar. Det innebär att det också måste finnas skyldigheter på arbetsrättens område som är rimliga och möjliga att efterleva.

Kristdemokraternas hållning, som jag här redogör för, visar att vi tror på kollektivavtalsmodellen. Vi är emot statlig inblandning när så är möjligt. Och det går inte att nog betona att den modell vi har är mer effektiv än om vi här i kammaren exempelvis skulle börja sätta löner, så kallade minimilöner. Detta löser arbetsmarknadens parter bättre som kan se

branschvis vad som är möjligt avseende lönenivåer. Det är också därför bättre att vi i Sverige får behålla vår egen modell.

I går fick vi ledamöter Europafördraget i våra fack. Jag hittade där, i slutet av boken, brevväxlingen från 1993 mellan Sverige och EU-kommissionen inför Sveriges anslutning till EU. Statsrådet Börje Hörnlund i den borgerliga regeringen får där bekräftat att den svenska modellen får bestå. Kommissionen menar att Maastrichtfördraget inte kräver någon förändring av den svenska praxisen, snarare tvärtom, skriver kommissionen, *quite the contrary*. Man välkomnar Sverige att bli mer aktivt inom EU för att uppmuntra och driva frågor som är att hänföra till den svenska modellen. Detta bekräftades alltså under den borgerliga regeringen 1993.

Fru talman! Det finns i betänkandet flera viktiga områden som behandlas. Ett är vad som händer vid företagsöverlåtelser eller nedläggningar av företag. Vi anser att det redan finns reglerat, och det ger företag skyldigheter att överta personal vid överlåtelser och vid nedläggningar. Vid nedläggningar finns det i de flesta branscher också omställningsavtal som ger möjligheter till utbildning, jobbcoachning, avgångsvederlag etcetera för att man ska hitta bra övergångar för de anställda. Dessutom finns de grundläggande reglerna om turordning vid uppsägning i 22 § LAS, och de träder in vid arbetsbristsituation och ger dem som har varit längre tid på företaget större chans att få stanna kvar.

När det gäller LAS och sjukskrivna har jag ofta sett att personer som är sjuka på ett jobb hamnar i ett dilemma. De vågar inte säga upp sig på grund av karenstid i a-kassan. Arbetsgivaren å sin sida vill inte säga upp på grund av sjukdom. Det är dessutom olagligt. Om det inte föreligger arbetsbrist och personen dessutom har lång LAS-tid sitter personen oftast fast i en fälla.

Arbetsförmedlingen vill heller inte ta över en person som är sjuk, men en person kan vara sjuk på en arbetsplats men inte på en annan. Här tror jag att vi behöver hitta bättre övergångar för att minska inläsningseffekterna. En proposition angående rehabilitering är aviserad under våren, och vi avvaktar vad man kommer fram till i den. Vi ska inte försämrat arbetsrätten, men vi bör hitta former så att personer kan föras över från en arbetsgivare till arbetsförmedlingen om personen själv är med på detta.

Ingen får sägas upp utan laga grund. En uppsägning som exempelvis kan hänföras till diskriminering, som någon sade tidigare, blir ogiltig. Om någon ändå har sagts upp kan personen också få ett skadestånd.

Frågan om rätten till heltid har stötts och blötts under många år. Och den socialdemokratiska regeringen har inte infört rätten till heltid, även om man nu påstår att man var överens om detta. Vi vet att de fackliga organisationerna inte är så översvallande positiva och inte heller arbetsgivarna. De vill lösa även denna fråga avtalsvägen. Ska vi då ändå driva igenom det här i riksdagen? Nej, jag tror inte det. Men jag menar ändå att det finns arbetsgivare som utnyttjar det här i vissa fall. Jag har framför allt sett det inom offentlig sektor där jag har mött kvinnor som menar att de får scheman som är på kanske 87 procent eller 92 procent fast de önskar 100 procent. Det må så vara att man inte har råd med mer eller att man anser att ett schema ska se så ut. Men när man, som man gjorde i en kommun jag hörde om, vid sjukfrånvaro tar in en ny arbetskraft i stället

för dem som vill gå upp i arbetstid tycker jag inte att man har skapat en bra situation.

Som vi skriver i betänkandet har den offentliga sektorn ett särskilt stort ansvar att gå före i den här frågan. Vad jag förstår arbetar man nu på vissa håll för att förändra inom offentlig sektor. Man driver på. De fackliga organisationerna måste framför allt driva på i den här frågan.

Jag tror inte på lagreglering, men detta behöver uppmärksammas om det missbrukas. Det är, som sagt, trots allt en viktig fråga för parterna att lösa. Vi kan ju inte tvinga arbetsgivare att ha vissa arbetstider.

Med detta vill jag yrka bifall till majoritetens förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 109 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att Désirée var lite mildare i sitt anförande än de andra, men jag har ett par frågor i alla fall. Jag vill gärna höra vad du tycker om det här.

Du var inne på det här med uppsägningar. Du var inne på det här med skadestånd och LAS och så vidare. Och i betänkandet skriver ni just när det gäller exemplet Per Johansson att man inte vill förändra det här på något sätt därför att det skulle vara till nackdel för arbetsgivarna. Tar ni då ställning, för eller emot, eller inte? Det här är en fråga som faktiskt har att göra med makten och rättigheterna på det egna jobbet, vad man får göra och inte får göra. Tillåter man en arbetsgivare att helt enkelt ta ett relativt lågt skadestånd för att bli av med en misshaglig person hantlar man inte rättigheterna på rätt sätt, tycker vi i alla fall. Där måste det på något sätt till en jämvikt. Och då måste det kunna vara så att man kan förändra så att man får tillbaka sitt jobb. För det är det som det handlar om. Man vill ju ha ett jobb. Det är det som är det viktiga.

När det gäller frågan om heltid tycker jag att man på något sätt hela tiden glider undan. Det här handlar ju inte om att man på något sätt ska lagstifta om att man måste ha heltid. Men man ska ha rätt till heltid och möjlighet till deltid. Och det är en stor frihet, framför allt för kvinnor som undrar: Varför måste jag jobba heltid? Om man har rätt till deltid fast man har en heltid i botten har man en trygghet på ett helt annat sätt när det gäller att faktiskt skaffa en egen försörjning. Det är det viktigaste. Man måste ha något slags påtryckning här när man inte löser det inom rimlig tid. Det här är faktiskt något som drabbar just kvinnor. Och vi har problem med jämställdheten i samhället. Alltså måste man göra någonting åt den. Det här är ett bra sätt. Rätt till heltid, möjlighet till deltid – det är bra.

Anf. 110 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag tycker att lagen om anställningsskydd är bra och den turordningslinje som man har fått. Men jag kan ibland se att arbetsgivare inte vågar säga upp de arbetstagare som faktiskt vill bli uppsagda för att komma in i arbetsförmedlingens hägn. Det är den övergången jag tycker att man borde hitta lösningar på för att minska inläsningseffekterna.

En person som heter Gunnar Aronsson, som ni säkert känner till, från just Arbetslivsinstitutet hörde jag hade en föreläsning kring inläsningseffekterna på arbetsmarknaden för dem som är sjukskrivna. Det finns en del arbetsgivare som ändå säger upp på grund av sjukdom och så att säga

kommer undan. Ofta är det facket som ställer upp på de uppsägningarna. Det kan man tycka vad man vill om. Det jag här vill lyfta upp är frågan om hur vi gör med dem som är ofrivilligt inlåsta, inte dem som arbetsgivaren vill skicka ut. Där tycker jag att LAS är bra. Vi ska ha ett anställningsskydd för personer. Det ska bara vara arbetsbrist annars som gör att man kan sägas upp.

När det gäller rätten till heltid håller jag med. Det ska inte vara något tvång. Ingen är ju tvingad att jobba heltid. Jag kan heller inte tycka att det går att lagstifta om att en arbetsgivare måste ha en budget för heltider. Det blir ju jättesvårt för dem som ska komma in. Om en ny ska komma in måste den få en heltid. Har jag råd att anställa en till?

Det är inte alldeles enkelt, tycker jag, att lagstifta om heltid. Men jag skulle verkligen önska att arbetsmarknadens parter tog den här frågan på allvar, för det finns väldigt många, framför allt kvinnor, som drabbas. Den problemställningen håller jag fullständigt med om. Jag hoppas att vi kan driva den här frågan framåt och framför allt i offentlig sektor där vi ju på något sätt har större initiativmöjlighet som politiker.

Anf. 111 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är lite märkligt att man hänvisar till högre arbetslöshet och ekonomiska aspekter när vi vet att det kan handla om jämbördiga branscher. I herrekiperingsaffärer jobbar man heltid men inte i andra affärer där det jobbar kvinnor. Det finns ingen ekonomisk skillnad där egentligen. Det är samma lönsamhet beroende på om det är heltid eller deltid. Det finns ingen logisk förklaring till att man just ska ha deltid där kvinnor jobbar men inte där män jobbar när det är samma bransch. Det resonemanget håller inte. Det finns ingen ekonomisk grund till att det ska vara så. Det är helt och hållet en diskriminering av kvinnor. Då måste man kunna ändra på det. Om det inte går avtalsvägen måste vi göra det lagvägen. Det är det som är grunden till vår inställning att man ska ha rätt till heltid och möjlighet till deltid.

Det är intressant med arbetsrätt, småföretag och undantagsregeln – som du kanske inte var inne på så mycket men lite grann. Man hänvisar till Wild n'Fresh och att det står fackliga företrädare och flåsar i nacken och säger: Vi ska krossa ditt företag. Frågan är i vilka företag det är som ägaren ensam bygger sitt företag. Är det enmansföretag bygger man företaget själv, men så fort du anställer någon är du beroende av att någon annan gör ett jobb för att företaget ska blomstra. Alltså blir det en helt annan jämvikt. Man måste ha något slags förhållningssätt till den som är anställd som gör att man faktiskt gynnar det egna företaget men hjälper den som är arbetstagare. Då måste man ta hänsyn till rättigheten för arbetstagaren. Det var det som gällde i Göteborgsfallet. Om man inte ser till att samma regler gäller för alla i en bransch får man en illojal konkurrens mellan företagen, och de som är arbetstagare i de företag det gäller får en sämre situation.

Anf. 112 DÉSIREE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! När det gäller den sista frågan håller jag med om att det finns en risk att arbetstagaren utnyttjas och att man säger att om du inte vill organisera dig så är du välkommen hit. Jag kan bara instämma. Jag tror att det finns en problematik. Kollektivavtal ska ju vara ett alternativ

till lagreglering. Därför måste det finnas gemensamma spelregler på marknaden. Om ett företag gör si och så och alla låter bli att skriva på kollektivavtalet så har vi ju ingen kollektivavtalsmodell. Så det håller jag med om.

När det gäller mans- och kvinnobutiker håller jag med. Det är diskriminering att man förväntar sig att kvinnor ska jobba deltid. Men även facken har ju sagt nej till lagreglering. Vi kan inte styra över ekonomin i företagen, att de alltid ska ha råd att anställa på heltid. Då tror jag att vi är inne på ett ganska svårt område. Frågan är vad nästa steg blir. Det är lite grann som det Jan var inne på här tidigare: Hur mycket ska vi gå vidare och ta över som stat i regleringen av kollektivavtalsmarknaden? Jag tror att vi ska ha en återhållsamhet men att vi ska driva på och bilda opinion i den här frågan. Det kan jag definitivt ställa upp på.

Anf. 113 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Först vill jag säga till Annika Qarlsson som var bekymrad över att jag var frustrerad i går att jag tackar för den omtanken. Tyvärr har inte Annika genom sitt inlägg gjort mig mindre frustrerad, men det kan man kanske inte lasta bara Annika för. Jag vet inte.

Du säger i ditt anförande: Vi tycker att det är bekymmersamt att facken kan tvinga fram avtal genom konfliktåtgärder. Då undrar jag: Vilka vi tycker det? Vi har sagt att det är kollektivavtalens normer som ska gälla men inte formen, säger Annika. Då undrar jag: Vilka vi? Är det Annika och hennes kompisar, eller är det regeringen som tycker så? Det är just de glidningarna som gör oss så frustrerade. Det har väl samtliga talare från den borgerliga sidan förstärkt hela tiden.

Sedan vill jag bara lite kort nämna punkt 8 som finns i betänkandet om att upphäva turordningsundantaget. Där säger Jan Ericson att det är viktigt med ett sådant undantag för företagen. Det är lite lustigt, för det är inte någon synpunkt som delas av arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin. Han säger när det gäller undantagen: Det är bara i 12 procent av uppsägningsfallen i företag med färre än tio anställda där man ens utnyttjar det tvåmansundantag som finns i LAS i dag. Sven Otto Littorin tycker inte alls att det är viktigt. Det tycker Jan Ericson.

Det gäller inte bara Sven Otto Littorin. Eva Uddén Sonnergård, statssekreterare i Arbetsmarknadsdepartementet, säger så här: När det gäller LAS sist in först ut ser vi inte det som ett speciellt stort problem. När man tittar på det antal företag som faktiskt utnyttjar möjligheten att undanta två personer från LAS, som ju småföretag har, ser man att det är en väldigt liten andel som gör det. Jag tolkar det som att några lättnader inte kan vara så viktiga.

Statssekreteraren och ministern delar uppenbarligen inte Jan Ericsons uppfattning när det gäller punkt 8 och upphävande av turordningsundantaget. Det kan vara bra att veta med tanke på den spretighet som Jan Ericson normalt sett tycker illa om.

Jag vill beröra ytterligare en punkt i betänkandet. Det är punkt 14 och motion A240, yrkande 1. Där har motionären Hillevi Larsson tagit upp den situation som gäller för au pairer i Sverige. Inte minst i samband med regeringsbildandet och allt som drogs fram där av svartjobb, utnyttjande av barnflickor, ministrar som fick avgå och sådant kunde man konstatera hur överklassen i Sverige missbrukar au pair-systemet för att skaffa sig

billig arbetskraft som man kan utnyttja fullständigt utanför alla arbetsrättsliga regler och annat. Det är en viktig motion och någonting som är viktigt för oss att jobba vidare med när det gäller det här yrkandet.

Vi anser att en bred översyn bör övervägas angående au pair-verksamheten i Sverige. Översynen bör också omfatta en kartläggning av eventuell svart au pair-verksamhet. Det är naturligtvis något som man kan börja med. I vissa kommuner i Sverige som kranskommuner i Stockholm kan man i källare i stora fina villor hitta folk, företrädesvis unga kvinnor från länder långt bort, som lever under väldigt knepiga förhållanden och står helt utanför den arbetsrätt som vi diskuterar här i dag.

Anf. 114 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! När det gäller turordningsreglerna sade ministern att det bara är 12 procent av företagen som använder dessa regler och att detta inte är någon jättestor fråga på arbetsmarknaden. Det stämmer ju. Men för de 12 procent som har använt reglerna har det varit viktigt och i vissa fall helt avgörande för att företagen skulle kunna överleva. Det har räddat massor av arbetstillfällen i dessa småföretag. Det handlar ändå om 12 procent. För dem är det viktigt, inte för övriga 88 procent.

Sedan vill jag passa på att ställa en fråga till Patrik Björck som talar så mycket om de lågavlönade. Jobbskatteavdraget som den nya regeringen har infört och som man kommer att förstärka kommande år har gett de lågavlönade i Sverige kanske de största löneökningar de någonsin fått. I varje fall är det den största inkomstförstärkningen för de här grupperna på flera decennier. Tänker Patrik Björck och Socialdemokraterna avskaffa jobbskatteavdraget om man olyckligtvis skulle vinna nästa val?

Anf. 115 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! När det gäller undantaget ville jag bara påvisa att det inte, som Jan Ericson säger, är en viktig fråga för företagen att behålla det här. Jag använde mig då av arbetsmarknadsministerns och statssekreterarens analys av situationen.

Jag har naturligtvis också många andra viktiga och goda argument mot detta farliga undantag som skapar ett A- och ett B-lag på arbetsmarknaden. Det finns goda argument mot detta, och det har framkommit bland annat i våra motioner. Jag ville bara ytterligare förstärka det genom att påpeka vad Jan Ericsons partikamrater säger i frågan.

Regeringens politik och fördelningspolitik är en väldigt hård klasspolitik där man totalt sett förflyttar resurser i samhället från dem som inte har till dem som har – från de fattiga till de rika. Man förflyttar resurser i väldigt stor omfattning. Man gör det på punkt efter punkt, oerhört konsekvent och logiskt. När man straffar de arbetslösa, när man straffar pensionärerna och när man straffar de sjukskrivna är det en mycket, mycket tydlig fördelning från dem som inte har till dem som har. När man säljer ut statens bolag är det inte de arbetslösa som köper dem och lever på de intäkter som kommer framöver och som vi i dag gemensamt har glädje av.

Alla de olika förslag som kommer, oavsett om det är skatteförslag, arbetsrättsliga förslag eller a-kasseförslag, drabbar låginkomsttagarna stenhårt och skapar en situation i samhället där vi sakta men säkert flyttar över resurser från de fattiga till de rika. Det är den samlade bilden av den

borgerliga politiken, och det kommer vi socialdemokrater när vi vinner nästa val att ändra på eftersom det inte finns något stöd från den svenska befolkningen för en sådan politik.

Prot. 2006/07:84
29 mars

Arbetsrätt

Anf. 116 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Patrik Björck säger att vi bedriver klasspolitik. Om det är klasspolitik att ge de lågavlönade i Sverige de största inkomstökningarna som de har fått på oerhört lång tid är jag stolt över den politiken.

Men Patrik Björck svarar inte på frågan: Lovar han att ta tillbaka jobbskatteavdraget? Patrik Björck berörde även a-kassan. Lovar Patrik Björck att återställa a-kassan till exakt de regler som gällde innan den här regeringen tillträdde? Nu finns det en chans att svara ja eller nej. Inte ”vi får se” eller ”vi vet inte vad som kommer att hända”. Återställa a-kassan, avskaffa jobbskatteavdraget – ja eller nej?

Anf. 117 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Jag lovar klart och tydligt att vi ska återställa en politik för rättvisa i det här landet! Det är ett fullständigt tydligt svar. Den politiken kommer att innebära en rättvis skattepolitik, en rättvis a-kassa och en rättvis situation där låginkomsttagarna kan känna att de får stöd i olika situationer. När man blir arbetslös ska man till exempel få möjlighet till arbetsmarknadsutbildningar – dessa utbildningar som den borgerliga regeringen i dag fullständigt raserar. Vi vill alltså föra en politik som ger en möjlighet och en struktur för att bygga rättvisa och minska inkomstklyftorna.

Den politik som den borgerliga regeringen för och som konsekvent ökar inkomstklyftorna i samhället är egentligen ingenting som jag ska behöva stå och berätta om för Jan Ericson. Det ligger ju i linje med den ideologi som Jan Ericson företräder. Man säger ju att det är *nyttigt* att öka klyftorna i samhället! Det är den gamla klassiska hästskitsteorin: Om man bara matar hästen tillräckligt får sparvarna mat i den andra änden.

Min frustration, som Annika beskrev det tidigare, beror ju inte på att ni har den här politiken. Det har jag respekt för, och jag har vid många tillfällen sagt att det är viktigt med skillnader i det här landet så att väljarna vet vad de har att välja på. Det som gör mig frustrerad är att ni vägrar att stå för er högerpolitik. Orsaken till det är ju att ni har kommit fram till att väljarna inte tror på den. Jag är däremot övertygad om att ni själva tror på den så mycket att ni under täckmantel kommer att låtsas föra en annan politik och ändå sakta men säkert öka inkomstklyftorna.

Mitt tydliga löfte är att vi när vi vinner nästa val kommer att föra en politik för att återställa rättvisa i det här samhället – både i skattepolitiken, arbetsmarknadspolitiken och när det gäller a-kassan. Det är ett mycket tydligt svar!

(forts. 12 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.55 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU15 Sekretess i försäkringsbolag om medicinsk genetik
Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU8 Bilskrotningsfonden, m.m.

Punkt 2 (Pantsystem för bilar m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

242 för utskottet

18 för res. 1

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 s, 80 m, 19 c, 20 fp, 17 kd, 14 mp

För res. 1: 1 s, 17 v

Frånvarande: 37 s, 17 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 12 (Avfallsförbränning m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (mp)

Votering:

230 för utskottet

14 för res. 8

17 avstod

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 s, 80 m, 20 c, 20 fp, 17 kd

För res. 8: 14 mp

Avstod: 17 v

Frånvarande: 37 s, 17 m, 9 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 17 (Nedskräpning av marina miljöer m.m.)

1. utskottet

2. res. 13 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

124 för res. 13

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 20 c, 20 fp, 17 kd

För res. 13: 93 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 37 s, 17 m, 9 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Prot. 2006/07:84

29 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § (forts. från 10 §) Arbetsrätt (forts. AU9)

Arbetsrätt

Anf. 118 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det var bra att det var en kort votering så att vi snart var tillbaka. Men det kanske var bra att det var en votering så att Patrik hann hämta andan och ladda på nytt.

Glidningar, kommer det. Vi och glidningar och vad menar jag med det? Det är den bilden du väldigt gärna vill ha av hela det här paketet. Du älskar bilden av att vi vill montera ned hela den svenska modellen. Det är då ni äntligen får lite motstånd. *Yes*, det är då vi äntligen kan uppmana massorna att gå mot – vart man nu ska gå för att slänga ut någon makthavare, något företag, demonstrera eller se till att man får bra löner.

Det finns många olika agendor i det här. Det är därför det är viktigt att tydligt poängtera att det inte finns någon i den här kammaren som säger att vi inte ska ha den svenska modellen med kollektivavtal som arbetsmarknadens parter gör upp om.

Men vi har också en förändrad värld, där det handlar om både ett annat företagsklimat och andra typer av företag. Vi har många fler kvinnor som startar och driver företag. Självklart ska det fortfarande i den här världen finnas en trygghet och bra arbetsrätt och även rimliga löner och bra avtal.

Men när vi ser att det finns vissa saker som kan ge bekymmer får vi knappt ens andas om att vi tycker att det kanske skulle behöva göras någon justering och lyfta fram det till diskussion förrän man försöker smacka ned och tala om: Det får ni inte göra, för här är det vi som bestämmer!

Det är så i delar som vi har diskuterat och därför vill jag att du svarar mig: Anser du att en sådan skrivning som vi har på s. 18 i utskottets betänkande skulle vara ett hot mot kollektivavtalen?

Anf. 119 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Nej, Annika, jag uttrycker mig kanske otydligt. Jag vill ju att ni ska tala klarspråk. Jag vill att ni ska företräda er politik. Jag blir frustrerad när ni inte gör det. Det är det som så att säga är bekymret. Jag vill att ni ska ta upp allt det som ni vill ändra på. Jag vill att ni ska lägga er agenda på bordet. Det är ju det jag vill.

Det är inte alls så att jag vill smacka ned er eller någonting annat. Jag vill ha en tydlig höger-vänster-debatt där man klargör de politiska skiljelinjerna så att väljarna får en rimlig valmöjlighet när de ska gå till val. Det är det som är min frustration. Att jag inte delar högerens uppfattning eller värderingar är en annan sak. Det ligger lite inom demokratin.

Det är här det hela börjar. Du säger först att du står för en svensk modell, och sedan kommer det: *Men ...* Du pratar om en förändrad värld. Det kan jag ju hålla med om, världen förändras. Sedan pratar du om kvinnor som startar företag. Underförstått är det väl så att kvinnor som startar företag, åtminstone om de är unga och blonda, inte ska behöva ha kollektivavtal, åtminstone inte om det är en salladsbar de driver. Då ska man på något sätt frivilligt kunna avstå från det.

Nu ska jag kanske inte säga att du inte förstår, för det var ju härskarteknik, sade en tidigare talare. Men någonstans måste väl även Annika Carlsson inse att om det var fritt fram för företagen att välja om de ville ha kollektivavtal eller inte, att det var en frivillighet, som i stort sett samtliga av de borgerliga företrädarna har sagt i debatten, går det inte att upprätthålla den svenska modell vi har, där facken har fått en lagenlig rätt att hävda kollektivavtalen genom konfliktåtgärder.

Anf. 120 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! I den här delen ligger faktiskt också en frivillighet att teckna kollektivavtal eller inte. I den delen att följa kollektivavtalen finns ingen frivillighet – men däremot att teckna kollektivavtal. Men när det gäller att ta till stridsåtgärder, även om man följer den norm som finns i kollektivavtalen, tycker vi att det får orimliga konsekvenser.

Men vi säger också att vi inte tycker att det ska vara en lagstiftningsfråga. Det är också viktigt att ha med sig. Vi lyfter upp detta därför att vi ser att det är ett bekymmer. Det måste finnas diskussioner även inom fackförbunden och inom socialdemokratin. Det är ju några få fackförbund som använder sig av detta – inte hela rörelsen eller den fackliga organisationen.

Jag måste fråga om den andra delen. Jag har mitt engagemang i centerrörelsen, och som handelsanställd har jag hade gärna velat vara med i ett fackförbund där jag inte hade behövt begära att få bli placerad i en separat pärm och begära att mina pengar inte ska gå till det socialdemokratiska partiet. Förs det några diskussioner om att se till att det finns en skilsmässa mellan Socialdemokraterna och de fackliga organisationerna? Jag tror att det skulle stärka de fackliga organisationerna – inte Socialdemokraterna. Jag inser att det är fel att ställa den frågan till dig. Men det är ändå en poäng att hitta rimligheter i detta.

Jag ska passa på att ställa en fråga till dig eftersom det här är spännande och intressant. Du har ju så täta kontakter. Min man var på arbetsmöte i förra veckan. Han fick då information om och uppmaningen att lämna a-kassan. Är det en kampanj som pågår via fackförbunden?

Anf. 121 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Jag har fått ett antal frågor som jag egentligen inte är rätt person att besvara, men de hänger ändå i luften. Désirée Pethrus Engström var inne på samma tema i går när vi pratade om grönboken. Hon hävdade att facken skulle avpolitiserats. Jag vet inte om det är ett exakt citat, men det var någonting åt det hållet. Nu kommer Annika in på detta.

Det blir lite lustigt med tanke på EU-debatten. Vi hade uppfattningen att EU inte riktigt hade kompetensen att styra över svensk arbetsrätt. Då undrar jag om svensk riksdag har kompetens att styra över enskilda fackförbunds kongressbeslut och demokratiska process. Jag tror inte, och hoppas inte, att det är Désirée Pethrus Engströms eller Annika Qarlssons uppfattning att vi här i riksdagen ska besluta om vad enskilda fackförbund gör eller inte gör. Jag kan konstatera att det finns fackförbund som gör så och att det finns fackförbund som gör så. Jag har en privat uppfattning om vad som är klokt, och jag har en privat uppfattning om vilka fackförbund som fattar felaktiga beslut om huruvida det ska vara en partipolitisk anknytning eller inte. Det finns exempel på båda delarna, och jag har en mycket bestämd uppfattning om hur man ska agera som facklig företrädare. Men det skulle vara mig mycket främmande att från riksdagens talarstol ta över och lägga mig i den debatten. Det faller på sin egen orimlighet, och det tror jag att Annika förstår.

Återigen har vi situationen att välja om man vill ha eller inte ha avtal. Ska man också kunna välja om man vill följa arbetsmiljölagen, om det på något sätt skulle hindra ett litet företags verksamhet? Var går gränsen till frivilligheten för företagande?

Anf. 122 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Det som har klargjorts i debatten är att flera i den borgerliga gruppen inte, enligt min mening, har förstått vad den svenska modellen är eller vad kollektivavtal står för. Om man är för starka fackförbund, som både Tina Acketoft och Annika Qarlssoon säger att de är, då ska man inte, kan man inte, fatta beslut som direkt försvagar fackföreningarna. Vad är kollektivavtal?

- Vi lovar och försäkrar att aldrig någonsin under några omständigheter arbeta på sämre villkor eller till lägre lön än det vi nu lovat varandra.
- Vi lovar varandra detta i den djupa insikten att om vi håller detta löfte måste arbetsgivaren uppfylla våra krav.

Vad tror ni det löftet står för? Vad får era beslut för konsekvenser om en person som förra månaden tjänade 14 000 i kollektivavtalsenlig lön nu har fått sin a-kassa, eftersom personen har blivit arbetslös, på 5 600 kronor i månaden före skatt? Vad får det för konsekvenser för detta löfte, Annika Qarlssoon? Vad får det för konsekvenser för löftet om man säger att en som jobbar på en salladsbar inte är riktigt lika mycket värd som en som jobbar på McDonalds och serverar sallad? Vad får det för konsekvenser för detta löfte?

Jag tycker att ni är otydliga i debatten. Eller också är ni så tydliga att ni inte själva förstår vad ni säger. Men ni står inte för den svenska modellen, och ni står inte för svenska kollektivavtal. Då borde ni vara uppriktiga och säga det här och nu.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 april.)

13 § Jämställdhet

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU10
Jämställdhet.

Anf. 123 SVEN YNGVE PERSSON (m):

Fru talman! Kammaren kommer strax att debattera arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 10 angående jämställdhet. Vad är då jämställdhet? Ja, enligt Nationalencyklopedin är det att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. Jämställdhet förutsätter en jämn fördelning av makt och inflytande, samma möjligheter till ekonomiskt oberoende, lika villkor och förutsättningar i fråga om företagande, arbete, arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Det innebär också lika tillgång till utbildning och möjligheter till utveckling av personliga ambitioner, intressen och talanger, delat ansvar för hem och barn samt slutligen frihet från könsrelaterat våld.

Jag tror inte att det finns någon här som har någon invändning mot den definition som Nationalencyklopedin har gjort. Det innebär inte heller att det inte finns något skäl att debattera frågan. Tvärtom! Det faktum att vi är överens om målen innebär inte att vi alltid är överens om vägen dit.

Vi har olika meningar om hur jämställdhetsarbetet ska organiseras, vilka myndigheter vi ska ha, hur lagarna ska utformas och vilka normer vi ska arbeta utifrån. Är en lösning på våldet mot kvinnor att ge skolflickor utbildning i självförsvar? Eller är det något som bara leder till att våldsspiralen ökar? Allt detta och mer därtill kommer säkert att diskuteras.

Fru talman! I betänkandet behandlas tre motioner väckta med anledning av regeringens återkallelse av den förra regeringens skrivelse *Handlingsplan för jämställda löner* och 32 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2006 som tar upp frågor om jämställdhet. Enligt gällande praxis i riksdagen avstyrks samtliga motioner. I anslutning till ärendet har det lämnats åtta reservationer från företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. En av dessa reservationer är gemensam, och i den hävdas att åtgärderna i skrivelsen *Handlingsplan för jämställda löner* bör genomföras. Det har också lämnats tre särskilda yttranden.

Fru talman! Detta var en kort inledning, och jag ser nu fram emot en intressant och upplysande debatt med engagerade deltagare.

Anf. 124 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Ett nästan jämställt Sverige är inte tillräckligt. Därför måste vi driva en hård kamp mot löneskillnader mellan kvinnor och män. En viktig förutsättning för jämställdhet är att en kvinna eller en man ska kunna försörja sig själv på sin lön.

Tyvärr är det alltför många kvinnor som inte kan försörja sig genom eget arbete i dag. Det krävs krafttag för att göra arbetsmarknaden jämställd. Som ett led i detta arbete vill vi socialdemokrater bland annat

genomföra åtgärder som gör att principen om lika lön för lika arbete ska gälla, för att heltid ska bli en rättighet och deltid en möjlighet.

Att analysera orsakerna till och utarbeta strategier för att bekämpa lönediskriminering måste vara ett angeläget mål för varje politisk kraft som vill verka för jämställdhet mellan kvinnor och män.

Regeringen återkallar nu skrivelsen utan att presentera någon alternativ politik till de åtgärder som föreslås i handlingsplanen. Detta är högst anmärkningsvärt och tyder på en brist på politiska ambitioner när det gäller att bekämpa könsdiskriminering i arbetslivet.

Skrivelsen är inte en heltäckande strategi för att bekämpa lönediskriminering av kvinnor, men den innehåller en övergripande analys och ett flertal konkreta åtgärder för att bekämpa ett av våra största samhällsproblem, att kvinnor blir systematiskt diskriminerade och underbetalda på den svenska arbetsmarknaden.

Inte bara lönebildningen påverkar löneskillnaderna. Anställningsvillkor och anställningsform, tillsvidareanställning eller tidsbegränsad anställning, deltid eller heltid, yrkesval, befordringsmöjlighet och möjlighet till kompetensutveckling är andra faktorer som påverkar kvinnors och mäns arbetsinkomster.

Vi vet att det är kvinnor som har de otryggaste anställningarna och att det fortfarande är det som ökar för kvinnor, och som därtill lönediskrimineras.

Undersökningar visar att stora grupper av tidsbegränsade anställda

- får mindre kompetensutveckling,
- har mindre kontroll över hur arbetet utförs,
- ofta har sämre hälsotillstånd och
- upplever större oro för sin ekonomiska situation.

Handlingsplanen syftar därför till att ta ett helhetsgrepp i fråga om åtgärder inom de områden som påverkar individens ekonomiska ställning.

Fru talman! Jag vill för oss socialdemokrater yrka bifall till reservation 3.

Att det behövs mer arbete med jämställda löner, värderingar och synsätt tycker vi socialdemokrater har blivit extra tydligt de senaste dagarna.

Vi har kunnat följa Handels kamp för att få upp sina låga kvinnolöner och där både fack och arbetsgivare är överens och vill skriva på ett treårsavtal. Och vad händer då? Jo, Svenskt Näringsliv med Urban Bäckström i spetsen förbjuder dem att skriva på. Det blir så tydligt hur kvinnor diskrimineras i denna kamp av giriga herrar i makteliten med enorma löner och förmåner som är långt ifrån den verklighet som en handelsanställd kvinna tvingas kunna leva och försörja sig på.

Det är väl bara att inse att dessa högavlönade herrar, som redan i dag har råd att ha hushållsnära tjänster och får vardagen att gå ihop, får ytterligare skattesänkningar med den borgerliga jämställdhetspolitiken genom bland annat hushållsnära tjänster.

Och som om inte det skulle vara nog minskas förmögenhetsskatten så att dessa rika män ska få ytterligare skattesänkningar. I går kunde vi se på nyheterna att de ska få närmare bestämt 60 000 kronor mer än butiks-

biträdets årslön före skatt. Så ser dagens borgerliga jämställdhetspolitik ut.

Det här är inte vad vi socialdemokrater kallar en jämställdhetspolitik, utan en politik som ökar klassklyftorna och minskar jämställdheten.

Jag är helt övertygad om att de här förändringarna av skattesystemen inte kommer att ge en större ekonomisk frihet för dessa lågavlönade kvinnor. Dessa kvinnor kommer inte att ha råd med hushållsnära tjänster och kommer inte heller att få ta del av dessa skattesänkningar.

Fru talman! I det här betänkandet behandlas en motion om jämställdhet och ändrade ägandeformer som vi socialdemokrater tillstyrker, och jag yrkar bifall till vår reservation nr 2.

Lönediskriminering av kvinnor finns inom såväl privat som offentlig sektor och inom båda kategorierna arbetare och tjänstemän.

Stat, kommuner och landsting har, i egenskap av demokratiskt styrda organisationer, ett särskilt ansvar att säkra en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män.

Men när offentliga verksamheter läggs ut på entreprenad, bolagiseras eller privatiseras riskerar jämställdhetsperspektivet att tappas bort. Ofta innebär ändrade ägandeformer att beslut och verksamhet flyttas från relativt jämställda politiska församlingar till manligt dominerat ägar- och ledarskap som är betydligt mindre jämställt. Denna förflyttning till männens slutna rum sker utan någon analys av jämställdhetsaspekten eller krav på entreprenören eller den nye ägaren.

Vi socialdemokrater menar att innan offentlig verksamhet läggs ut på entreprenad, bolagiseras eller privatiseras är det viktigt att man gör en analys av jämställdhetsaspekten och ställer krav på dem som övertar verksamheten. Om man gör bedömningen att kraven inte kommer att tillgodoses bör en förändring av drifts- eller ägarformer inte ske.

När man läser den borgerliga majoritetstexten i betänkandet kan man se att lösningen från borgerligt håll för bättre jämställdhet är förändringar av skatte- och bidragssystemen och hushållsnära tjänster. I betänkandet är det skrivet så här: "På så sätt förbättras möjligheterna för framför allt kvinnor att frigöra obetalt hemarbete mot betald arbetstid eller utbildning. Därigenom kan kvinnors yrkesposition stärkas liksom kvinnors ekonomiska självständighet."

Eller för att citera Maud Olofsson om hushållsnära tjänster: "Det är en jämställdhets- och hälsoreform, genom att kvinnor kan få hjälp hemma och slippa gå ner i deltid för att ta hand om hushållssysslorna."

Vi socialdemokrater tycker inte att det är enbart kvinnorna som ska ha ansvar för det obetalda arbetet i hemmet. Det här cementerar gamla strukturer, som att kvinnor ska ombesörja det oavlönade arbetet på bekostnad av männens karriärmöjligheter.

Om det är önskvärt att kvinnor och män delar lika på ansvar för hem och familj löser man inte detta problem genom att med skatterabatter subventionera kvinnors arbeten i högavlönade hem. Det är möjligt att enskilda personer i näringslivet skulle bli hjälpta, men inte butiksbiträdet eller vårdbiträdet.

Samtidigt kommer den traditionella uppfattningen om vad som anses vara kvinnligt och manligt arbete att cementeras. Jämställdheten blir då en klassfråga, som handlar om att vissa kvinnor kommer att kunna köpa sig fria för att göra karriär medan orättvisan mellan kvinnor och män inte förändras i sin helhet.

Vi socialdemokrater tycker att det är bättre att ni säger som det är: en skattesänkning för de redan rika som de lågavlönade kvinnorna bland annat får betala.

Målet för oss socialdemokrater för en jämställd arbetsmarknad är att kvinnor och män ska kunna delta och arbeta på samma villkor. För att nå det målet krävs bland annat en omfördelning mellan könen av det betalda och det obetalda arbetet. Det innebär att män måste ta ett avsevärt större ansvar för att öka sin andel av det obetalda arbetet.

I en familj där kvinnan tjänar mindre än mannen på en heltid kan det tyckas ekonomiskt rationellt att kvinnan arbetar deltid och tar huvudansvaret för det obetalda arbetet. Men den här uppdelningen förstärker bara den outtalade normen att mannen är familjeförsörjare och kvinnan tar ansvar för hemmet.

Så länge kvinnors arbete värderas lägre än männens upprätthålls en traditionell ansvarsfördelning inom hushållet. Det i sin tur både förstärker och fortplantar den ekonomiska ojämlikheten mellan könen. På sikt förlorar kvinnan både sitt ekonomiska oberoende och den frihet och självständighet det ger.

Vi som politiker måste våga ta frågor av detta slag på största allvar.

Varför är det mest kvinnor som har otrygga anställningar?

Varför tvingas kvinnor jobba deltid?

Varför har kvinnor lägre lön än män för samma jobb?

Varför är kvinnors arbete så lågt värderat?

3 procents löneskillnad under ett arbetsliv blir mer än ¼ miljon efter skatt i utebliven lön och pension.

Menar vi politiker något med att kvinnor ska ha samma makt som män att forma samhället och sitt eget liv måste vi gå från ord till handling.

I detta anförande instämde Patrik Björck, Lars Lilja, Jennie Nilsson och Göran Persson i Simrishamn (alla s).

Anf. 125 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Det händer inte så ofta, men i kväll ska vi få vara med om ett litet mirakel. Tro mig, efter mina år i riksdagen vet jag att det inte händer så ofta, men i kväll ska vi ändå få uppleva det.

I kväll ska nämligen samtliga andra partier förklara logiken i hur jämställdhetspolitiken kan vara möjlig att genomföra utan att utmana mäns privilegier och intressen.

Från samtliga andra partier skriver man nämligen som svar på en av Vänsterpartiets motioner att det inte är utskottets uppfattning att verkligt jämställdhetsarbete nödvändigtvis innebär att män som grupp i något led förlorar.

Detta är en kärnfråga för feminismen och i jämställdhetsdebatten.

Det ska bli spännande att se hur man från samtliga andra partier förklarar hur vi ska fördela talartiden jämt på möten utan att männen får tala mindre. Ska vi förlänga mötena med 50, 60 eller 70 procent? Är det lösningen?

Det ska bli intressant att få veta hur man förklarar att löneskillnaderna i samhället ska minska så att kvinnors löner kommer i kapp männens utan att männen får stå tillbaka och utan att vinsterna i de största företagen, som män kasserar in, ska användas för att höja kvinnors löner. Är det ni som numera har sedelpressar i källaren?

Det ska dessutom bli intressant att få veta hur vi ska få en jämn styrelserepresentation. Ska vi utöka antalet ledamöter i styrelserna så att det blir lika många kvinnor som män? Eller kan det hända att man eventuellt måste ifrågasätta om någon man verkligen ska sitta på den plats han sitter på?

I dag är situationen på landets högskolor sådan att ungefär åtta av tio professorer är män. Hur löser vi det i framtiden? Ska vi tillsätta en massa nya professorer som bara får vara kvinnor? Eller blir det möjligen också en fundering om maktförändringar? Varje ny professur ska innehåsa av en kvinna. Är det avsikten? Jag tror inte det.

Jag tror att detta är skrivet utan insikt om maktdimensionerna i jämställdhetspolitiken. Det är ett grundläggande felslut i hela detta betänkande. Om det grundar sig på okunskap, ointresse eller vad det nu må vara återstår att se. Det får debatten utvisa. Men någonting är det som brister om man tror att det är möjligt att föra jämställdhetspolitiken framåt utan att ifrågasätta maktens och männens privilegier i dag. Det är vad som skrivs, att detta inte nödvändigtvis måste innebära att män som grupp i något led förlorar.

Då blir det inte lätt att flytta fram kvinnors positioner. Det kan jag garantera.

Jag kan också nämna att här utmärker sig Miljöpartiet lite grann. I sin motion skriver de att mäns könsroll är minst lika snäv och tyngande som kvinnors. Det är möjligt att jag märker ord nu, men skulle det alltså vara så att män har en mer tyngande och snäv roll än kvinnor?

Jag är den förste att erkänna att också män drabbas av det patriarkala systemet. Vi män förväntas också uppfylla vissa normer, men det allra tyngsta i mansrollen är trots allt plånbokens tjocklek. Inser man inte den maktdimensionen tror jag att man också har missförstått en del av hur dessa frågor behöver formuleras och besvaras.

Det viktiga att säga när det gäller den nödvändiga förändringen av jämställdhetspolitiken är att det aldrig kan bli en förhandlingsfråga. Så mycket tid och kraft har ägnats åt att försöka förklara på vilket sätt män gynnas av jämställdhet när det i själva verket är en ganska ointressant fråga.

Enskilda män kommer förmodligen att gynnas medan män som grupp med största säkerhet kommer att förlora – om man nu inte ska öka mötestiden med 50 procent, tillsätta nya styrelseplatser och bara låta kvinnor bli nya professorer. Men det är inte poängen. Poängen är att jämställdhet och lika rättigheter till makt och inflytande inte är en förhandlingsfråga.

Det är inte fråga om att få män att acceptera jämställdhet. Det är fråga om mänskliga rättigheter till samma makt och inflytande, oberoende av kön.

Fru talman! Regeringen kommer inte med särskilt mycket på detta område. Ska vi vara helt ärliga kommer man inte med något alls. Man drar i stället tillbaka förslag som tidigare lagts fram – det känner vi igen från en mängd andra områden – och som ändå hade gjort något för att förbättra jämställdheten,

Handlingsplanen för jämställda löner är ett sådant exempel. Det var inte enbart Vänsterpartiets politik utan det var resultatet av en kompromiss mellan tre partier, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Vi fick alla ta och ge lite grann, men det hade inneburit ett steg framåt. Rätten till heltid är ett sådant exempel. Hade det blivit verklighet i vårt land hade kvinnors möjligheter att få ett ordentligt fotfäste på arbetsmarknaden förbättrats dramatiskt. Men det dras tillbaka. Till förmån för vad? Ingenting särskilt.

Var är de nya förslagen på jämställdhetspolitikens område?

Jag har läst betänkandet noggrant och jag ser ”återkommer” på väldigt många ställen. Det är klart att man kan göra så och som svar på allt säga att det tycker vi inte om, vi återkommer.

Det verkar vara lite av en regeringsstrategi att på en rad olika områden säga ungefär: Vi tycker inte som ni. Vad tycker vi? Vi återkommer.

Här finns annars den kommande tiden en mängd tillfällen att göra skillnad. Lönerörelsen är parternas angelägenhet. Låt det inte råda någon tveka om den saken! Men det är också möjligt att göra något eftersom politik också är att kunna förändra. Arbetsgivarna i kommuner, landsting och statlig sektor är ju vi som är politiskt förtroendevalda. Där har vi själva möjlighet att göra skillnad genom våra partiorganisationer och genom de uppdrag som vi har.

Vi föreslår ett löneutjämnningssystem. Vi vill satsa 10 miljarder kronor de kommande fyra åren på att konkret förändra situationen runt om i landets kommuner och landsting och utjämna lönerna.

Så visst går det att göra något. Men det vi snarare får höra är att Svenskt Näringsliv hindrar möjligheterna att teckna avtal som skulle vara ett genombrott för kvinnors lönesituation på arbetsmarknaden om de genomfördes. Det är inte avgjort än, men skulle vi hamna i den situationen att Svenskt Näringsliv ligger i bakhåll och förhindrar parterna, som i övrigt är överens, att teckna avtal är det fullständigt häpnadsväckande.

Man kanske ändå kan få ett besked från dagens debattörer om hur man ser på den frågan. Vore det inte bra om vi kunde få en sådan situation i lönerörelsen att kvinnor ändå får ett genombrott för sina löner?

Fru talman! Det påstås att privatiseringar skulle kunna vara lösningen. Det är uppenbart i flera av resonemangen i dagens betänkande att man anser att om vi bara privatiserar får vi upp lönerna för kvinnor. Det blir bättre arbetsvillkor, och i stort sett allting blir bättre.

De studier som har gjorts visar att det i verkligheten är precis tvärtom. Kvinnors löner går ned vid privatisering. Kvinnor får sämre möjlighet till inflytande vid privatisering.

Prot. 2006/07:84
29 mars

Jämställdhet

Det som går att göra inom vinstdrivande privat verksamhet är förstås att göra vinst på att pressa människors arbetsvillkor och ge sämre kvalitet i vården och äldreomsorgen. Det är där det finns pengar att tjäna, genom att hålla nere lönerna.

Vi har själva tagit fram en studie som visar att det inom Stockholms län, där vi har studerat privatiseringen, är helt uppenbart att man får lägre löner och sämre inflytande.

Fru talman! I dagens betänkande finns det många exempel på hur lite intresserad man tycks vara från regeringens sida av att göra något alls på jämställdhetsområdet. Jag kan ta ett exempel till.

När vi nu diskuterar och i betänkandet föreslår att man utreder EG-rättens konsekvenser för jämställdheten får vi till svar från majoriteten: Vi behöver inte utreda det där för vi har hållit ett seminarium om det den 8 mars.

En utredning om EG-rättens konsekvenser för jämställdhet är väl en lite tyngre fråga än att man reder ut den en eftermiddag – låt vara på internationella kvinnodagen.

Fru talman! Jag står bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall bara till reservation 1 under punkt 1 och reservation 3 under punkt 5.

Det ska bli särskilt spännande att i dag få veta hur andra partier här i kammaren har tänkt sig att på något kanske religiöst sätt förvandla bröd och fiskar till mångdubbelt fler, göra vin av vatten eller vad man nu har avsett när man påstår att det går att bedriva jämställdhetspolitik utan att ifrågasätta mäns överordning, makt och privilegier.

Anf. 126 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att dagens debatt om jämställdhet givetvis är en mycket viktig och stor fråga för hela samhället. Det tror jag att alla som lyssnar här håller med om. Jag tror också att de flesta håller med om att det inte är en debatt om ifall det finns jämställdhet eller inte. Jag tror att vi alla är överens om att det finns saker att göra.

Det finns ett undantag som jag kom på när Kalle Larsson talade om EG-rätten. I Berlindeklarationen som antogs av EU-ledare förra helgen står det att kvinnor och män är jämställda.

Jag tycker att det är helt otroligt. EU:s ordförandeskap Tyskland med EU-kommissionen och EU-parlamentets talman anser alltså att det finns jämställdhet mellan kvinnor och män i EU i dag. Det är helt otroligt. Då har man inte förstått mycket. Det finns så mycket kvar att göra för jämställdheten också här i Sverige trots att vi jämfört med många andra länder i EU har kommit ganska långt.

Frågan är om man är beredd att se orsakerna till den ojämställdhet som finns i samhället och givetvis om man är beredd att vidta åtgärder.

Makt och inflytande är inte jämt fördelat. Det framkommer i all statistik. Vi ser att kvinnor tjänar mindre än män. Kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män. Kvinnor har visstidsanställningar i större utsträckning än män. Kvinnor har generellt lägre positioner i arbetslivet. Tyvärr utsätts kvinnor för mäns våld. Därför måste vi vidta åtgärder.

Utifrån det måste vi naturligtvis utgå från analysen att det råder en könsmaktsordning i samhället och utifrån den analysen vidta åtgärder.

Problemet är att jag har svårt att se om den borgerliga regeringen har någon sådan analys. Vi har de senaste månaderna hört jämställdhetsministern klargöra att regeringen har en annan analys än den som funnits tidigare. Det betyder helt enkelt att hon inte ens erkänner att det finns en könsmaksordning i samhället. Vilken analys jämställdhetsministern står för har hon fortfarande – sex månader efter tillträdet – inte kunnat ge svar på. Kanske får vi höra svar från borgerliga ledamöter i utskottet. Jag vet inte.

Man kan konstatera att regeringen inte har något jämställdhetsperspektiv i den politik som förs. Analyseras politiken utifrån någon könskonsekvens i dag? Jag tror inte det.

Att regeringen med jämställdhetsministern i spetsen återkallar den handlingsplan för jämställda löner som vi tillsammans med s och v tog fram under den förra mandatperioden utan att presentera en enda plan eller politik för jämställda löner är faktiskt anmärkningsvärt.

Först drar man tillbaka en genomarbetad handlingsplan med många konkreta förslag. Det var bara att välja och vraka. Något kunde man väl ha tänkt sig att genomföra. Det gör man inte.

Jämställdhetsministern säger: Vi gör en annan analys och har andra prioriteringar än den tidigare regeringen, och vi fann en rad brister i handlingsplanen. Därför var det naturligt att återkalla planen.

Den borgerliga majoriteten i utskottet gör en något annorlunda analys än jämställdhetsministern. Man menar att man i framtiden – när den nu kommer – kan tänkas ta fasta på enskilda konkreta förslag i handlingsplanen. Vi får se vad det blir av det.

Det mesta av det som regeringen har gjort nu har gått i fel riktning. Man ändrar anställningstryggheten. Det kommer att ta längre tid att få ett fast arbete. Man har ändrat reglerna för a-kassan. De som har deltidsarbete, vilket tyvärr till största delen är kvinnor, har svårare att kvalificera sig för rätt till a-kassa. Man har också dragit tillbaka förslaget om könskvotering i bolagsstyrelser.

Ger detta kvinnor mer makt? Nej, tvärtom. Kvinnor får i stor utsträckning stå tillbaka.

Det är helt uppenbart att det finns väldigt mycket att göra, men det finns inga förslag. Det har faktiskt inte kommit en enda proposition från jämställdhetsministern. Den enda proposition som jämställdhetsministern har presenterat är en ändring i produktsäkerhetslagen. Det var inte mycket om jämställdhet i den.

Var är analysen? Var är förslagen? Ni kan inte leva på att Maud Olofsson har presenterat 100 miljoner för att stärka kvinnors företagande. Det duger inte när man samtidigt genomför så många ändringar i politiken som motverkar jämställdheten. Det är en skam.

Mäns ansvar för jämställdhet är också viktigt. Jag tror att vi män har ett stort ansvar för att det ska ske förändringar. Vi måste ta på oss ett större ansvar. Om det har jag skrivit en mycket välformulerad reservation. För tids vinnande kommer jag inte att yrka bifall till den.

Jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 3 om en handlingsplan för jämställda löner. Jag tycker att det tydligt markerar att regeringen har tagit ett stort steg bakåt i jämställdhetsarbetet.

Anf. 127 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Eftersom jag så sällan får en diskussion om mäns roll i jämställdhetsarbetet med en företrädare för Miljöpartiet tänkte jag passa på att ställa ett par frågor. Jag ska börja med den fråga som jag hade som ingång i mitt huvudanförande, nämligen hur det ska kunna vara möjligt att skapa jämställdhet utan att män som grupp förlorar i något led. Om Ulf Holm kan redogöra för hur detta arbete skulle kunna gå till matematiskt eller på annat sätt vore det intressant att veta.

Jag vill också gärna att Ulf Holm förklarar vad uttalandet om att poj-kars och mäns könsroll, som han använder som begrepp, är minst lika snäv och tyngande ska stå för. Uppfattar Miljöpartiet verkligen att det är män som är så att säga förlorare i den könsmaktsordning som Ulf Holm beskrev från talarstolen?

Det sista handlar om en liknande sak. Man skriver i förklaringen av Miljöpartiets motion att mäns våld mot andra män är ett stort problem i dag och att vi måste få fram en problematisering av vad som händer när mannen på olika sätt blir marginaliserad.

Jag måste få fråga om det är en viktig uppgift inom arbetet för jäm-ställdhet att problematisera mäns marginalisering och på vilka områden den egentligen sker. Jag tycker att det som vi ser i övrigt snarare är det omvända. Det är ju män som breder ut sig. Det är ju inte mäns marginali-sering som vi ser i styrelserummen på de stora företagen. Vi vet ju att det är män som breder ut sig på bekostnad av kvinnor. Det är inte heller professorer som är män som marginaliseras, utan tvärtom är de många fler än vad kvinnorna är. Så vad betyder detta egentligen? Vad menas med mäns marginalisering i samhället? Och skulle det verkligen vara en viktig uppgift för jämställdhetsarbetet att ta itu med den frågan?

Anf. 128 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Kalle Larsson är retoriskt skicklig, men jag tror att han missar en väldigt viktig poäng. Varför ska du alltid få fram förlorare? Har du något eget syfte med det? Jag förstår inte att en lagstiftning om rätten till heltidsarbete skulle innebära att någon ska behöva förlora på det. Jag tror att alla vinner på det. Jag tror inte att män förlorar på att vi driver kravet på rätten till heltidsarbete för alla som i dag ofrivilligt har deltidsanställningar och som skulle kunna gå upp på heltid. Vem förlorar på det? Varför ska du alltid ha en förlorare? Jag förstår inte det.

Jag tror att män generellt vinner på ett jämställt samhälle. Det är möj-ligt att enskilda män förlorar makt i styrelserummet. Men de kanske upptäcker någonting annat i livet som de kan göra. Det kan vara en lika stor vinst i det. Jag tycker inte att man måste föra fram en förlorare i varje del.

Mäns våld mot män är ett problem. I de flesta våldsdåd som sker på gator och torg är det faktiskt män som slår män och som känner sig pro-vocerade. Då måste vi ta tag i det också. Många av oss män upplever tyvärr att vi måste leva upp till könsroller som vi är väldigt bundna vid. Vi ska bete oss på ett visst sätt. Och det är inte alla män som vill det. Och då kan de må dåligt. Detta måste man också ha en diskussion om och vidta åtgärder för att slippa detta. Det är faktiskt minst lika viktigt. Det tror jag att Kalle Larsson egentligen håller med om.

Anf. 129 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Då undrar jag om jag ska uppfatta det som att det bara är de gånger som män inte förlorar som vi ska driva jämställdhetsfrågor. Är det så man ska uppfatta det? Rätten till heltidsarbete var ett sådant exempel. Men hur är det med de andra frågorna? Om kvinnors löner ska komma i kapp mäns löner, betyder inte det att män faktiskt får hålla igen med sina löneanspråk eller att de vinster som delas ut i form av aktieutdelning till framför allt män i stället kommer att få gå till kvinnors löner? Betyder inte det då att män som grupp i något led faktiskt förlorar? Är inte det ändå en viktig reform? Det är det som den här frågan gäller. Med formuleringen att män inte i något led kan förlora när man genomför jämställdhetsarbete har man så att säga tvättat bort hela maktanalysen som ju ligger i könsmaktsordningen som begrepp och som Ulf Holm själv använder.

Jag är inte alls ute efter att skapa förlorare eller leta efter förlorare i allmänhet. Men om man inte inser att det i en maktkonflikt finns både de som vinner och de som förlorar, då har man fullständigt bortsett från maktanalysen av dagens situation. I dag är det ju så att kvinnor förlorar inkomster, rikedomar, maktpositioner, talartid, professurer och allt vad du vill på grund av den maktordning som råder. Om man inte ser att de är förlorare i dagens system, då tror jag inte att man har förstått hur dagens system är konstruerat, och då ser man inte heller verktygen för att förändra, nämligen att det faktiskt kommer att vara nödvändigt att genomföra förändringar av den här könsmaktsordningen även om det innebär att män i något led, kanske till och med i ganska många led, förlorar.

Anf. 130 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det var värst vad Kalle Larsson kan få utlopp för sin aggression och härskarteknikkunskap när det gäller dessa frågor. Jag tycker att du för mycket stirrar dig blind på ett ord. Ja, enskilda män kommer att förlora – självklart är det så – i ett jämställt samhälle, om vi ska nå dit. Men jag tycker inte att det är det som är huvudinriktningen, att framställa hela jämställdhetspolitiken som att män då automatiskt förlorar. Jag tror nämligen att också män kommer att gynnas av en jämställdhetspolitik i fråga om andra värden.

Hela tiden återkommer du till förlorarstämpeln. Jag tror att det är svårt att få gehör för jämställdheten om du hela tiden argumenterar för att män förlorar.

Betyder det då att jag inte ser att det finns en könsmaktsordning? Naturligtvis inte. Jag ser att det finns en sådan, och därför vill jag jobba med detta.

Att Kalle Larsson bemödar sig med att ta replik på mig av alla är också ett uttryck för att han vill framställa allt som han själv säger som det bästa och den enda sanningen.

Det stora problemet här i kammaren är faktiskt de fyra borgerliga partierna som bildar alliansunderlag. Och alliansen har inte lagt fram en enda proposition om detta. Kan du inte argumentera mot dem i stället för att försöka klanka ned här, när vi tillsammans under den förra mandatperioden lade fram just en handlingsplan för jämställda löner och förslag på hur vi ska stärka kvinnornas roll för att de ska få en bättre plats på arbetsmarknaden med höjda löner?

Anf. 131 TREDJE VICE TALMANNEN:
Ulf Holm har ställt en rak fråga till Kalle Larsson så jag ger Kalle Larsson möjlighet att kort bemöta detta.

Anf. 132 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tror att Ulf Holm är väl medveten om att huvuddelen av mitt anförande faktiskt handlade om att kritisera just de personer från alliansens sida som jag senare kommer att ta replik på och diskutera med.

Samtidigt är det ganska väsentligt att jag också kan diskutera med Miljöpartiets företrädare. Jag ser nämligen i de skrivningar som Miljöpartiet har ställt sig bakom att det brister i fråga om maktanalys. Och då räcker det inte att klistra på etiketten könsmaktsordning för att man så att säga ska komma undan och slippa en replikväxling. Då måste man nog vara lite djupare i sin analys. Och det är från min sida inte fråga om att försöka utöva några härskartekniker eller liknande, utan det handlar snarare om att man ska ta en öppen och rak debatt.

Min uppfattning är inte att det i första hand handlar om att vi har ett problem i dag med att män blir marginaliserade utan att kvinnor blir det. Och där verkar vi skilja oss åt, åtminstone i fråga om de formuleringar som finns i dagens betänkande.

Anf. 133 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Det var ett intressant spel vi såg framför oss. Det kan å andra sidan vara en god inledning på det jag tänkt tala om, nämligen makt, ekonomi och trygghet – ord som får olika dimensioner beroende på vem som säger dem eller på hur man berörs. Däremot ska de orden inte vara skillnaden mellan man och kvinna.

Människor – såväl kvinnor som män – ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det förutsätter frihet från system som konserverar fördelningen av makt och resurser i ett könsperspektiv.

I dagens debatt tar vi upp delar av den helhet som berör hur kvinnor och män ska kunna ha ett fungerande liv – det gäller såväl yrkeslivet som vardags- och familjelivet – ett liv som de också trivs med och som de känner trygghet med.

Kvinnor är inte svaga, utsatta eller maktlösa generellt. Lika lite är män våldtäktsmän, förtryckare eller odemokratiska generellt. Med en sådan retorik riskerar vi alla att förlora respekt och ett viktigt engagemang i en fråga som vi alla behöver ha med oss för att kunna föra frågan framåt.

Respekten för allas lika värde måste kunna ligga till grund, vilket innebär att man har rätt att bli sedd som den man är. I annat fall bestraffas man, och den som har drabbats bör kunna kompenseras.

Detta innebär inte att jag blundar för att det faktiskt finns strukturer som är direkt negativa för kvinnor – mer än för män. Att arbeta till exempel med jämställdhetsintegrering kommer därför, tror jag, att fortsatt vara viktigt. Jag vet att regeringen just nu tittar på detta. Inte minst gäller det då den utredning och det betänkande som i dag har kommit till departementet.

Som exempel skulle jag kunna nämna vården. Det kan gälla hur bland annat psoriasispatienter blir bemötta. Män stannar kvar på sjukhuset och får omvårdnad, medan kvinnor i större utsträckning skickas hem och får vårda sig hemma.

Detta är klart ojämnt. Men här är det viktigt att göra jämställdhetsintegreringen. Vad ska vara normen? Är det i det fallet mannen, eller är det kvinnan? Det hela kan också få helt andra konsekvenser även rent ekonomiskt. Det gäller också andra delar där vi är många som skulle kunna tjäna på att det verkligen görs en jämställdhetsintegrering och bestäms vem som ska vara normen.

Fru talman! Oppositionen ondgör sig över den skrivelse, handlingsplanen om jämställda löner, som den nya regeringen drog tillbaka – en skrivelse som egentligen var till intet förpliktande.

Men vilken regering skulle inte ha dragit tillbaka ett gammalt förslag för att själv få möjlighet att fullfölja analysen och få återkomma med just ett eget förslag? Det är egentligen bara rena formalia.

Däremot skulle jag vilja beröra några av de punkter som har kommit upp i debatten och återkomma till just orden makt, ekonomi och trygghet.

Jag tror att flera kvinnor behöver få äga, vara företagare och vara delaktiga i beslut. Flera kvinnor behöver makt. Men det görs inte via kvotering eller via lagstiftning överallt. Det handlar mycket om attityder och om inställning. Jag vet att vi där skiljer oss åt. Vi vill bland annat satsa på kvinnors företagande.

I den sektor där kvinnor arbetar är det naturligt att gå vidare i egen regi. Därför vill vi bryta upp monopolet i den offentliga sektorn. Det innebär en större konkurrens bland arbetsgivare, något som kan påverka lönen. Men arbetsmiljön kan vara väl så viktig som lönen. När beslutsvägarna blir kortare, när påverkansmöjligheterna blir bättre, inte minst när det gäller arbetstider och fortbildning, och när inflytandet ökar och den egna makten blir större trivs människor bättre.

Vi vill också förbättra kvinnors karriärvägar och möjligheter till bättre löner.

Privata arbetsgivare är oftast mycket bättre på att ta till vara den kompetens som finns och på att hitta olika yrkeskategorier och karriärvägar. Men även den konkurrens som uppstår förbättrar också inom den offentliga verksamheten. Därmed får vi flera vinnare. Men oavsett sektor infaller kvinnors barnafödande – än så länge är det trots allt bara vi kvinnor som klarar av det – ungefär vid den ålder då karriären startar. Därför tror vi att hushållsnära tjänster kan vara en väg av flera för att kunna kombinera jobb, karriär, löneutveckling och familj.

Föräldraförsäkringen är viktig för familjerna. Varje familj gör, av naturliga skäl, ekonomiska kalkyler. Fortfarande är det kanske för många pappor som inte utnyttjar sin ledighet. Det kostar för mycket. Sådant är resultatet av det system som vi har haft år efter år och som oppositionen tillsammans har byggt upp.

Med våra förslag som faktiskt kommer, inte från jämställdhetsministerns kansli men väl från regeringen, och som handlar om en jämställdhetsbonus och ett vårdnadsbidrag kan familjerna själva bättre göra egna val.

Fru talman! Låga löner är fortfarande ett problem. Detta har förstärkts i årtal. Inte minst har fattigdomsklyftorna ökat under de senaste tolv åren fastän det varit en socialdemokratisk regering. Att höja lönen är en sak. Men vad blir kvar efter skatt? Inte heller det är så ointressant.

Jobbavdraget för den som arbetar har betydligt ökat det ekonomiska utrymmet, särskilt för dem som tjänar mindre – många gånger kvinnor.

Oppositionen var emot jobbvadraget och behåller sin linje med mer av skatt och större svårigheter för människor att bryta sig ut ur fattigdom. Vi väljer det omvända.

Fru talman! Avslutningsvis: Ekonomisk trygghet är viktigt. Men för många är det även viktigt med tryggheten i att veta att ingen kommer att slå dem hemma på kvällen, våldföra sig på barnen eller rycka handväskan från mormor på stan.

Det är alltför många som under en alltför lång tid inte har känt den tryggheten – framför allt kvinnor. Men vad mer vi ska göra i de frågorna, framför allt för att makt, ekonomi och trygghet ska vara självklara ord även för kvinnor i framtiden och vara en verklighet, kommer mina kollegor i allianssamarbetet att återkomma till i sina inlägg.

Allra sist yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I detta anförande instämde Reza Khelili Dylami (m).

Anf. 134 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Catharina Elmsäter-Svärd frågar: Vilken regering skulle inte dra tillbaka ett förslag för att sedan kunna återkomma med egna förslag? Ja, förstås den regering som håller med om förslagen! Därför är väl den fråga du här i dag har att svara på vad det var för fel på handlingsplanen.

Vad är det för fel med att ge människor rätt till heltid, inte skyldighet att arbeta heltid? Låt oss inte ha med det missförståndet redan nu i replikskiftet! Det gäller alltså möjligheten att ändå ha rätten att arbeta heltid. Det skulle vara ett stort steg framåt för kvinnors fotfäste på arbetsmarknaden. Det är en mängd kvinnor som i dag lever under en påtvingad deltidslön och som har svårt att klara sin egen försörjning och sin ekonomiska självständighet.

Det är klart att man, om förslag inte har lagts fram från jämställdhetsministrarnas sida, i stället får hänvisa till andra ministrar som har gjort det. Det är alldeles riktigt – så långt ger jag Catharina Elmsäter-Svärd rätt – att det är på en mängd olika områden som man förändrar jämställdhetspolitiken. Det kan inte en enskild minister göra – dessutom inte på *ett* politikområde.

Det är två förslag som nu presenteras från Catharina Elmsäter-Svärds sida. Det ena förslaget är ett typiskt förhandlingsförslag – om en jämställdhetsbonus. Vi måste ge män lite extra, lite mer än kvinnor, för att de ska lockas att vara hemma.

Min och vår poäng här är att det inte ska vara fråga om en förhandlingslösning. Därför borde man i stället se till att i så fall individualisera föräldraförsäkringen och att göra också ansvaret för barn till någonting som både man och kvinna ska bära.

Vårdnadsbidrag och pigttjänster i allmänhet är snarare förslag som cementerar rådande könsmaktsordning, förutom för ett litet antal kvinnor som har tillräckligt mycket pengar för att kunna betala andra kvinnor som städar i deras hem.

När kommer det förslag om att bryta könsmaktsordningen?

Anf. 135 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Regeringen som väljer att dra tillbaka denna handlingsplan utgår från en annan verklighetsbeskrivning än den jag tror att Kalle Larsson utgår från. Jag upplever det som att Kalle Larsson och jag ser på dagens situation väldigt olika.

Vi kan konstatera att många kvinnor jobbar deltid. För många har det dock varit så att det inte har lönat sig att gå upp i tid. Marginaleffekterna har varit för stora. Kombinationen att mycket hemarbete fortfarande görs av kvinnor och att man inte har kunnat få hjälp med detta – till exempel har det varit väldigt höga skatter på tjänstesektorn – har undanhållit människor möjligheten att köpa tjänster. Människor har undanhållits möjligheten att förändra sitt liv. Det har inte lönat sig att gå upp i arbetstid, för skattetrycket har varit så hårt.

Man kan ta en så enkel sak som barnomsorg som exempel. Som vi ser det behövs det barnomsorg för att människor ska kunna arbeta. Men hur mycket tid lägger inte framför allt kvinnorna ned på att hämta och lämna på dagis? Vi vill se över möjligheterna för fri etableringsrätt så att dagis kan finnas nära det jobb man har.

Vi har ett annat sätt att se på det hela för att hitta möjligheter. Vi är fast i ett system som vi har hamnat i på grund av strukturer och den politik som har förts. Vi vill föra över engagemanget så att människor ska få en möjlighet att påverka sin vardag. När de går upp i arbetstid ska de också få mer pengar kvar, men det ska också gå att hitta andra lösningar som gör att vardagslivet går ihop.

Eftersom jag och Kalle Larsson har så olika världsbild blir lösningarna också olika.

Anf. 136 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Catharina Elmsäter-Svärd har rätt i att vi har lite olika världsbild och därmed också lite olika lösningar. Jag tror att den lösning som Catharina Elmsäter-Svärd och Moderaterna företräder snarare kommer att cementera könsmaktsordningen. Lösningen handlar ju om att ge kvinnor lite kortare väg till förskolan och om att se till att kvinnor kan köpa andra kvinnors tjänster om de har råd med det. Då slipper de det betungande ansvaret att utmana sin man för att han ska sköta lite av städningen. Då slipper de utmana maktordningen och säga: Det är din tur att vara hemma med barnen, att köra till förskolan och att ta ditt ansvar som förälder.

Det är väl där skillnaden är. Catharina Elmsäter-Svärd vill underlätta vardagslivet för vissa kvinnor. Jag förstår den inställningen, det är inte det! Moderaterna duckar dock hela tiden för de maktfrågor och maktdimensioner som detta rymmer.

Frågan är egentligen om det finns några exempel där Catharina Elmsäter-Svärd och Moderaterna är beredda att utmana mäns privilegier. Det handlar om mäns exklusiva rätt att välja att vara föräldrar eller att inte vara det och om mäns exklusiva rätt att hela tiden bara förutsätta att de har ordet på ett möte, att de har möjligheten att tjäna mer eller hämta ut mer pengar i vinster.

Prot. 2006/07:84

29 mars

Jämställdhet

Den frågan är eventuellt redan besvarad i betänkandet när man säger att jämställdhetsarbete utgår från att män inte i något led behöver vara förlorare.

Jag ska ändå ge Catharina Elmsäter-Svärd chansen att besvara frågan: Finns det någon punkt där ni är beredda att utmana mäns makt på allvar, eller ska ni fortsätta med en jämställdhetspolitik där man bara duckar, undviker och försöker hjälpa vissa kvinnor att komma loss från ordningen?

Anf. 137 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Antingen har man inriktningen att en situation enbart kan lösas genom lagstiftning, eller så tror man faktiskt på människors möjlighet och förmåga om de bara ges de rätta verktygen. Jag tror på det senare.

Kalle Larsson sade i sitt förra replikskifte lite enkelt att man med jämställdhetsbonusen ska locka papporna att vara hemma. Det är så jag i min beskrivning menar att verkligheten har kommit att bli i dag. Familjerna kalkylerar. Mannen tjänar mest, och det är kvinnorna som får jobba deltid och gå hem tidigare för att få allt att gå ihop.

Då kan man fundera på om vi ska lagstifta. Ja, säger Kalle Larsson, vi kvoterar föräldraledigheten. Men om föräldrar inte vill ha det så säger vi att det måste vara bättre att ha en riktad jämställdhetsbonus som ger en skattereduktion med 3 000 kronor när den som har den lägsta lönen jobbar och den andra är föräldraledig. Det är inte av en händelse som det oftast är kvinnan som tjänar minst.

Detta ger ringar på vattnet. Om kvinnan får gå tillbaka och jobba tidigare kan hon vara med på arbetsplatsen när karriären börjar flyga. Då är hon med i löneutvecklingen, vilket innebär att hon har större möjlighet att bli mellancheftill till att börja med och senare möjlighet att kunna vara företagsledare. Därför gör vi också större ansträngningar för att fler kvinnor än hittills ska vilja bli företagare.

Det är i dag så cementerat vilken roll kvinnor ska ha, för det är så politiskt styrt. Vi måste börja bryta det på något sätt, och då är varje förslag vi nu kommer med en liten del av en stor helhet. Får vi bara hålla på i tio år till kommer det att bli skillnad.

Anf. 138 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik:

Fru talman! Jag hörde när Catharina Elmsäter-Svärd började med sina fina ord "makt", "ekonomi" och "trygghet". Det är nog precis som Catharina Elmsäter-Svärd säger – orden står för olika saker för oss.

Vi tycker att både kvinnor och män ska ha makt, en ekonomi och trygghet. Dock har vi under det senaste halvåret sett att den borgerliga regeringen har förstört en hel del för kvinnors möjlighet att ha mer makt, speciellt i arbetslivet. Jag tänker bland annat på a-kassan. Många tvingas gå kvar på sitt jobb för att de kanske inte ens kan få a-kassa.

Du talade, Catharina, om lagstiftning, heltid och om att du tror på människors förmåga. Jag tror också på människors förmåga. Jag har träffat alltför många kvinnor som ofrivilligt jobbar deltid. Men de är, precis som vi har sagt innan, i en helt annan maktposition, för attityder, värderingar och gamla strukturer påverkar att kvinnorna inte får möjlighet till heltid.

Jag tycker att det är synd att din partikamrat Jan Ericson inte är kvar här i kammaren. Han pratar om heltider och om att fler människor kan bli arbetslösa. Det hade varit spännande att höra om han hade sagt samma sak om det var män som hade velat ha heltider! Det är faktiskt attityder och värderingar i samhället som avgör detta. Vi har aldrig sagt att varannan heltid ska gå till männen och varannan till kvinnorna. Det är dags att lagstifta om det!

Anf. 139 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Problemet med den diskussion som har förts om heltider i den lagstiftande bemärkelsen – när vi går in och lägger oss i och parterna inte tar ansvar – är ju att rätt till heltid också kan bli rätt till noll tid, för det är inte ett statiskt nollsummespel.

Vår uppfattning är att kommuner och landsting – den offentliga regin – som vi har möjlighet att påverka mer vad gäller den politiska ordningen har ett stort ansvar i dessa frågor. Nu tillförs kommuner och landsting mer pengar, vilket innebär att kvaliteten kan höjas.

Jag tror att det i det läget är viktigt att båda parterna – den fackliga sidan och arbetsgivarsidan – resonerar i de här termerna. Vi hörde tidigare i debatten att Désirée Pethrus Engström tog upp exemplet med att man har flera deltidsarbetare men tar in extrapersonal när man behöver mer bemanning i stället för att låta den som redan går på deltid men vill ha mer tid komma in. Det handlar alltså om hur man använder sina resurser.

När det gäller detta att vi har förstört makten genom a-kasseförslaget tycker jag personligen att det är rätt tragiskt att så många människor under tolv års tid har stått utanför jobb och inte haft rätt till egen lön – verkligen egenmakt. Det är så många människor som har drabbats av de ökade klyftorna. Fattigdomsklyftorna har ökat. Det finns en grupp som har blivit mindre fattig under den här perioden, och det är ensamstående män med barn. Den gruppen är inte särskilt stor. Vad har gjorts för de här kvinnorna egentligen?

Nu flyttar vi fram fokus så att människor ska kunna få ett arbete, och när man arbetar ska man få behålla mer av sin lön. Den kvinna som tjänar runt 16 000, en lågavlönad kvinna, får över 600 kronor mer i och med jobbavdraget.

Anf. 140 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med Catharina Elmsäter-Svärd om att det händer väldigt mycket med jämställdheten i och med barnafödandet. Det är därför vi socialdemokrater tycker att det är så viktigt att vi har ett delat ansvar där. Ni kommer med vårdnadsbidrag och hushållsnära tjänster och ser dem som en jämställdhetsfråga. Vad är det man får? De hushållsnära tjänsterna är inte till för de lågavlönade kvinnorna. De kommer aldrig att ha råd att köpa de här hushållsnära tjänsterna.

Man kan också titta på var taket ligger. Det är ett skatteavdrag på 50 000 per fysisk person. I ett hem där man normalt sett kanske kan köpa dem utan subventioner innebär det kanske att man kan få 100 000 i skattelättnader eftersom man är två fysiska personer med väglönade jobb. Främjar det jämställdheten? Det handlar ju bara om att se till att de som redan har det bra får det bättre. Kan man köpa hushållsnära tjänster för

200 000 kronor tycker inte jag att man har ett behov av ekonomisk hjälp. Det finns bättre sätt, till exempel att ge kvinnor drägliga arbetsmiljöer i offentlig sektor och anställa fler människor där. Man skulle kunna anställa flera tusen personer för de pengarna.

Anf. 141 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! När man tittar på familjers möjligheter att lösa sin situation är kanske behovet rätt likvärdigt oavsett var man bor i landet eller vem man är och hur familjen än ser ut. Man behöver hitta en lösning för att barnen ska få ett bra omhändertagande när man själv inte kan ge dem det. Men lösningarna kan ju faktiskt se rätt olika ut. Vi menar att man inte kan titta så trångsynt och säga att alla familjer ska ha exakt samma lösning på exakt samma vis, om det inte är det man kallar för jämlikhet eller rättvisa. För oss är det inte det.

För oss handlar det om att människor ska ha egen makt och kunna bygga upp sin vardag. Då finns det de som i dag väljer att vara hemma och som inte får någonting alls. Ett vårdnadsbidrag skulle ge dem mer än ingenting alls. Sedan finns det de som vill kombinera ett vårdnadsbidrag med den här jämställdhetsbonusen. Det är en möjlighet för dem. Det är ingenting som vi tvingar dem att använda, men det finns som en möjlighet.

Man kan inte bara se statistiskt på hushållsnära tjänster som ett sätt att få hjälp med barnpassningen, tvätten eller någonting annat. Det finns många fler aspekter än så. Det är en sektor som i dag är så svart och omsätter så många miljarder att om vi skulle kunna få över den i en vit verksamhet skulle det faktiskt tillföra staten pengar som vi annars inte skulle få. Människor som i dag jobbar i den verksamheten – det är inte bara kvinnor, utan det kan vara män också – kan helt plötsligt få ett arbete där de också kan känna trygghet och makt och dessutom vara med och betala skatt. Undersökningar sedan tidigare när man gjorde försök, här i Sverige också, visar att barnfamiljer med barn upp till sju år är de som främst skulle vilja använda de här tjänsterna. Det är också då som många pappor arbetar övertid.

Vi kan bolla hur vi vill med siffror, men vi måste hitta någonting där människor själva får makt att påverka sin egen situation.

Anf. 142 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Med hänsyn till att det är andra aktiviteter i huset också ska jag försöka hålla mig kort, men detta är en viktig fråga. Det vi har att hantera i dag är ett motionsbetänkande och att vi drar tillbaka en skrivelse.

Det är lite kul med den här skrivelsen. Oppositionen i dag säger att den är det absolut allra viktigaste dokument som man någonsin har lagt fram. Jag var tvungen att gå tillbaka och tänka efter hur det var när den släpptes. Det var den morgonen som man samtidigt lade fram utredningen om kvotering till bolagsstyrelser. Den tog garanterat 100, om inte 150, procent av allt medieutrymme. Ungefär samtidigt passade regeringen på att lägga fram det här dokumentet som ska förändra världen. Så högt prioriterat var det arbetet då.

Det var också ett resultat som kom efter lång tid. Vi gjorde en liten granskning av de senaste tolv åren. Det gjorde vi inte enbart av den an-

ledningen att vi har haft en socialdemokratisk regering under de tolv åren, utan vi gjorde det därför att vi röstade igenom nya jämställdhetspolitiska mål 1994. Vi gick igenom detta för att se vad som har hänt under de här tolv åren.

Den rapport som vi lade fram visade att regeringen inte hade lyckats speciellt bra att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Vi har gått igenom både tillgänglig och relevant statistik. Resultatet av vår granskning var faktiskt rätt nedslående. Det har till och med gått tillbaka på en del områden.

Det största misslyckandet ligger på det ekonomiska området. Lönegapet mellan kvinnor och män har faktiskt ökat under de här tolv åren, inte mycket utan marginellt, men det har trots allt gått bakåt. Den största ökningen ligger inte inom den privata sektorn utan inom den landstingskommunala sektorn. Andelen kvinnliga företagare ligger kvar på samma nivå, 25 procent, som 1994. Arbetsmarknaden är fortfarande starkt könssegregerad, och andelen kvinnliga chefer är ungefär densamma, mellan 25 och 35 procent. Samtidigt ökar kvinnors andel av sjukskrivningar och förtidspensioneringar medan männens andel minskar.

Det finns ytterligare ett område där jämställdheten kan bedömas ha minskat. Det gäller frihet från sexualiserat våld. Statistiken över våldtäkter visar en kraftig ökning av antalet våldtäkter. Vi vet ju att det kan ha många olika orsaker, men i statistiken var det faktiskt så.

På området som gäller samma ansvar för arbete med hem och barn har jämställdheten bara tagit myrsteg framåt. Kvinnors uttag av föräldraledighet har visserligen minskat medan männens uttag ökat, men det var från en mycket låg nivå. Samma sak gäller vård av sjukt barn.

Kvinnors del av hemarbetet har visserligen minskat, men männens har inte ökat. Av det kan man dra slutsatsen att det blir allt skitigare i de svenska hemmen.

Inte heller på det politiska området har Socialdemokraterna lyckats nå målen vad gäller en jämn fördelning av makt och inflytande. Visserligen finns det statistik som visar att det är 50 procent män och 50 procent kvinnor, men det gäller kanske här i parlamentet och inte så mycket mer. Går vi tillbaka och tittar på sekreterare i statliga utredningar och så vidare finns det en mängd olika statistik på det området som visar att det finns mycket kvar att göra.

Utbildningsområdet är faktiskt det enda område där det har gått framåt. Där klarar sig kvinnor eller flickor faktiskt bättre. Det är pojkar som har större problem numera. Men när man kommer upp på högre nivåer är det fortfarande så att andelen kvinnliga professorer är bedrövligt låg.

Det har gått en lång rad år. Man hade tolv år på sig för att komma fram till den här handlingsplanen för jämställda löner som sedan presenterades den dag då man visste att inte någon skulle titta speciellt noga på vad det var man presenterade. Det är den man nu använder som ett stort underlag.

Då känns det lite skönt att Kalle Larsson tilltror den nya regeringen så mycket som han trots allt gör. Nu har vi suttit i sex månader, och vi har ännu inte lagt fram förslag på alla dessa områden. En del saker är på gång i Näringsdepartementet och Justitiedepartementet. Vi har ett arbete som gäller en sammanslagen diskrimineringslagstiftning för att få en

skärpning på det området. Jag anser att det är ett viktigt arbete. Många av de här sakerna handlar om att komma åt det så att man inte bara pratar om det.

Med det låter jag resten hamna i replikerna om det blir så.

Anf. 143 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tror att logiken behöver redas ut till att börja med. Det vi fick höra nu var att handlingsplanen plötsligt var ganska betydelslös. Det var inget särskilt som stod i den. Då är frågan varför man måste dra tillbaka den om den inte innehöll några skarpa förslag. Svaret är att det gjorde den faktiskt.

Jag sade klart och tydligt i mitt anförande att det inte är Vänsterpartiets politik som beskrivs i handlingsplanen utan ett resultat av en kompromiss. Men visst var det flera viktiga steg framåt. Det är steg som den nuvarande regeringen inte vill ta. Det är bara att erkänna det! Men då måste man väl också säga något om vad man i stället är intresserad av att göra. Det är det kritiken gäller.

Annika Qarlssoon säger att man suttit i sex månader och att man inte hunnit göra så mycket på sex månader. Jag svarar: Ge mig sex månader och det kommer att hända en hel del.

Den kritik som nu kommer är en kritik mot den tidigare socialdemokratiska regeringen. Hade jag nu varit socialdemokrat, vilket jag tror att en stor andel socialdemokrater och jag själv är glad att jag inte är, hade jag tagit åt mig väldigt mycket av detta och försökt förklara hur mycket bättre det skulle ha blivit den senaste perioden med en socialdemokratisk regering. Men jag håller med om verklighetsbeskrivningen att det har hänt alldeles för lite. Ett avgörande skäl är att också den tidigare regeringens politik saknade för mycket av det maktperspektiv som jag tror är helt nödvändigt för att kunna åstadkomma en förändring. Saknar man maktperspektiv, om man inte är beredd att utmana mäns makt och privilegier, stöter man på patrull. Då måste man stanna, backa, huka, ta en annan väg så fort som mäns privilegier utmanas.

Låt mig ta det konkreta exempel som Annika Qarlssoon själv nämner, nämligen professorer. Vi är överens om att det är en tråkig ordning att vi har en så stor andel professorer som är män. Hur ska vi göra något åt det utan att utmana mäns makt?

Anf. 144 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Å ena sidan får vi kritik för att vi gör för mycket och för fort, å andra sidan får vi kritik för att vi inte gör tillräckligt. Logiken hänger inte ihop i den delen heller, Kalle Larsson.

På jämställdhetsområdet har vi ett antal förslag som redan är på gång. De är inte heltäckande, och det är inte allt. Det är mer som kommer att behöva sättas i sjön, självklart. Men den första biten handlar om att den nya regeringen har en annan syn på hur man ska arbeta med de här frågorna.

Kalle Larsson och Ulf Holm hade tidigare i kväll en diskussion om någon måste förlora eller inte. Det är synen på kvinnor som offer som jag kan känna skiljer oss åt, alltså att man hela tiden definierar alla kvinnor som offer för allting annat. Om man ska komma till slutsatsen att det ska vara vinnare och förlorare definierar man faktiskt kvinnor som offer. I

samhället finns det en del olika bitar som spelar roll. Det handlar om strukturer, men det handlar också om de saker som vi sedan har att besluta om här. Det handlar om att öppna för kvinnors möjligheter att starta företag, att öppna för möjligheten att driva företag inom det som i dag är i offentlig sektor och som i stort sett har ett monopol. Det ska finnas en annan arbetsmarknad där man kan gå mellan olika arbetsgivare och inte alltid vara beroende av att till exempel byta från avdelning A till avdelning B i hemtjänsten. Det finns en mängd sådana områden som faktiskt spelar en stor roll. Det som Kalle Larsson förespråkar och har stått för är en del av det som har stängt dörrar för kvinnor och höjt trösklarna.

Anf. 145 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att notera att Annika Carlsson nu erkänner att hennes logik inte hänger ihop, eftersom hon säger att min argumentation och logik inte heller hänger ihop. Det betyder alltså att hon erkänner att hennes egen inte gjorde det, och det är ett välkommet erkännande därför att den faktiskt inte gör det.

Jag tror först och främst att man ska vara medveten om att privatiseringar – detta är vederlagt i en rad rapporter – inte alls leder till det som majoriteten här påstår, nämligen till större löneökningar för kvinnor och bättre möjligheter på arbetsmarknaden. Tvärtom leder det till lägre löner. Kvinnor tappar löneutrymme vid privatisering. Dessutom blir de tystare på arbetsplatserna, något som inte heller gynnar kvinnor i allmänhet. Det handlar alltså om en helt annan utveckling.

När det gäller kvinnligt företagande tror jag inte att det alltid eller ens ofta behöver vara dåligt, tvärtom. Annika Carlsson, den nuvarande regeringen och majoriteten kan säkert hämta en hel del inspiration från de motioner som Vänsterpartiet tidigare har väckt i denna kammare om hur kvinnligt företagande kan uppmuntras och stärkas.

Jag vidhåller ändå den fråga jag ställde som inte bemöttes eller besvarades i någon del: Hur ska vi göra för att få fler kvinnliga professorer utan att det i något led inskränker på mäns möjligheter att bli professorer? Hur ska det gå till? Om jag kan få ett svar på den frågan tror jag att en hel del klarnar i debatten.

Anf. 146 ANNIKA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tackar för förtroendet från Kalle Larsson som tror mig om att behärska professurerna och veta hur det ska gå till att få fler kvinnliga professorer. Jag måste tyvärr hänvisa till utbildningsutskottet och arbetet där.

Det är lite spännande att Kalle Larsson försöker ge bilden av att det är vid privatiseringar som kvinnor förlorar.

Å ena sidan tycker Kalle Larsson att det är bra att kvinnor startar företag, fast å andra sidan ska alla företagare beslagas när det hela har startats. Eller vad är det ni har skrivit? Det känns inte riktigt genomtänkt när Kalle Larsson säger att det är bra att man startar företag, fast det ska inte drivas privata företag. Jag hängde inte riktigt med i den delen måste jag säga.

Det som vi säger när det gäller kvinnors företagande är *en* del i detta med jämställda löner. I den andra delen handlar det om att det ska kosta att diskriminera. I dag finns inget offentlighetens ljus på diskrimine-

ringsmål. Det är det viktigt att ändra på. Det andra är att det ska kosta att diskriminera. Precis som det finns miljöböter ska det finnas böter även på det här området. Jag tror att det är viktigt att både få upp i ljuset och sätta hårt åt de felaktigheter som sker.

Anf. 147 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik:

Fru talman! Jag har lite frågor till Annika Qarlssoon som jag gärna skulle vilja ha svar på.

Jag undrar hur ni ser på möjligheterna att deltider blir heltider genom att äldreomsorg eller sjukhus säljs ut. Om man har låg a-kassa eller ingen a-kassa alls kanske man som kvinna tvingas att välja ett vårdnadsbidrag, speciellt med tanke på att man nu också kanske tvingas att flytta första dagen som arbetslös.

Jag har ytterligare en fråga. När arbetsmarknadsministern var här i kammaren för ett tag sedan sade han att plusjobb inte var riktiga jobb. Riktiga jobb var för den nya regeringen fasta anställningar. Det låter ju jättebra. Det är precis så jag tycker att det ska vara. Men då undrar jag om plusjobben ska bort eftersom de inte är några riktiga jobb. Plusjobben var på heltid under en period på ungefär två år, förutom för dem som var äldre, och lönen var kollektivavtalsenlig. Man visste hur man skulle ha det två år framöver om man inte hittade ett annat jobb. Så ser det inte ut för kvinnor i dag. Därför måste en möjlighet vara att lagstifta om rätt till heltid.

Jag vill höra Annika Qarlssoons lösning för att kvinnor ska få en lön värd namnet, en lön som det går att leva på. Är det att sälja ut våra sjukhus och vår äldreomsorg?

Anf. 148 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det talas om deltider och heltider och a-kassa och om att tvingas till saker och ting eller inte. Ja, jag har sagt det i förra debatten när vi pratade om arbetsrätten, och jag tror att jag har sagt det också vid tidigare tillfällen. Med den arbetsmarknadspolitik som den förra regeringen förde hade vi en arbetsmarknad där 1–1 ½ miljon människor stod utanför. Det var alltså arbetsgivarnas arbetsmarknad. Det var de som kunde välja och vraka. Det var de som kunde ge sämre villkor än vad vi tycker är rimligt för att man ska kunna försörja sig själv.

Hela paketet, hela satsningen, som den nya regeringen nu gör handlar om en helt annan arbetsmarknadspolitik. Det handlar om att se till att folk får chansen att komma i arbete. Det är ett helt annat tryck. Det ser vi redan inom vissa branscher. Det är ett tryck nu. Det är inte så många som söker jobben, och helt plötsligt är det mer arbetstagarnas marknad. Men vi har ännu långt kvar på det området.

Vill man ha kompetent folk som har en lust och vilja att faktiskt engagera sig på jobbet och också stanna kvar under en längre period och inte gå vidare till något annat jobb behöver man faktiskt ge dem de villkor som de själva önskar. I stället för deltid får de heltid. De har bättre förutsättningar i löneförhandlingar. Det är en mängd olika delar.

När det gäller deltid och heltid och även a-kassan ligger det i allt det att det faktiskt finns en arbetsmarknad som fungerar i stället för att det är förtidspensionering som var det förra spåret.

Sedan gäller det skillnaden mellan plusjobb och riktiga jobb. I fråga om plusjobben var ju ett kriterium att det skulle vara jobb som inte annars skulle bli gjorda, och det skulle vara under en viss tid. När den tiden är slut har man ingen anställningstrygghet, utan då är man tillbaka på ruta noll igen. Det tycker jag är ett dåligt förslag.

Prot. 2006/07:84

29 mars

Jämställdhet

Anf. 149 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik:

Fru talman! Jag hörde inte att Annika Qarls-son svarade på min fråga om hur man skulle se till att kvinnor skulle få heltid och bättre villkor.

Då går jag vidare till hushållsnära tjänster. Vad anser Annika Qarls-son om det? Kan du svara mig på det? Vad kommer löneläget att bli där? Är det heltids- eller deltidslöner som det ska vara? Tror ni att jämställdheten ökar på det här sättet?

Det pratades tidigare här om att svarta tjänster skulle bli vita tjänster. Men enligt LO:s uträkning blir det, med den skattesubventionering som blir på ungefär 50 procent, i stort sett obeskattade tjänster i hela den sektorn. Då kan man säga så här: Man bekämpar skattesmitning genom hushållstjänster genom att ta bort all skatt. Det kan väl ändå inte vara rimligt?

Sedan skulle jag återigen vilja säga så här: Om det skulle vara så enkelt som att lösningen är att sälja ut och privatisera borde ju heltider och sådant finnas speciellt inom Handels avtalsområde. I affärerna ser vi ju tydligt att det är män som har heltid och kvinnor som har deltid. Vi kan titta på hotell och restaurang, som också är en privat sektor. Där är det också mycket deltid. Man kan titta på fastighetsområdet. Där är det också mycket deltid när det är kvinnor som jobbar.

Man måste ändå våga ta på sig sina jämställdhetsglasögon och se att det är en diskriminering av kvinnor, speciellt i arbetslivet när det gäller både lönen och arbetsvillkoren.

Anf. 150 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag svarade under hela mitt förra inlägg. Jag ägnade ungefär 1 minut och 40 sekunder till att svara på hur det skulle bli heltid. Därför rekommenderar jag läsning av protokollet i morgon.

När det gäller hushållsnära tjänster var det en del där jag inte förstod vad du menade, så jag kan tyvärr inte ge något fullödigt svar. Du pratade om LO-rapporten. Jag måste erkänna att jag inte förstod det.

Men den andra delen förstod jag, så den kan jag ta. När det gäller den här biten är det lite spännande att se att det i andra länder runt omkring oss, som har valt att införa det här, inte har funnits den här laddade beskrivningen av de här arbetsuppgifterna, som ingår i hushållsnära tjänster. Jag har också gjort en reflexion. Vi kan gå tillbaka till 70-talet när det handlade om att professionalisera barnomsorgen. Vi byggde ut dagis och förskolor. Och det blev till nästan hundra procent – det är inte hundra procent, men det är inte långt därifrån – kvinnor som utbildade sig och tog ansvaret för barnen med pedagogisk verksamhet och annat. Fanns det någon laddning där var den i så fall den motsatta. Jag kunde vara funder-sam, eller vår sida kunde vara fundersam, medan ni drev på och tyckte att det här var självklart.

Men nu när det handlar om ytterligare en del av det som traditionellt har varit kvinnors arbetsuppgifter får det inte professionaliseras. Det är någonting som var och en själv ska ta hand om.

Det handlar om att uppvärdera en traditionellt kvinnlig syssla, som jag inte tycker behöver utföras av en kvinna. Jag har en egen situation som är lite unik, eftersom jag inte är hemma under veckorna. Men det behöver inte vara så, utan det går alldeles utmärkt att låta även andra städa.

Det handlar om att uppvärdera och att faktiskt ge en möjlighet för den här sektorn att utveckla sig. Och det finns möjlighet för både företagare och kvinnor att anlita de här tjänsterna.

Anf. 151 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Dagens debatt om det motionsbetänkande som föreligger är i alla fall lite annorlunda än de brukar vara. De som nu är i opposition klagar med lite darrande stämmor på det de själva har skapat under de senaste 12 åren – eller egentligen är det de senaste 80 åren, med undantag av några parenteser. Nå, som man bäddar får man ligga, heter det ju. Problemet är väl bara att den här sängen inte har blivit ordentligt bäddad på många herrans år.

För min egen del har jämställdhetsarbetet mer sällan varit att delta i särskilt anordnade debatter i kammaren, men jag har deltagit i praktiken och i verkligheten. Låt mig ta upp en enda av mina jämställdhetsfrågor under åren här i riksdagen: värnplikten!

Ingen har ännu lagt fram ett enda hållbart skäl till att kvinnor inte ska ha samma rättighet eller skyldighet som män att fullgöra sin värnplikt. Och varför har inte denna grundläggande strukturella orättvisa, enbart på grund av kön, helt enkelt tagits bort? Vad är det för invanda föreställningar om mäns och kvinnors plats i samhället, duglighet och kompetens som gör att inte varenda människa – eller parti, för den delen – som kallar sig feminist slåss för att ta bort denna uppenbara orättvisa? Själv har jag försökt att driva frågan i mer än tio år. Jag hoppas att vi så fort som möjligt ska komma till rätta med denna orättvisa.

Fru talman! Själv ser jag i dagsläget tre saker som de mest viktiga att arbeta med framåt.

Det första handlar om hur vi från början, ja, redan på dagis, bemöter barnen när det gäller deras könsidentitet. Kommer ni ihåg den undersökning man gjorde för ett antal år sedan på dagisen Tittmyran och Björntomten? Jag tror att det var i Gävle, men jag kan ha fel. Man trodde att man behandlade barnen lika och att man bedrev ett medvetet arbete med jämställdhet men fann till sin oerhörda förvåning, när man tittade på inspelade band av hur man uppförde sig, att man inte alls gjorde det. Flickor och pojkar behandlades helt olika beroende på kön. Kraven varierade. Målen var olika, och graden av förståelse och hjälp varierade med könet – detta trots att personalen var medveten om det grundläggande problemet och försökte behandla alla på ett icke könsrelaterat sätt. Hur ser det då inte ut på andra ställen där man inte är medveten om det?

Här, på dagis, tas viktiga steg när det gäller den självbild som man senare bär med sig. Och den bekräftas av att staten inte ålägger flickorna samma krav på att försvara landet som pojkarna när de blir 18 år.

Det andra handlar om att komma till rätta med den sneda maktfördelningen i samhället, som vi också delvis har debatterat här i dag. Inte minst gäller det beslutsfattande miljöer. Senaste exemplet är det krav på kvotering i fråga om bolagsstyrelserna som med jämna mellanrum lanseras som svaret på frågan. Själv tror jag inte generellt på kvotering. Jag tror att det i det här fallet finns andra och bättre vägar som utgår från uppmuntran, att frågan synliggörs på ett annat sätt och premiering. Vi i Folkpartiet arbetar för närvarande på en sådan modell. Och, Kalle Larsson, vi återkommer.

Den tredje saken, som jag gärna skulle vilja ta upp här i kammaren i dag, gäller jämställdheten i vården. Det handlar om behandling, rehabilitering, bedömning av yrkesskador, bemötande i vården och så vidare. Här finns det väldigt mycket kvar att göra. Jag ska inte förlänga kammarens debatt med att ta upp olika exempel, men det finns gott om dem, inte minst i våra medier som speglar vad som händer. Här finns det mycket där vi gemensamt kan arbeta för en bättre ordning.

Fru talman! Det här var några av de saker som jag själv tycker är angelägna att ta upp.

Jag förstår att oppositionen gärna vill ta upp det motionsbetänkande vi har. Jag ska gärna svara på frågor om ni har några ytterligare.

Får jag bara säga något om regeringens insatser på jämställdhetsområdet i nutid? Den här regeringen har som bekant inte suttit särskilt länge. Vi har fått en debatt på temat varför vi inte gör någonting, varför Nyamko Sabuni som jämställdhetsminister inte har lagt fram några egna betänkanden. Får jag bara visa en enda sak? Vi fattade i dag ett beslut vid voteringen om skadestånd och bodelning. Det gällde civilutskottets betänkande nr 14. Det är ett bra exempel på att hela regeringen arbetar med alla frågor. Det är inte bara integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni som har ansvaret att tänka jämställt. Här har vi nu i dag i kammaren fattat ett gemensamt beslut om att skadestånd som tilldelas till exempel en kvinna inte ska delas av förövaren, mannen, vid en eventuell bodelning. Det är bara ett exempel på att det inte går att titta så snävt och säga att det inte har kommit något än. Det kommer mera, fru talman.

Det finns några andra saker, som kampen mot mäns våld mot kvinnor. Det kommer en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor som tar ett samlat grepp i frågan. Det är inte som Kalle Larsson vill göra gällande, att allting var bra med den politik som den andra regeringen förde. Det tyckte han för övrigt inte ens själv fast han stod bakom den i många stycken. Då måste man också erkänna den nya regeringen rätten att komma med en annan analys och andra förslag. Här är ett sådant exempel på vad som ska komma.

Vi satsar också 10 miljoner på en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Den bereds just nu inom Regeringskansliet och kommer inom kort.

Arbetet med kvinnojoursverksamhet förstärks med ytterligare 20 miljoner kronor. Det är ett efterlängtat beslut, tycker jag.

Socialtjänstlagen skärps. I proposition nr 38 om socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor sker det en ambitionshöjning för att förstärka stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Socialtjänstlagen skärps så att socialnämndens skyldigheter att ge dessa brottsoffer stöd och hjälp framgår ännu tydligare. Det innebär också att man ger kommunerna förutsättningar för att leva upp till detta. Man tilldelar dem särskilda utvecklingsmedel på 109 miljoner kronor årligen under 2007 och 2008, vilket är mycket positivt.

Satsningen på att motverka hedersrelaterat våld med 180 miljoner kronor som genomförts under tre år ska fortsätta. Ytterligare 20 miljoner kronor tillförs satsningen under 2007. Under 2007 satsas därmed sammanlagt 40 miljoner kronor på insatser för att stimulera inrättande av skyddat boende med mera.

Nationellt kunskapscentrum kommer att fortsätta sin verksamhet med det som vi tog upp i dag med mer rättvisa regler vid bodelning. Mannen ska inte få ta del av det skadestånd som kvinnan eventuellt tilldöms vid en bodelning. Det beslutade vi ju i dag.

Arbetet med diskrimineringsfrågorna fortsätter. Utgångspunkten i arbetet är att lagstiftningen ska bli tydligare och tillsynen mycket mer effektiv.

Kvinnors företagande har vi hört lite grann om här tidigare. Vi satsar 100 miljoner kronor för att främja kvinnors företagande.

Vi kan debattera om hushållsnära tjänster är bra eller dåligt för kvinnor. Jag tror att det är väldigt bra för familjen. Jag tror att det är väldigt bra för kvinnan i familjen. Jag tror att det är väldigt bra för barnen i familjen. Jag tror att det är oerhört bra för alla de kvinnor och män som arbetar inom denna sektor att man gör pensionsgrundande insatser tydligare så att man får ut något av arbetet från staten efteråt, att man tillerkänns den insatsen. Dessutom gör vi svarta tjänster vita, vilket är oerhört viktigt för alla inblandade i hela samhället.

Jämställdhetsbonus har vi redan talat om. Jag tror att den förbättrar möjligheterna för män att ta ett större föräldraansvar under barnens första år och för män och kvinnor att dela på arbetet i hemmet. I kombination, skulle jag vilja säga, med vårdnadsbidraget ökar det familjernas egen beslutsrätt, vilket är väldigt viktigt.

Man kan sammanfatta det lite med att säga att jämställdheten har fått ett eget departement där resurserna tiodubblas. Från och med den 1 januari har jämställdhetsfrågorna ett eget departement. Det ger ökad tydlighet och större tyngd och visar egentligen i konkret handling den vikt som den nya regeringen fäster vid de frågorna. Medlen till jämställdhetspolitiken har tiodubblats. 400 miljoner kronor satsas på området, och arbetet med jämställdhetsintegrering fortsätter självklart.

Fru talman! Det finns mycket mer att säga. Timmen är sen, och jag nöjer mig med detta. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 152 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Eva Flyborg frågade: Varför driver inte de partier som kallar sig feministiska frågan om att män och kvinnor ska göra värnplikt? Svaret från Vänsterpartiets sida är: Det är det vi gör.

Min fråga till Eva Flyborg är: När kommer ett sådant förslag från er regering?

Anf. 153 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Tack, Kalle Larsson. Jag tittade speciellt på Kalle Larssons vackra ögon när jag sade just detta. För jag vet att Folkpartiet och Vänsterpartiet har varit förenade i den här kampen i ganska många år i riksdagen. Så där har Kalle Larsson helt rätt, och det är mycket bra, tycker jag.

När kommer vi att lägga fram ett sådant förslag? Det kan jag inte avgöra – naturligtvis. Men så fort som möjligt, tycker jag. Det skulle vara alldeles utmärkt. Jag ska jobba för den saken.

Anf. 154 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Det är tufft att man kommer sist i alla debatter när man är ett litet parti. Men det betyder inte att man för det har mindre att säga.

Fru talman! I det här betänkandet behandlas alla motioner som handlar om jämställdhet knutet till arbetslivet på något sätt. Kvinnors ställning på arbetsmarknaden har stärkts under en lång rad av år. Andelen kvinnor på den svenska arbetsmarknaden är stor i en internationell kontext. Kvinnor har en självklar roll på arbetsmarknaden, och kvinnor har i dag tillträde till flertalet sektorer.

Det innebär dock inte att kvinnor är anställda i alla sektorer i lika stor omfattning. Fortfarande är kvinnors andel stor inom offentlig sektor. Framför allt inom vården har vi en majoritet kvinnor. Det beror förstås på att kvinnor fortfarande har det stora vård- och omsorgsansvaret i hemmet, i anhängvården med mera. I samband med att kvinnor kom ut på arbetsmarknaden utökades den offentliga sektorn. Många kvinnor fick då arbeta i den sektorn.

Jag tycker inte att det är ett problem i sig att kvinnor jobbar inom vård och omsorg. Men det är ett problem om det innebär att vi inte tar till vara kvinnors fulla potential och möjligheter även inom andra sektorer. Jag tror att det är bra med blandade arbetsgrupper. Därför är det bra att vi kan få fler män till vård och omsorg och fler kvinnor till mer tekniska yrken.

Sverige har kommit långt vad gäller jämställdhet, och vi har en lagstiftning som till stora delar är mycket bra. Men ibland har till och med EU fått trycka på vad gäller jämställdheten på arbetsplatsen. Frågan om lönekartläggning och arbetsvärdering har drivits på från EU, och Sverige har då fått anpassa sig till EU-direktivet på området.

Det kan tyckas märkligt att vi behövt EU som påtryckare samtidigt som vi har haft en socialdemokratisk regering som ansett sig sätta jämställdheten högt. Faktum är att det var under en borgerlig regering som JämO kom, som pappamånaden kom, och så vidare. Även nu med vår alliansregering har det aviserats flera satsningar på jämställdhetsområdet.

Det är fortfarande så att kvinnor har lägre löner än män. De är 16 procent lägre generellt, men om man går in på branscher, likvärdig ålder, utbildning och arbetstid kvarstår ca 5 procent. Det är alltså när det gäller den delen som man skulle kunna säga att kvinnor lönediskrimineras bara för att de är kvinnor. Det är naturligtvis inte acceptabelt. Vi måste därför se till att tillsynen vad avser lönekartläggning fortgår framöver. Vi kan inte slå oss till ro på det området.

Det finns många lagar och regler som ställer krav på arbetsgivarna, men de uppfyller inte alltid lagens krav. JämO:s undersökningar har påvisat just detta faktum. Vi behöver se till att lagstiftningen inte heller är så krånglig så att man inte kan uppfylla lagen. Lagen ska ge en klar vägledning om vad som ska åtgärdas. Om man har suttit och arbetat med jämställdhetsplaner, mångfaldsplaner och så vidare på arbetsplatsen vet man att det här inte är gjort i en handvändning. Arbetsgivarna, tror jag, behöver mer stöd och utbildning vid sidan av det regelverk som ska vara begripligt för var och en.

Fru talman! De mål som vi utgår från på jämställdhetsområdet är de som tidigare fastslagits här i kammaren, nämligen

1. en jämn fördelning av makt och inflytande,
2. ekonomisk jämställdhet,
3. en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och
4. att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Att öka kvinnors ekonomiska självständighet innebär att vi arbetar för att kvinnor får arbete och egen försörjning, men vi vill också öka det kvinnliga entreprenörskapet och företagandet. Vi vill att kvinnor inte bara ska ha lön utan också ska kunna ha kapital och därmed ökad makt. Om vi någonsin ska förändra den manliga struktur som råder inom näringslivet kan vi inte ha kvar större delen av den kvinnliga arbetskraften inom offentlig sektor. Om vi bryter upp monopolen inom vård och omsorg kan kvinnor få ökad makt och skapa sig erfarenheter som krävs för att förändra näringslivet.

För att få en jämnare fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet behöver vi få fler män att ta sitt föräldraskap på allvar. Alliansen har kvar pappamånaderna som en piska. Det är synd att det ska behövas. Men det är bra att de finns kvar. Regeringen har också aviserat en jämställdhetsbonus för att få fler män att ta ut föräldraledighet. Det är bra att vi hittar olika möjligheter att öka mäns uttag av föräldraförsäkringen. Men jag tror att vi framför allt behöver diskutera både de könsroller som vi har i samhället i dag och mansrollen.

När det gäller mäns våld mot kvinnor har vi kommit en bra bit på väg vad gäller lagstiftning, men mäns våld mot kvinnor har dessvärre ändå inte minskat i omfattning. Vi behöver skärpa lagstiftningen för att ytterligare markera mot det våld som kränker kvinnor i Sverige varje dag. Våld förekommer även mot män, som det sades tidigare i debatten, men det är inte ett våld som sker i nära relationer utan det sker oftast på krogen vid enstaka tillfällen. Det våld som kvinnor utsätts för av män som de delar vardag och ofta har barn med är kränkande och måste stoppas. Att inte kunna känna trygghet i en nära relation är inte acceptabelt. De kvinnor

som ändå lämnar mannen behöver stöd och hjälp vid sidan av det akuta omhändertagande som de har rätt till när de har utsatts för våld.

Regeringen har nu satt ned foten. I en proposition föreslås att man i lagen gällande kvinnojourer säger ”*skall* tillhandahållas” i stället för ”*bör* tillhandahållas”. Detta röstade tyvärr Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet nej till den förra mandatperioden. Det är bra med en skärpning, men det är också viktigt med mer resurser till kommunerna, och det tillför vi, för att se till att man kan utöka det skyddade boendet för de kvinnor som så behöver.

De män som slår behöver också behandling. Syftet är att de ska förändra sitt beteende. De verksamheter som finns i bland annat Oslo men också i Sverige behöver uppmuntras. Regeringen är också positiv till att denna vårdform utökas.

Detta får dock inte inskränka de resurser som kvinnor behöver för att vi ska få ett mer jämställt samhälle. Under förra året fattade riksdagen ett beslut om mer resurser till kvinnors organisering – en resursökning från ca 3 till ca 30 miljoner som nu finns att fördela. Det är små summor, men det är ändå bättre än tidigare.

Nu kommer snart en utredning som behandlar stödet till de politiska kvinnoorganisationerna. Jag hoppas att vi får se en ökning för kvinnor som vill organisera sig och öka sitt politiska engagemang. Kvinnor vill ofta inte organisera sig, eftersom det är manliga strukturer som styr och de dessutom inte har några resurser. Därför behövs fler kvinnor i politiken så att både kvinnor och män kan delta i det demokratiska arbetet på lika villkor. Då går vi mot mål 1 om jämn fördelning av makt och inflytande.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag påpeka vikten av ökad kunskap på jämställdhetsområdet. Man behöver ofta utbildning på jämställdhetsområdet för att se de strukturer som förhindrar ökad jämställdhet. Den nya regeringen har avsatt 400 miljoner till olika jämställdhetssatsningar, och det är bra. Det finns många områden att satsa på trots att vi kallar oss världens mest jämställda land.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 11 april.)

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2006/07:107 Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet

Motioner

med anledning av prop. 2006/07:73 Nya hastighetsgränser

2006/07:T8 av Peter Pedersen m.fl. (v)

2006/07:T9 av Anders Karlsson m.fl. (s)

2006/07:T10 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp)

Prot. 2006/07:84

29 mars

Jämställdhet

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 29 mars

2006/07:452 Försvarsmakten och försäkringar för föreningslivet
av *Monica Green* (s)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:453 Skattesänkningar och ökade klyftor

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 mars

2006/07:933 Vin & Sprit AB

av *Ylva Johansson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:934 Barn som försvinner

av *Jasenko Omanovic* (s)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:935 Situationen inom svensk uppdragsarkeologi

av andre vice talman *Birgitta Sellén* (c)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:936 Permanent finansiering av kultur- och informationscentret Gaaltje

av *Stefan Wikén* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:937 Möjlighet att välja kommun

av *Luciano Astudillo* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:938 Anhöriga på väg till Sverige

av *Luciano Astudillo* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:939 Minska förekomsten av hälsofarliga partiklar

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:940 Prioriterade områden för svenskt bistånd

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2006/07:941 Nästa steg i Osloprocessen mot klustervapen

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:942 Hivpositiva flyktingars tillgång till medicin

av *Ewa Björling* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:943 Uttjänt vindkraft

av *Sinikka Bohlin* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:944 En svensk politik för den nordliga regionen

av *Sinikka Bohlin* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:945 Åtgärder angående svenskt bolag i Sudan

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2006/07:946 Varudeklaration av lärarledd tid i högskolan

av *Eva Johnsson* (kd)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

**2006/07:947 Finska medborgares möjligheter att erhålla svensk legi-
timation**

av *Elina Linna* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:948 Jobbskatteavdragets fördelningseffekter

av *Fredrik Olovsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:949 Tusenlappen och verkligheten

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:950 Sveriges medverkan till ökad flygtrafik

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:951 Tingsrätterna i Västerbotten

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:952 Infrastrukturen kring Umeå

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:953 Trängselskatt och kollektivtrafik

av *Nikos Papadopoulos* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:954 Tvärvetenskap

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

Prot. 2006/07:84

29 mars

2006/07:955 Skiftande motiv för skatt på trafikförsäkringspremier
av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:956 Stabila spelregler och byggmarknadens förtroende
av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:957 Ansvar för vattenkvaliteten
av *Sylvia Lindgren* (s)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:958 Framtiden för Norrbottens regemente i Boden
av *Leif Pettersson* (s)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:959 Jämställdhet i förskolan

av *Eva Flyborg* (fp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:960 Konsumentskydd

av *Eva Flyborg* (fp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:961 Kompensation för myndigheters flyttkostnader
av *Leif Pettersson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:962 Hyra för gemensamma utrymmen
av *Lars Gustafsson* (kd)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:963 Kalkning av sjöar och vattendrag

av *Carina Hägg* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 29 mars

2006/07:929 Evighetsgäldenärer och överskuldsatta

av *Egon Frid* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 8 §
anf. 24 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 95 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om sammansatt konstitutions- och utrikesutskott (KUU).....	1
2 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU)	4
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	6
4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	6
5 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	7
6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 mars	7
JuU6 Polisfrågor.....	7
CU13 Begreppet nettoomsättning i bokföringslagen och årsredovisningslagen	7
CU14 Skadestånd och bodelning	8
CU15 Förenklat utmätningsförfarande.....	8
CU21 Arvsrättsliga frågor.....	8
SoU9 Registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn	8
NU5 Vissa mineralpolitiska frågor.....	9
NU6 Vissa näringspolitiska frågor	10
7 § Sekretess i försäkringsbolag om medicinsk genetik	11
Finansutskottets betänkande 2006/07:FiU15	11
(Beslut fattades under 11 §.)	11
8 § Bilskrotningsfonden, m.m.	11
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07: MJU8	11
Anf. 1 CARINA OHLSSON (s).....	11
Anf. 2 JACOB JOHNSON (v)	13
Anf. 3 TINA EHN (mp)	14
Anf. 4 JEPPE JOHNSSON (m).....	17
Anf. 5 CARINA OHLSSON (s) replik	19
Anf. 6 JEPPE JOHNSSON (m) replik	19
Anf. 7 CARINA OHLSSON (s) replik	20
Anf. 8 JEPPE JOHNSSON (m) replik	20
Anf. 9 TINA EHN (mp) replik.....	21
Anf. 10 JEPPE JOHNSSON (m) replik	21
Anf. 11 TINA EHN (mp) replik.....	22
Anf. 12 JEPPE JOHNSSON (m) replik	22
Anf. 13 KERSTIN HERMANSSON (c).....	23
Anf. 14 LARS TYSKLIND (fp).....	24
Anf. 15 CARINA OHLSSON (s) replik	27
Anf. 16 LARS TYSKLIND (fp) replik	27
Anf. 17 CARINA OHLSSON (s) replik	27
Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp) replik	28
Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	28
Anf. 20 JAN-OLOF LARSSON (s).....	29
Anf. 21 LARS TYSKLIND (fp) replik	31

Anf. 22 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	32
Anf. 23 LARS TYSKLIND (fp) replik	32
Anf. 24 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	33
Anf. 25 JEPPE JOHNSON (m) replik	33
Anf. 26 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	33
Anf. 27 JEPPE JOHNSON (m) replik	33
Anf. 28 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	33
(Beslut fattades under 11 §.)	34
Ajournering	34
Återupptagna förhandlingar	34
9 § Statsministerns frågestund	34
Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN	34
<i>Finansiering av skattesänkningar</i>	34
Anf. 30 MONA SAHLIN (s)	34
Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	35
Anf. 32 MONA SAHLIN (s)	35
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	35
<i>Asylsökandes rätt till sjukvård</i>	36
Anf. 34 ELINA LINNA (v)	36
Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	36
Anf. 36 ELINA LINNA (v)	36
Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	37
<i>Den personliga integriteten</i>	37
Anf. 38 PETER ERIKSSON (mp)	37
Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	37
Anf. 40 PETER ERIKSSON (mp)	38
Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	38
<i>Betygsskillnader mellan kommuner</i>	38
Anf. 42 CECILIA MAGNUSSON (m)	38
Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	39
<i>Bekämpning av den ekonomiska brottsligheten</i>	39
Anf. 44 INGER DAVIDSON (kd)	39
Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	39
<i>Europasamarbetet</i>	40
Anf. 46 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp)	40
Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	40
<i>Norrbotniabanan</i>	41
Anf. 48 FREDRIK LUNDH (s)	41
Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	41
<i>Klimatfrågan i EU</i>	41
Anf. 50 ROGER TIEFENSEE (c)	41
Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	41
<i>Utlovade arbetstillfällen i Östersund</i>	42
Anf. 52 MARIE NORDÉN (s)	42
Anf. 53 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	42
<i>Ändringarna i rennäringsförordningen</i>	43
Anf. 54 HELEN PETTERSSON i Umeå (s)	43
Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	43

<i>En gemensam historiebok för EU:s länder</i>	43
Anf. 56 HANS WALLMARK (m).....	43
Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	44
<i>Skyldigheten för arbetslösa att ta arbete på annan ort</i>	44
Anf. 58 ULF HOLM (mp).....	44
Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	44
<i>Utformningen av jobbavdraget</i>	45
Anf. 60 PATRIK BJÖRCK (s).....	45
Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	45
<i>Jobbavdraget och pensionärerna</i>	45
Anf. 62 HILLEVI LARSSON (s).....	45
Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	46
<i>Ökade klyftor i samhället</i>	46
Anf. 64 MONICA GREEN (s)	46
Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	47
<i>Patentskydd</i>	47
Anf. 66 FINN BENGTSSON (m)	47
Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	48
<i>Förbättring av vägstandarden</i>	48
Anf. 68 CATHERINE PERSSON (s)	48
Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	48
<i>Finansieringen av jobbavdraget</i>	49
Anf. 70 LEIF JAKOBSSON (s).....	49
Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	49
Anf. 72 FÖRSTE VICE TALMANNEN	50
10 § Arbetsrätt	50
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU9	50
Anf. 73 TOMAS TOBÉ (m)	50
Anf. 74 JENNIE NILSSON (s).....	50
Anf. 75 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	53
Anf. 76 ULF HOLM (mp).....	55
Anf. 77 JAN ERICSON (m)	57
Anf. 78 JENNIE NILSSON (s) replik.....	59
Anf. 79 JAN ERICSON (m) replik	60
Anf. 80 JENNIE NILSSON (s) replik.....	60
Anf. 81 JAN ERICSON (m) replik	61
Anf. 82 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	61
Anf. 83 JAN ERICSON (m) replik	62
Anf. 84 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	62
Anf. 85 JAN ERICSON (m) replik	63
Anf. 86 ULF HOLM (mp) replik	63
Anf. 87 JAN ERICSON (m) replik	63
Anf. 88 ULF HOLM (mp) replik	64
Anf. 89 JAN ERICSON (m) replik	64
Anf. 90 ANNIKA QARLSSON (c)	65
Anf. 91 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	66
Anf. 92 ANNIKA QARLSSON (c) replik	67
Anf. 93 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	68

Anf. 94	ANNIKA QARLSSON (c) replik	68
Anf. 95	JENNIE NILSSON (s) replik	69
Anf. 96	ANNIKA QARLSSON (c) replik	69
Anf. 97	JENNIE NILSSON (s) replik	69
Anf. 98	ANNIKA QARLSSON (c)	70
Anf. 99	TINA ACKETOFT (fp)	70
Anf. 100	TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	73
Anf. 101	TINA ACKETOFT (fp) replik	74
Anf. 102	TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	74
Anf. 103	TINA ACKETOFT (fp) replik	74
Anf. 104	JENNIE NILSSON (s) replik	75
Anf. 105	TINA ACKETOFT (fp) replik	75
Anf. 106	JENNIE NILSSON (s) replik	76
Anf. 107	TINA ACKETOFT (fp) replik	76
Anf. 108	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	77
Anf. 109	TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	79
Anf. 110	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	79
Anf. 111	TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	80
Anf. 112	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	80
Anf. 113	PATRIK BJÖRCK (s)	81
Anf. 114	JAN ERICSON (m) replik	82
Anf. 115	PATRIK BJÖRCK (s) replik	82
Anf. 116	JAN ERICSON (m) replik	83
Anf. 117	PATRIK BJÖRCK (s) replik	83
	(forts. 12 §)	83
Ajournering		83
Återupptagna förhandlingar		84
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde		84
	FiU15 Sekretess i försäkringsbolag om medicinsk genetik	84
	MJU8 Bilskrotningsfonden, m.m.	84
12 § (forts. från 10 §) Arbetsrätt (forts. AU9)		85
Anf. 118	ANNIKA QARLSSON (c) replik	85
Anf. 119	PATRIK BJÖRCK (s) replik	85
Anf. 120	ANNIKA QARLSSON (c) replik	86
Anf. 121	PATRIK BJÖRCK (s) replik	86
Anf. 122	EVA-LENA JANSSON (s)	87
	(Beslut skulle fattas den 11 april.)	87
13 § Jämställdhet		88
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU10	88
Anf. 123	SVEN YNGVE PERSSON (m)	88
Anf. 124	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	88
Anf. 125	KALLE LARSSON (v)	91
Anf. 126	ULF HOLM (mp)	94
Anf. 127	KALLE LARSSON (v) replik	96
Anf. 128	ULF HOLM (mp) replik	96
Anf. 129	KALLE LARSSON (v) replik	97
Anf. 130	ULF HOLM (mp) replik	97

Anf. 131	TREDJE VICE TALMANNEN.....	98
Anf. 132	KALLE LARSSON (v) replik.....	98
Anf. 133	CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m).....	98
Anf. 134	KALLE LARSSON (v) replik.....	100
Anf. 135	CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	101
Anf. 136	KALLE LARSSON (v) replik.....	101
Anf. 137	CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	102
Anf. 138	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik	102
Anf. 139	CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	103
Anf. 140	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik	103
Anf. 141	CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	104
Anf. 142	ANNIKA QARLSSON (c)	104
Anf. 143	KALLE LARSSON (v) replik.....	106
Anf. 144	ANNIKA QARLSSON (c) replik	106
Anf. 145	KALLE LARSSON (v) replik.....	107
Anf. 146	ANNIKA QARLSSON (c) replik	107
Anf. 147	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik	108
Anf. 148	ANNIKA QARLSSON (c) replik	108
Anf. 149	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s) replik	109
Anf. 150	ANNIKA QARLSSON (c) replik	109
Anf. 151	EVA FLYBORG (fp).....	110
Anf. 152	KALLE LARSSON (v) replik.....	113
Anf. 153	EVA FLYBORG (fp) replik.....	113
Anf. 154	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	113
	(Beslut skulle fattas den 11 april.).....	115
14 §	Bordläggning.....	115
15 §	Anmälan om interpellationer	116
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	116
17 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	118
18 §	Kammaren åtskildes kl. 19.04.	119

Tryck: Elanders, Vällingby 2007